

L'Educació Social Sobre La Taula:

espai de construcció de sabers col·lectius
des de la mirada de la psicopedagogia
sociocomunitària.

Treball Final de Màster en Psicopedagogia

Àmbit sociocomunitari

Alumna: Raquel Rico Marin

Tutor: Jordi Planella Ribera

Juny de 2019

La experiencia del tiempo comienza en un grupo con la explicitación de su pluralidad. Es necesario reconocerse diferentes (de una diferencia que no puede ser superada por ninguna posición magistral, por ningún discurso particular, por ningún fervor festivo) para que un Seminario se transforme en una historia común y parcial (un trabajo sobre y entre diferencias), y para que la palabra se vuelva el instrumento de una política (el elemento lingüístico de conflictos, de contratos, de sorpresas, en suma, de procedimientos 'demo-cráticos').

Michael De Certeau (2006:44)

¿Qué es un Seminario?

RESUM

Aquest Treball Final de Màster en Psicopedagogia Sociocomunitària s'ha centrat en investigar com la construcció d'un espai comunitari, com és el seminari presencial i de caràcter mensual L'Educació Social Sobre la Taula, aporta i genera beneficis i sabers, tan subjectius com col·lectius, en els/les estudiants i professionals del sector social que hi assisteixen, a través de la proximitat, la posada en comú i la reflexió col·lectiva. És per això que, situant la disciplina fora dels murs dels centres educatius formals, s'ha iniciat una recollida de dades qualitatives a través d'entrevistes, grups de discussió, diaris i gravacions d'algunes de les sessions realitzades al seminari, que posteriorment s'han analitzat per a donar resposta a les preguntes d'investigació formulades prèviament i que han permès conèixer l'impacte subjectiu i col·lectiu d'un espai com l'esmentat des d'una perspectiva psicopedagògica.

Paraules clau: psicopedagogia sociocomunitària, seminari, comunitat, saber subjectiu, construcció de sabers

Índex

1. Introducció	7
2. Justificació	9
3. Plantejament de problema	11
3.1. Concretar i contextualitzar el problema	11
3.2. Descripció dels objectius	11
4. Marc teòric	13
4.1. La Psicopedagogia Sociocomunitària	13
4.2. El seminari	26
5. Marc metodològic	32
5.1. Posicionament epistemològic	32
5.2. Mètodes d'investigació	33
5.2.1. Anàlisi documental	33
5.2.2. Treball de camp	35
5.2.3. Les entrevistes	36
5.2.4. Grups de discussió	36
5.3. Tractament i anàlisi de la informació	38
5.4. Consideracions ètiques	38
6. L'Educació Social Sobre la Taula:	40
funcionament i evolució des dels inicis fins a l'actualitat	40
6.1. El naixement de L'Educació Social Sobre la taula: un relat en primera persona	41
6.2. Programació i difusió del seminari	43
6.2.1. Programació del curs 2016 - 2017	44
6.2.2. Programació del curs 2017 – 2018	47
6.2.2. Programació del curs 2018 - 2019	51
6.4. El postseminari	53
7. Anàlisi de resultats	54
7.1. Definint el seminari l'Educació social Sobre la Taula	54

7.2. Espai de participació lliure i democràtic	55
7.3. Què aporta l'Educació Social Sobre La Taula	57
7.4. El postseminari i l'acolliment de malestars	59
7.5. El compromís i la creació vincles i les xarxes	60
7.6. Influència en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional.....	61
7.7. Espai de construcció de sabers col·lectius	62
8. Conclusions i reflexions finals	64
9. Referències Bibliogràfiques	67
10. Annexos	70
Annex 1 – Reflexions dels participants	70
Reflexió 1:.....	70
Reflexió 2 :	72
Reflexió 3 :	73
Reflexió 4 :	75
Reflexió 5 :	77
Reflexió 6 :	79
Reflexió 7:.....	81
Annex 2 – Resum de les transcripcions dels grups de discussió.....	83
Grup 1:	83
Grup 2:	91
Annex 3 – Resum de la transcripció de la conversa entre Jordi Planella i Raquel Rico	100
Annex 4 – Codificació de les dades textuais.....	106

Índex de taules

TAULA 1: Dimensiones constitutivas de la acción social psicopedagógica	16
TAULA 2: Àmbits d'intervenció de la Psicopedagogia Sociocomunitària.....	17
TAULA 3: Intervención Planificada.....	19
TAULA 4: Paradigmes en Educació Social segons Sáez.....	23
TAULA 5: Programació del curs 2016/2017 – La posició de l'educador social	45
TAULA 6: Programació del curs 2017/2018 – Corpografies Socioeducatives	49
TAULA 7: Programació del curs 2018/2019 - Camins: motivacions, processos i desplaçaments	51

1. Introducció

“La psicología, el trabajo social, la educación social son también discursos e ideologías, campos estratégicos en los que se enfrentan diferentes relaciones de poder. Por eso debemos reflexionar sobre las posibilidades de construir una posición que se resista a las lógicas dominantes que imponen las nuevas formas de gobernabilidad y permita elaborar alternativas transformadoras en la acción social.” (Solé, 2018:129)

L'Educació Social Sobre la Taula (ESST) és un seminari sorgit a l'inici del curs 2016/2017, de la comunitat educativa del Grau d'Educació Social de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) a les terres gironines. Un espai suggerit pel professorat, proposat per l'alumnat i recolzat per la universitat, que busca l'encontre, l'exposició d'experiències, la reflexió compartida, i sobretot, la democratització de la paraula a través d'un clar exercici de circulació d'aquesta. Es tracta d'un espai comunitari, que en els seus inicis oferia pensar i repensar l'educació social entre estudiants, graduats i docents de la UOC que s'hi volguessin sumar, però que ràpidament es va obrir a totes les persones que s'hi interessessin, tinguessin o no a veure amb l'educació social i/o amb la UOC.

Durant aquests tres cursos, no només s'han posat sobre la taula debats i problemàtiques que, des de l'educació social cal afrontar cada dia, sinó que s'han proposat activitats i perspectives radicals¹ que han permès confrontar les experiències i els sabers acadèmics, amb la clara intenció de crear i compartir nous sabers legítims per ser sentits, viscuts i encarnats. Rere aquests processos, es comencen a albirar l'establiment de xarxes que van més enllà de les dues hores mensuals en les que debatem plegats a una de les aules de la Factoria Cultural Coma Cros de Salt. Intercanvis que es refermen després del seminari seient al voltant d'una taula tot sopant alguna cosa, i que en molts casos, s'allarga fins ben entrada la nit. Relacions que acullen alegries i neguits, que sustenten reivindicacions, que recolzen iniciatives i que, sobretot, empenyen a seguir pensant, qüestionant i creant.

Com a estudiant en la fase final del Màster, profundament convençuda de que la psicopedagogia té molt a dir, més enllà dels murs dels centres educatius formals, i

¹ Radicals en el sentit que li dona Jordi Planella quan escriu “... mirar d'una altra manera fixant - nos en altres aspectes i detalls del que ens envolta i configura la disciplina pedagògica. Es tracta de desenfocar l'epistemologia dels focus de l'hegemonia del 'modus operandi' dominant a les recerques universitàries ens volen fer mantenir.” (2019:132)

com a membre des dels inicis, d'aquest espai comunitari en el que flueixen els sabers entre les subjectivitats, he volgut endinsar-me en aquest treball final de màster disposada a profunditzar, no només en el funcionament del seminari l'ESST, sinó en allò menys tangible: els sentiments, els significats i les relacions, i en com tot això es conjuga i impacta en els sabers subjectius i col·lectius.

Inicialment, ha estat necessari fer un treball previ de revisió bibliogràfica, per a la construcció d'un emmarcament teòric basat en dos eixos fonamentals: la psicopedagogia sociocomunitària, disciplina poc explorada però especialment important, ja que posa el focus en el valor i potencial d'allò comú, imprescindible en el context sociohistòric actual, en el que impera l'individualisme i la competitivitat; i el seminari, rellevant per sí mateix al tractar-se d'un recurs d'aprenentatge i investigació, en el que la reflexió i el debat grupal faciliten l'aprofundiment i l'anàlisi col·lectiu a través de la paraula, donant sentit i importància a la narrativa. La metodologia dissenyada per a aquest treball de recerca parteix del paradigma interpretatiu utilitzant diversos marcs de referència: l'interaccionisme simbòlic, l'etnografia (particularista) i l'hermenèutica. S'han utilitzat tècniques de recollida de dades íntegrament qualitatives, com són: el treball de camp, les entrevistes i els grups de discussió. Per a tot això ha estat necessari col·locar al centre de la recerca als participants del seminari l'ESST, per a poder donar resposta al problema d'investigació del que es partia: És el seminari l'Educació Social Sobre la Taula, un espai sociocomunitari de construcció de sabers col·lectius?.

Finalment, i tenint en compte els resultats obtinguts en aquesta recerca, es tanca aquest informe amb un apartat de conclusions que conjuga el potencial dels sabers subjectius amb una part de la psicopedagogia sociocomunitària disposada a descobrir-se i construir-se, per a generar sabers col·lectius.

2. Justificació

“Si la exclusión separa por un lado a los excluidos y por el otro a los incluidos, divide también a los que, por razones diversas, se ocupan de ellos.” (Karsz, 2015:137)

Un dels elements clau de l'acció social amb base pedagògica, i on la psicopedagogia sociocomunitària hi té un paper rellevant, és la necessitat de trobar espais per a la posada en comú on poder pensar en els encàrrecs, les teories i les pràctiques diàries que els professionals de l'acció social i educativa posen en joc. Es tracta de trobades en les que poder exposar dubtes, vivències i malestars, i poder parlar sobre allò que ens interpel·la en un entorn acollidor i democràtic. Llocs que ens permetin conjugar teoria i praxi, convertint allò viscut en un saber legítim. L'encontre amb un altre com nosaltres, que també qüestiona, ens obliga a verbalitzar, i per tant, a donar estructures i significats a allò que som i pensem, però a més, ens converteix en receptors d'un feedback, que a voltes ens contradirà, a voltes ens encoratjarà i gairebé sempre ens obrirà a nous posicionaments i noves possibilitats per explorar.

L'Educació Social Sobre la Taula, que va néixer a partir de l'entusiasme i l'interès d'un dels professors del grau d'educació social de la UOC, el Dr. Jordi Planella, i de mi mateixa, que en aquell moment estava iniciant el meu darrer any com a estudiant del grau a la mateixa universitat; buscava crear un lloc de trobada presencial on poder mantenir-nos connectats, d'alguna manera, amb la cultura, mitjançant diversos llenguatges i posant-nos en joc a través de les nostres corpografies². Un lloc sense grans tecnificacions, sense objectius preestablerts, però amb grans aspiracions. A què aspiràvem? No ho sabíem del cert, perquè ens agradava (i ens continua agradant) dir allò de 'a veure què passa', i definitivament han passat coses; coses, que d'una manera o altra, ens han aportat i ens segueixen aportant significats i vivències a tots i cadascun de nosaltres, al llarg d'aquest tres anys.

Per tot això, i perquè durant els darrers semestres com a alumna del Màster, he començat a adonar-me de que l'ESST és un espai de gran potencial psicopedagògic en l'àmbit sociocomunitari, he decidit iniciar aquest treball de recerca que pretén descriure la dinàmica i funcionament del seminari i recollir les experiències i opinions

² En paraules de Planella: “... la corpografia, no és res tècnic, sinó que simplement es tracta de la possibilitat que els cossos siguin llegits des de la cultura. I és aquí on necessàriament apareix el llenguatge i el que per mitjà del llenguatge els cossos signifiquen, diuen, comuniquen, silencien o corpografien.” (2017:28)

dels seus participants per a conèixer fins a quin punt es pot afirmar que ens trobem davant un espai comunitari on flueixen els sabers.

3. Plantejament del problema

3.1. Concretar i contextualitzar el problema

Per tot l'esmentat anteriorment, ens trobem, doncs, davant del que, a priori, es pot considerar un espai de gran potencial psicopedagògic, però del qual no existeixen proves empíriques que ho confirmin més enllà de la meua pròpia experiència i de l'observació superficial de l'objecte d'estudi. És per això que es creu rellevant dur a terme una investigació en profunditat de les dinàmiques i relacions que es generen al seminari l'Educació Social Sobre la Taula, que doni resposta al problema d'investigació següent: **És el seminari l'Educació Social Sobre la Taula, un espai sociocomunitari de construcció de sabers col·lectius?**

Per al disseny de la metodologia de recerca hem partit de les següents preguntes d'investigació:

- Quin és el funcionament, la dinàmica i estructura del seminari l' ESST?
- És l'ESST un espai de participació lliure i democràtic?
- La participació al seminari l'ESST influeix en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària?
- Quin és el grau de compromís que adquireixen els participants al seminari?
- És el seminari l'ESST un espai de construcció de sabers col·lectiu?
- És el seminari l'ESST un espai adient i necessari per a posar en comú de malestans envers l'àmbit de l'acció social?
- Consideren els participants al seminari, que aquest, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

3.2. Descripció dels objectius

Per tal de poder donar resposta al plantejament del problema exposat en aquest treball final de màster, en el que es pretén fer una recerca sobre l'impacte que té un espai de reflexió sociocomunitari com és L'educació Social Sobre la Taula en les persones que hi participen, es plantegen els següents objectius:

Objectiu general:

Conèixer l'impacte subjectiu i col·lectiu d'un espai sociocomunitari com és L'Educació Social Sobre La Taula, des d'una perspectiva psicopedagògica.

Objectius específics:

- Construir un emmarcament teòric basat en la psicopedagogia sociocomunitària des d'on s'analitzaran les dades recollides durant la investigació.
- Descriure la dinàmica i funcionament del seminari L'Educació Social Sobre la taula des del seu inici fins a l'actualitat.
- Recollir i analitzar les motivacions, experiències i expectatives de les persones que participen al seminari, a través d'entrevistes i grups de discussió.
- Reflexionar, des de l'òptica de la psicopedagogia sociocomunitària, sobre la pertinència d'un espai com L'Educació Social Sobre la Taula.

4. Marc teòric

“La condición necesaria, antecedente para situarse desde una psicopedagogía comunitaria es que los psicopedagogos y psicopedagogas sientan la necesidad de iniciar cambios, de innovar, de transformar la realidad. Esa sensación de que hace falta modificar algunos aspectos de la realidad en que los sujetos conocen y aprenden el mundo, es el escenario más genuino para trabajar desde la conjunción de unos propósitos y valores que propicien este modo de intervención.” (Juárez, 2012:208)

4.1. La Psicopedagogia Sociocomunitària

La psicopedagogia com a disciplina, és relativament recent, però no ho és tant l'interès de la psicologia per la pedagogia i a l'inversa. Són molts els autors que han investigat sobre l'origen de col·laboració entre ambdues ciències, essent diverses les conclusions obtingudes al respecte. Com a mostra, i seguint a Ortiz (2000), Yaroshevsky (1987) situa els orígens de la psicopedagogia a finals del s. XIX amb l'anomenada psicologia aplicada a l'educació, que apareix quan els psicòlegs es comencen a interessar per la psique infantil en relació a l'educació i a la necessitat d'organitzar els processos pedagògics sobre una base psicològica, degut a que agafa força la creença de que és necessari conèixer en profunditat l'home abans d'educar-lo. Prieto (1987), en canvi, troba indicis de connexió entre ambdues ciències retrocedint molt més en la història, esmentant a Plató i Aristòtil i les seves tesis en torn a la personalitat del subjecte i la necessitat d'orientar la naturalesa humana per a millorar els resultats en el desenvolupament dels individus (Ortiz, 2000:193-194). Pel que fa a l'aparició del terme psicopedagogia a l'Estat espanyol, Bisquerra i Moreu (2002) ho situen a l'any 1914 de la mà de dos autors diferents: primer, la pedagoga Francisca Rovira utilitza la paraula psicopedagogia al seu text *Nuevo tratamiento de la Sordera*; i posteriorment, aquell mateix any, el metge Anselmo Gonzalez, que com a director del Instituto Nacional de Sordomudos Ciegos y Especial de Anormales, la introdueix a la publicació *Diagnóstico de niños anormales*. (2002:24)

Actualment, la psicopedagogia està considerada una ciència en tant que té una teoria i una metodologia pròpia. Però la seva procedència híbrida no es sustenta únicament en la pedagogia i la psicologia, sinó que també ha begut d'altres ciències, sobretot de les ciències socials. A més, la diversitat i riquesa dels seus antecedents històrics, així com la sociopolítica en aquells països en els que la psicopedagogia s'ha anat guanyant un

espai durant les darreres dècades, han esdevingut, també, uns dels factors determinants per al desenvolupament de la disciplina (Ortiz, 2000:198). Així doncs, i a mode de definició, ens podem referir a la psicopedagogia com a disciplina científica contemporània, resultant de la fusió primària de la psicologia i la pedagogia, que estudia els comportaments humans relacionats amb l'aprenentatge i l'educació, per a desenvolupar una pedagogia eficaç tant a l'escola, com a la família i a la comunitat.

La psicopedagogia, com a titulació universitària, s'estableix a l'Estat espanyol en forma de llicenciatura a partir del Real Decret 916/1992. El naixement d'aquesta formació, pretenia unificar i homogeneïtzar les actuacions i criteris de la intervenció psicopedagògica al mateix temps que solucionava les possibles llacunes i solapaments que fins al moment es donaven entre els professionals de la psicologia i la pedagogia que ocupaven aquests espais d'intervenció (Úcar, 2001:3).

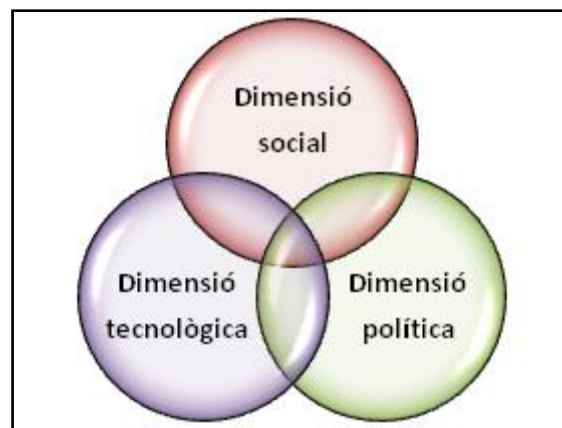
Tot i que la gran majoria de bibliografia que es refereix a la psicopedagogia es centra en l'educació formal, hem de tenir en compte que, tant la psicologia com la pedagogia tenen un abast molt més ampli fora de les aules en qüestions d'acció social, que no està essent explorat, i on sembla que hi pot tenir un lloc destacat. Xavier Úcar, apunta a que això es pot donar, en primer lloc, perquè el naixement de dita disciplina es va situar en l'àmbit formal; i en segon lloc, perquè l'àmbit de l'acció social no està essent receptiu pel que fa a incloure al professional de la psicopedagogia (2001:4), possiblement, per aquesta marcada tendència cap a allò formal de la que venim parlant. Però entenc, i això és una apreciació personal, que aquesta poca aproximació cap al context sociocomunitari, també podria tenir a veure amb què, endinsar-se en espais comunitaris, on la cultura s'expressa en infinitat de formes, on l'acció social implica un crit de resistència i on l'activisme és eina imprescindible per a promoure canvis en una dinàmica social que oprimeix a col·lectius, víctimes del control social del neoliberalisme, que empenyen a la població a mantenir-se dins de la campana de Gauss; obliga a la psicopedagogia a autoqüestionar-se, a fer autocrítica, i possiblement, a inventar-se en espais comuns que reclamen posicionaments radicals.

Des del meu punt de vista, una de les grans preguntes que ens hem de fer des de la psicopedagogia sociocomunitària té a veure amb què és el que el/la professional de la psicopedagogia pot aportar en aquest àmbit, que no estiguin desenvolupant ja d'altres professionals?. Úcar (2001) respon a aquesta qüestió, exposant que és la figura que ha de *"... vincular los procesos de enseñanza-aprendizaje, las problemáticas derivadas de dichos procesos y la propia vida cotidiana de los centros educativos con contextos más amplios de significación de los que aquellos también forman parte. Podría*

devenir, de esta manera, en una especie de mediador entre la cultura escolar y la cultura social (de barrio, distrito, pueblo, etc.)” (2001:9). Aquesta afirmació, que tot i ser encertada en referència a aquesta figura professional, és un exemple de com es segueix situant al psicopedagog en entorns formals, pel que, com veiem, fins i tot en l'intent d'aproximar-se cap a allò sociocomunitari, la disciplina es resisteix a desvincular-se dels centre educatius reglats.

El mateix autor afirma que es tracta d'una professió que en l'àmbit sociocomunitari o de l'acció social (com ell anomena al marc contextual on s'apliquen les competències professionals), es mou entre tres dimensions interconnectades entre si: *La dimensió tècnica* o tecnològica degut a que fa servir tècniques científicament fonamentades per a detectar necessitats i intervenir-hi educativament; *la dimensió relacional* o social perquè es treballa amb persones i això implica tenir en compte els contextos socials, ideològics i culturals als que s'han d'adaptar les tècniques; i *la dimensió política*, degut a que es considera a la pràctica psicopedagògica com a una pràctica social crítica (a Úcar, 2001:13-14).

Figura 1: Dimensions de l'acció social psicopedagògica

(font pròpia)

Tenint en compte aquestes tres dimensions, l'autor classifica els objectius i les funcions del psicopedagog en contextos d'acció social, de la següent manera:

Taula 1: Dimensiones constitutivas de la acción social psicopedagógica

DIMENSIONES CONSTITUTIVAS DE LA ACCIÓN SOCIAL PSICOPEDAGÒGICA		
<i>Caracterización: La Acción Social es una</i>	<i>Objetivos y tareas que persigue</i>	<i>Funciones que cumple</i>
Tecnología social de planeamiento	<ul style="list-style-type: none"> • Diseñar, desarrollar y evaluar: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Programas y proyectos de orientación e intervención psicopedagógica ✓ Técnicas procedimientos e instrumentos psicopedagógicos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Función técnica: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Dar y/o posibilitar respuestas técnicas (psicológicas y educativas) a problemáticas personales y organizativas en ámbitos educativos
Práctica Social	<ul style="list-style-type: none"> • Catalizar y canalizarlas energías personales, grupales e institucionales para la mejora de los procesos educativos: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mediando en los conflictos personales, profesionales o institucionales derivados de los procesos de enseñanza-aprendizaje. ✓ Conectando la cultura del centro educativo con las subculturas familiares y un barrio. 	<ul style="list-style-type: none"> • Función relacional o cultural: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ayudar, mediar, apoyar o coordinar el trabajo educativo de personas, grupos, organizaciones o instituciones.
Práctica social crítica	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitar la competencia y la autonomía en la gestión de los aprendizajes y de la propia vida: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Despertando y/o anudando a desvelar conciencias. ✓ Estimulando la acción 	<ul style="list-style-type: none"> • Función política: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ayudar a posibilitar la emancipación y empowerment de personas y grupos

Font: [(adaptat de Úcar 1998) a Úcar, 2001:15]

Deixant de banda aquesta tendència cap a l'educació formal, que ja s'ha comentat anteriorment, veiem com el/la psicopedagog/a es situa, inequívocament, en contextos educatius, ja sigui com a generador d'espais i projectes, com a professional que dóna suport i acompanya a d'altres professionals en les seves intervencions en àmbits sociocomunitaris o intervenint, directament, amb els educands amb la clara intencionalitat d'aconseguir l'emancipació i l'apoderament d'aquest.

Pel que fa als àmbits d'intervenció psicopedagògica, tot i que no hi ha massa bibliografia prèvia al respecte, Úcar (2001) fa una síntesi del que altres autors han

proposat. Recalca que cap d'aquests contextos es pot considerar específic del psicopedagog, donat que no n'hi ha cap, al qual els autors es referissin unànimement, tot i que sí hi han espais on hi ha un relatiu acord majoritari: Les persones grans, el context familiar, l'àmbit de la salut, la formació professional continuada i l'àmbit de TV educativa, multimèdia i noves tecnologies (Úcar, 2001:17). La totalitat dels àmbits d'intervenció que recull l'autor, són els següents:

Taula 2: Àmbits d'intervenció de la psicopedagogia sociocomunitària

ÀMBITS D'INTERVENCIÓ DE LA PSICOPEDAGOGIA SOCIOCOMUNITÀRIA	
GENERALS	ESPECÍFICS
1. Atenció a la persona	Serveis Socials d'Atenció Primària
	Camp d'igualtat d'oportunitats
	Centres d'atenció a persones adultes amb discapacitat psíquica
	Persones grans (3a edat)
	Temps lliure
	Educació d'adults
	Esports
	Voluntariat
	Entorns estètics, artístics i literaris
2. Infància i família	Equips d'atenció a la infància i adolescència en situació de risc social (EAIA)
	Centres d'adaptació a la infància
	Contextos familiars
3. Situacions de desadaptació social	Àmbit de la justícia i justícia juvenil
	Centres penitenciaris
	Atenció a la diversitat cultural i la immigració
4. Educació per a la salut	Salut
	Salut mental
	Drogodependència
	Educació sexual
5. Món laboral	Agències de col·locació
	Formació Professional continuada
	Integració sociolaboral
	TV educativa, multimèdia i noves tecnologies

6. Serveis educatius (Administracions locals)	Instituts Municipals de treball (IMT)
	Instituts municipals d'educació (IME)
	Serveis d'informació juvenil
7. Investigació	
8. Deontologia professional	

Font: (Úcar, 2001:17-18)

Al llibre coordinat per Gemma Filella (1999) *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*, diversos autors expliciten la intervenció d'aquest professional segons el model d'orientació i els contextos, agrupant-los de la mateixa manera que ho fa Úcar (2001), i que s'ha recollit a la graella anterior, en els sis primers àmbits (amb els seus subàmbits corresponents). Llegint el llibre es detecta que, en la cerca del seu lloc fora de les escoles, la psicopedagogia, mostra una marcada tendència tecnòcrata que situa al professional, la major part del temps, dins d'un despatx. La mateixa autora, exposa que l'orientació psicopedagògica es porta a terme a partir de tres models bàsics:

- *El model clínic*: procés terapèutic individualitzat basat en l'entrevista.
- *El model de programes*: el disseny i implementació de programes per a aconseguir uns objectius determinats.
- *El model de consulta*: es tracta d'una intervenció indirecta ja que el psicopedagog adopta el rol d'assessor i pretén augmentar les competències d'altres professionals, que sí intervenen directament amb persones o grups.

Es poden fer servir els tres models d'intervenció, depenent del lloc que ocupi el o la psicopedagog/a, i de l'encàrrec que se li faci des de la institució, ja que s'ha de tenir en compte que les demandes no són les mateixes si aquest/a està situat/da a l'àmbit específic de l'atenció a les persones grans, on encaixarà més el model clínic; que si es situa a l'equip professional d'una entitat que gestiona centres de menors, on escauran més el model de programes i el model de consulta. Generalment, el més comú és que es faci una combinació dels tres models encara que un d'ells predomini més que els altres. (Filella, 2004).

Pel que fa a les funcions principals del/la psicopedagog/a, és Filella (2004) qui recull en a la següent graella quines són aquestes i les relaciona amb els diversos models i les persones destinatàries:

Taula 3: Intervención Planificada

INTERVENCIÓN PLANIFICADA			
	<i>Funciones:</i>	<i>Modelos</i>	<i>Destinatarios</i>
Psicopedagogo/a	<i>Prevención/terapia</i>		
	Analizar	Análisis de necesidades	Alumnos Familias Educadores Centro
	Intervenir	Clínico	- Alumnos - Familias
		Programas	- Individuales - Grupales
		Consulta	- Otros profesionales del centro/servicio - Familias
	Evaluar	Modelos de evaluación	Alumnos Familias Educadores Centro

Font: (Filella, 2004:107)

Arribats a aquest punt en el que he recollit allò més formal, estructural i parametrizat de la disciplina, i amb la ferma convicció de que la psicopedagogia en l'àmbit sociocomunitari, no pot, ni ha de ser, una disciplina encotillada, sinó quelcom obert, creatiu i lliure, em vull acostar, ara, a aquells pocs autors que la pensen des d'una vessant més etèria, més sensible i més artesana.

Una de les poques autores que s'acosta a la psicopedagogia sociocomunitària sense aferrar-se a l'educació formal és la Dra. María Paula Juárez, que reconeix que la psicopedagogia en l'àmbit comunitari, es pot considerar com una disciplina en construcció, degut a que s'ha endarrerit la reflexió crítica cap alguns models tradicionals que estan resultant obsolets en contextos comunitaris en situació d'emergència social: "*La lectura de esa realidad social e histórica nos interpela y orienta a un trabajo con la comunidad.*" (2012:201). Obrir la disciplina cap a allò comunitari, implica entendre l'educació com a quelcom que es cou a foc lent, que flueix en les relacions socials, entre les persones i que genera gran part del seu valor i potencial en les comunitats. Es tracta, doncs, de desenfocar la mirada en el sentit que li dona Planella (2018):

“... la voluntat de desenfocar la mirada per enfocar-la de nou cap a una altra direcció. Desenfocar no és gens fàcil perquè estem ficats en un context geopolític concret, en una cultura concreta, en uns llenguatges acadèmic-professionals concrets, i escapar a això produeix por, quan no pànic. Trencar la línia de confort, perdre l'espai de seguretat, buscar nous paradigmes, nous llocs, noves cultures, nous llenguatges, etc.”

(Planella, 2018:132)

La psicopedagogia i tot el que aquesta comporta, ha de contemplar l'acte educatiu en l'àmbit sociocomunitari com a un intercanvi, com una eina possibilitadora, com una garantia de deixar fluir sense influir; i tot això, no pot estar aferrat a protocols, paràmetres ni regles, sinó a “... *aprendizajes de la vida, en la vida y para la vida, tal como es en la realidad y no para una vida modelizada...*” (Juárez, 2012:201).

Tenint en compte aquesta perspectiva, Juárez (2012), planteja i adapta de Matteoda (1998), quins son els components que haurien de configurar una psicopedagogia comunitària. Aquests son:

- *L'objecte d'intervenció*: col·locar a la psicopedagogia en espais comunitaris implica participar en el desenvolupament dels aprenentatges, ja siguin individuals o col·lectius, de qualsevol persona que formi part de la comunitat, independentment del seu cicle evolutiu, amb la intenció de recolzar-les i acompanyar-les per a promoure formes de vida generadores d'un desenvolupament humà integral.
- *Els destinataris o participants comunitaris*: evidentment, qualsevol persona, sigui quina sigui la seva edat, per a que assumeixin el seu estatus de subjectes de dret, per a que construeixen la seva pròpia realitat a través d'accions facilitadores de canvis socials mitjançant situacions d'aprenentatge dialògic.
- *Els àmbits d'intervenció*: l'avantatge de treballar en espais comunitaris és que en qualsevol lloc pot donar-se la relació d'acompanyament i l'acte educatiu. A casa d'un veí, a una parròquia o mesquita, a un centre cívic, a un teatre, a una aula d'un centre social, a la seu d'una associació, a una plaça, a un camí, o fins i tot, sota l'ombra d'un arbre.
- *Sorgiment de la demanda*: situar-se en la comunitat implica, també, mantenir tots els flancs oberts, perquè la demanda pot arribar per qualsevol banda. L'autora, però, diferencia entre els agents externs, que son les persones que tenen contacte amb la comunitat però des de càrrecs en institucions públiques o com a treballadors públics de centres comunitaris, veïnals, institucions privades, etc., als quals se'ls pot entendre com a tercers que detecten una problemàtica i fan la

demanda; i els agents interns, que son les persones o col·lectivitats afectades directament pel problema.

- *Possibles demandes i escenaris*: la intervenció psicopedagògica en l'àmbit comunitari, passa, ineludiblement, per una relació dialògica entre el/la psicopedagog/a i els agents implicats. Els escenaris poden ser múltiples i variats degut a que les comunitats solen ser contextos heterogenis i complexes, i molt més en aquelles comunitats on existeixen conflictes i/o vulnerabilitats³.
- *Estratègies d'intervenció*: tenint en compte les complexitats dels contextos comunitaris, el/la psicopedagog/a ha de fer us d'un ampli espectre de tècniques i estratègies, però com dèiem més amunt, aquestes, han de ser només la base on sustentar la creativitat.
- *Marc conceptual*: els enfocaments conceptuals relacionats amb l'àmbit sociocomunitari poden arribar a ser molt amplis. La pedagogia social crítica, la sociologia de l'educació, la psicologia comunitària, la psicologia educacional, l'antropologia sociocultural, l'epistemologia crítica, la salut comunitària o la comunicació social, són només alguns exemples. Un abordatge psicopedagògic a l'àmbit sociocomunitari, ha de considerar l'interdisciplinarietat teòrica i les seves modalitats d'intervenció. L'amplitud d'aquestes, necessitarà de l'habilitat i creativitat del/la psicopedagog/a per a saber fusionar, en cada moment, aquelles més òptimes. (Ibíd., 202-204).

Els professors Bea Oliveros i Jordi Planella, també comparteixen aquesta visió de la psicopedagogia sociocomunitària com a quelcom tan divers i ampli com persones conviuen en una comunitat. Els autors escriuen: "... per a nosaltres la psicopedagogia sociocomunitària té a veure amb fer un gir a la «mirada»..." (2017:7), afirmació amb la que em posicio i a la que m'afermo per a agafar distància d'aquella part de la disciplina que s'autoanomena assessora i parla dels educands i dels agents de l'educació com a clients. A l'àmbit sociocomunitari, on la diversitat és inabastable, on cada subjecte prové d'un context determinat i té una història de vida particular, de poc serveixen les tècniques diagnòstiques i els protocols preestablerts en espais vius i en constant moviment: "... cal estar molt connectat, personalment i també professionalment, amb la realitat, amb l'entorn físic i social que ens envolta. No podem viure d'esquena a la realitat." (Oliveros i Planella, 2017:7). Les comunitats, el comú, en

³ Alguns exemples que aporta l'autora: "intervenciones con comunidades nativas acorde a sus necesidades; apoyo escolar; orientación en aprendizajes para el desarrollo de microemprendimientos; orientación a responsables de catequesis en barrios; trabajos en redes interinstitucionales con vecinales, centros comunitarios, comedores comunitarios, hospitales, centros de salud, dispensarios; aprendizajes para el trabajo del obrero, del trabajador rural; aprendizajes para la preservación del medio ambiente y el ecosistema; ..." (Juárez, 2012:203).

tant que vital i dinàmic, genera conflicte i malestars i per això, s'ha hiperregularitzat i normativitzat en clara consonància amb les tendències controladores i neohigienistes de les esferes de poder, i és precisament en aquests espais, on cal que el/la psicopedagog/a sociocomunitari/a es situï, en un exercici de resistència que planta cara a la tirania de la Campana de Gauss⁴ (Ibíd., 9). Perquè quan la normalitat, constructe ideat per a modelar les societats, esdevé reguladora entre allò bo o dolent o apta o no apta, per a mantenir la pulcritud de l'ideal de dinàmica social, es genera una defensa territorial que obliga a reforçar les fronteres per impedir el flux d'allò considerat distorsionador, d'allò que amb la seva sola presència qüestiona la normalitat i que amb la seva veu trenca amb els dogmatismes i les homogeneïtzacions; és quan cal (des)posicionar-se i deixar-se travessar.

Els autors, col·loquen la pedagogia social⁵ com a model d'intervenció socioeducativa; com a matriu en la que ens podem recolzar per a reflexionar “... sense caure en els reduccionismes de l'acció-acció-acció que massa sovint imperen en els context socioeducatiu i que consisteixen simplement a actuar per actuar, a dur a terme un alt nivell d'activisme sense pensar bé en el sentit i amplitud d'aquestes accions.” (Oliveros i Planella, 2017:7). El seu objectiu, no és altre que el de la praxi de l'educació social en sí, és per això, que la psicopedagogia pot acompanyar, no només a les persones que transiten per les diverses parcel·les socials, sinó també al conjunt de professionals que es mouen en contextos sociocomunitaris, i sobretot, als educadors socials. Així doncs, la pedagogia social, des de les seves tres vies (històrica, pràctica i analítica) carrega de motius i sentits les accions. En ella s'articulen tres paradigmes teòrics de la pràctica social proposats per Sáez (Ibíd., 7-10):

⁴ En referència a l'article: Vazquez, A. (2012). La tiranía de Gauss. Prejuicios y perjuicios de la normalidad en las ciencias sociales. Revista *Caracteres. Estudios culturales y críticos de la esfera digital*, vol. 1, núm. 2. Recuperat el 04/05/2019 de <http://revistacaracteres.net/wp-content/uploads/2012/11/Caracteresvol1n2noviembre2012-gauss.pdf>

⁵ Definida aquesta com a “...un conjunt de coneixements – teòrics, tècnics, descriptius o normatius – que tracten sobre una pràctica que anomenem educació social. Així doncs, la pedagogia social es trobaria en l'ordre del coneixement (teoria), mentre que l'educació social ho faria en l'ordre del pragmàtic (praxis).” (Oliveros i Planella, 2017:7)

Taula 4: Paradigmes en Educació Social segons Sáez

PARADIGMES EN EDUCACIÓ SOCIAL SEGONS SÁEZ			
	Paradigma científic	Paradigma hermenèutic	Paradigma crític
Subjecte	Expert: actuació sèptica, desvinculada. Executar, transmissor de coneixements i habilitats. Decisions des de dalt. Estructura de relació. Relacions d'un envers molts. Relació jeràrquica.	Organització informal. Individuació. Agrupament heterogeni. L'expert desenvolupa el rol de líder. Relació d'un a un. Relació entre comunitats.	Actors de la seva pròpia història. Expert implicat, compromès i coneixedor de la realitat. Orientat a la comunicació. Implicació de tots els subjectes.
Desenvolupament curricular	Agrupaments homogenis. Diferenciació rígida de les matèries. Racionalitzar. Organització estructural. Funcions i rols formals. La finalitat és l'eficàcia.	Tendència a la integració. Intervenció controlada. Flexible. Definició informal de rols i funcions. Finalitat segons els interessos.	Negociació entre elements. Diàleg amb la realitat socioeducativa. Transformació social en col·laboració. Finalitat d'emancipació i alliberament.
Mètode de recerca	Ciència social com a rèplica a la ciència natural. Objectivitat. Descripció i explicació. Obtenció de lleis. Coneixement sobre i coneixement per a. Extern. Teòric.	Acció social intencional. Governada per regles. Models interpretatius. Contextual. Coneixement sobre, però de pràctica construïda per a. Coneixement no prescriptiu. Externa, tot i que participant.	Participativa, sociocrítica. Negociació. Compromesa en la lluita ideològica. En i des de la pràctica, orientada a l'acció. Emancipació. Intern.

Font: [(Saez, 1993:33) citat a Oliveros i Planella, 2017:10]

Triar desenvolupar la nostra tasca en entorns comunitaris, avui en dia, no és gens fàcil, sobretot si tenim en compte que l'exercici més o menys ocult del neoliberalisme s'està encarregant de fomentar l'individualisme en detriment dels vincles socials i cooperatius. La desconfiança en l'altre i en les institucions està debilitant el sentiment de pertinença comú, pel que rarament ens sentim cridats a participar, i menys, a col·laborar. Hi ha una manca de referències comunes i valors compartits que comporta una falta d'identificació amb els altres que ha generat la degradació dels vincles de solidaritat tradicionals i les responsabilitats individuals dins les col·lectivitats. Cal, doncs, que la psicopedagogia sociocomunitària abanderi la recuperació dels espais públics com a espais comuns i no com a parcel·les on predominin els interessos particulars. Que els barris, les escoles, els centres cívics o qualsevol espai de trobada col·lectiva, esdevingui escenari segur per al foment de les relacions i intercanvis entre els diversos agents comunitaris, per a que ens retorni a la cohesió social. Donar lloc a les singularitats en aquest espais, afavorirà el respecte, el compromís i la responsabilitat cap a l'altre, que segurament, ens portarà cap a actes cooperatius. Les subjectivitats s'han de concebre com a riquesa comunitària, per tant, el/la

psicopedagog/a sociocomunitari/a ha d'aportar propostes integradores que "incorporin"⁶ a les persones per a generar nous punts d'encontre i marcs de referència col·lectius. Per tot això, cal que entenguem els marcs normatius i jurídics com a finalitat i no com a punt de partida, perquè així evitem parametritzar la pràctica psicopedagògica en protocols i metodologies obsoletes per a evitar el desinterès i la segregació. [Bolea i Càrcel (2018) Eix 1]

En psicopedagogia, "saber sobre" ni és suficient ni responsable, per a donar respostes a aquells amb els que treballarem. En primer lloc, perquè la tasca psicopedagògica s'ha d'entendre "*...com un espai d'aprenentatge compartit on els diferents agents, amb rols diferents i complementaris, construeixen un nou coneixement que permetrà entendre la situació i saber trobar una orientació per transformar-la.*" (Bolea i Càrcel, 2018:13); i en segon lloc, perquè cal tenir present que s'ha d'evitar el "*nada sobre nosotros sin nosotros*"⁷, ja que no té cap sentit coproduir un saber sense l'experiència en primera persona i sense tenir al centre del plantejament les necessitats, i sobretot, els anhels, d'aquella o aquelles persones protagonistes. Això només pot ser possible convertint-les en subjectes, i no en objectes del saber fer psicopedagògic (Ibíd., 14). Convidar-los formalment com a gest de respecte, incloure'ls en la reflexió sobre les seves experiències obertament, i convertir-los en consultors per a propiciar el sentiment de pertinença, pot ser la millor manera de crear vincles i de que el/la psicopedagog/a sigui només l'incitador i conductor del pla i l'acció: "*...se otorga prioridad a tratar de develar qué sentido confieren los participantes al contexto (...) y las experiencias que tienen en él...*" (Nieto i Portela, 2008:21). Si bé és cert que algunes persones poden tenir dificultats per a identificar les pròpies necessitats, o no sabran explicar exactament què és allò que els sacseja, s'ha d'entendre que "*hay algo del dolor que se sitúa en el afuera simbólico. No hay palabras, ni actos, ni espacios para contenerlo, desborda y trastoca la comunicación.*" (Pié i Solé, 2018:33). També forma part de la tasca del/la psicopedagog/a oferir les eines i estratègies necessàries per a que puguin preguntar-se, pensar-se i expressar-se, per a arribar al nucli d'allò que caldrà modificar. En resum, a priori, pot semblar que la psicopedagogia, i més en àmbits sociocomunitaris té un nivell tècnic que per a molts professionals serà motiu suficient per a apartar a les persones demandants, però, precisament, amb el domini pedagògic que ens aporta la disciplina, podem i hem d'incloure a les persones en les

⁶ En el sentit que li dona Jordi Planella quan escriu "*Ho podríem entendre com posar qualsevol cosa dins d'un cos o conjunt estructurat i fer que formi un cos unit amb aquest. Per tant el seu sentit literal ens situa en la línia de «posar el cos en joc», posar-lo en línia.*" (a Oliveros i Planella, 2017:12)

⁷ Lema reivindicatiu del moviment a favor dels drets de les persones amb discapacitat (<https://desarrollarinclusion.cilsa.org/di-capacidad/nada-sobre-nosotros-sin-nosotros/>)

decisions que es prendran sobre les seves pròpies vides. Quina tècnica o teoria pot tenir més valor i veracitat que la paraula subjectiva, l'entorn habitat i la història viscuda?. Situar-se “...d'aquesta manera, pren una important dimensió ètica i de respecte a la posició de l'altre i del seu saber sobre si mateix” (Cárcel i Bolea, 2017:10)

Es tracta, doncs, d'evitar posicionaments jeràrquics i relacions asèptiques, pel que, la psicopedagogia en aquest àmbit, ha de convertir-se en quelcom sensible i extremadament respectuós amb les llibertats de l'altre. La vessant pedagògica de la psicopedagogia ens empeny a posar el focus en la persona per a convertir-la en la protagonista de la seva pròpia vida i esquivar les tendències paternalistes que imperen, pel que cal que “... renunciemos al lugar del que «sabe lo que le pasa y lo que le conviene» al otro. (...) Una invitación, en otras palabras, a trabajar con hipótesis y no con certezas” (Barranco i Díaz, 2014:45). Massa sovint, en l'afany dels professionals per a apoderar a les persones i els col·lectius, quan aquests prenen les seves pròpies decisions i no convergeixen amb les expectatives que nosaltres tenim, donem per fet que estan errades. És en aquest moments quan ens hem de recolzar en la pedagogia social per a plantejar-nos, si en realitat, el que estem buscant és la seva autonomia o la seva adaptació: “¿no es «dar autonomía» a un adulto un contrasentido, una forma de negar la autonomía misma que ya posee?” (García i Valenzuela, 2014:23). La psicopedagogia en general, i en l'àmbit sociocomunitari en particular, s'ha de sentir interpel·lada per a qüestionar les lògiques hegemòniques i legitimada per a acompanyar al subjecte en la cerca i el reconeixement d'allò que vol ser; s'ha de disposar en ell la llibertat i la responsabilitat de prendre les seves pròpies decisions, encara que aquestes es prenguin des de perspectives que no entenem, però que al cap i a la fi, son seves i de ningú més. La posició del/la psicopedagog/a aquí, no pot ser cap altra que la d'acompanyar, “... en paraules de Deligny, com una presència lleugera que inclou un saber estar que no substitueix la voluntat del subjecte, ni precipita una demanda, ni sedueix o fabrica.” (Pié, 2012:22).

4.2. El seminari

L'origen etimològic del terme seminari, prové del llatí *seminarius*, que podem traduir en llengua castellana com a “semillero” (Molina, 2002:41). A la majoria de països llatinoamericans, s'ha conservat aquesta denominació per a referir-se als seminaris, degut a que un “semillero” és el lloc on el llaurador diposita les llavors (semillas) per a que germinin. Aquesta similitud entre sembrar i procurar les condicions adequades per a aconseguir fruits a mitjà i llarg plaç, i l'acte educatiu d'oferir espais i proporcionar estímuls per a que els educands creixin, es desenvolupin i construeixin els seus propis sabers, és el que ha fet que es denomini seminari (o semillero) a un dels recursos pedagògics més utilitzats, sobretot, en educació superior. Als seminaris es sol treballar en grups relativament reduïts, des dels quals s'estudia i discuteix sobre un tema determinat, de forma més o menys planificada. Molina (2002) escriu al respecte: “...involucran un trabajo investigativo, comunal, espontáneo, autónomo e integral, cuya dinámica es adaptable a las condiciones particulares de cada grupo de investigación, y ambos tienen como objetivo general la formación integral del estudiante, el aprender a aprender y el aprender investigar investigando.” (2002:41).

Podríem dir, doncs, que l'essència dels seminaris pretén apartar les formes de transmissió de sabers unidireccionals que busquen dipositar els continguts de sabers hegemònics. Es genera la investigació col·laborativa i participativa i es valoren les experiències i els relats de tots i cadascun dels subjectes, com a estímuls reflexius, que al seu torn, generen més debat i més experiències. Els sabers es mouen en un entramat en forma de xarxa, en el que cada subjecte decideix què l'interessa i què no, què el sacseja i què no i què és el que vol compartir i el què vol guardar-se per a sí mateix. Al seminari, la paraula és un dret però també ho és el silenci i la reflexió interna, perquè sovint, el qüestionament d'allò que s'ha integrat com a natural, pot esdevenir un daltabaix en la moral i el sistema de valors adquirit endoculturalment, que implica tot un treball de qüestionament i reordenament personal. Aconseguir interpel·lar, aconseguir sacsejar i mostrar que no existeixen les veritats absolutes quan es pensa en allò social i cultural, és el que propicia la necessitat de qüestionar i qüestionar-se i el que genera incessants fluxos de sabers subjectius, que d'una manera o altra, conformen un cert saber col·lectiu. “Un seminario no puede ser una clase magistral. Los asistentes del seminario (...) deben ser responsables de su propia formación. El director del seminario tiene como función reorientar el esfuerzo cuando

*éste se desorienta; debe preocuparse de que el trabajo realizado no sea estéril, que vaya en la buena dirección.*⁸

Els seminaris, que majoritàriament es constitueixen en espais acadèmics o en determinats àmbits professionals com ara la medicina o la física, s'han intentat estructurar i catalogar segons les finalitats d'aquests, mutant en altres dinàmiques on els sabers flueixen de forma impostada. Adolfo Molina (2002), a la seva ponència presentada al *Segundo Encuentro Regional de Semilleros de Investigación y Segundo Simposio sobre Enseñabilidad de la Metodología de la Investigación*⁹, exposa que l'origen del seminari es situa a l'edat mitjana, tot i que hi han indicis de que la seva procedència sigui encara més antiga. És a l'edat moderna, amb la constitució de la Confederació Germànica (1815-1861), quan s'explora i es desenvolupa, arribant a temps contemporanis. Actualment, l'anomenat seminari alemany, s'aplica a tots els països desenvolupats, rebent aquest nom, per a diferenciar-lo d'altres tècniques grupals a les que se les anomena també seminari. Algunes d'aquestes tècniques, són: el simposi, la taula rodona, el panell o el fòrum.

- Al *simposi*, un grup d'experts exposa davant un auditori de forma seqüencial i complementària, diversos aspectes d'un determinat tema o problema. El saber flueix de forma unidireccional.
- A les *taules rodones* el grup d'experts exposa i debat sobre un tema en qüestió, de forma ordenada i successiva, sota el guiatge d'un moderador, davant la presència d'un auditori. Els sabers flueixen únicament entre els experts.
- Al *panell* un grup d'experts conversa amb certa informalitat i espontaneïtat sobre el tema triat davant l'auditori, exposant els seus punts de vista. Altre cop el saber es mou només entre el grup d'experts.
- Al *fòrum* el grup de persones que poden prendre la paraula és ampli i discuteix de manera informal i espontània sobre el tema proposat, sota les directrius d'una persona conductora. Aquí, el saber sembla que flueix de forma més lliure, però es diferencia del seminari en quant a que no hi ha una clara intencionalitat investigadora ni constructiva.

⁸ Aquesta cita està extreta del text anònim *¿Qué es un seminario?* que circulava per la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona a l'any 1998.

⁹ Medellín, 3 d'agost de 2002. Ponència recollida a Molina, A. (2002). *Los semilleros de investigación y los seminarios*. Uni-pluri/versidad. Medellín: Biogénesis. Vol. 2, núm. 3, pp 41-56. Recuperada el 3 de març de 2019 de <https://docplayer.es/19716880-Los-semilleros-de-investigacion-y-los-seminarios-1.html>

García, Lozada i Lugones (2006), que sí defineixen aquestes dinàmiques com a tipologies de seminari, n'afegeixen algunes més:

- *Preguntes i respostes*: com el seu nom indica es basa en una dinàmica on el coordinador o professor deixa anar preguntes i els participants o alumnes les han de respondre. S'espera d'aquesta modalitat que les respostes siguin de qualitat.
- *Diàleg*: aquesta tipologia, és la que més s'acosta a la forma clàssica de seminari i està basada en l'intercanvi d'idees i reflexions entorn un o varis temes prèviament proposats o estudiats.
- *Ponència*: en aquesta modalitat una o varies persones exposen davant un grup d'oients una certa informació que s'ha recollit i treballat prèviament. Es tracta d'una transmissió de saber unidireccional del qual no se n'espera un feedback.
- *Ponència-oponència*: En aquesta modalitat, un grup fa una exposició davant un altre grup que observa i pren notes, sobre un o varis temes treballats prèviament. Posteriorment, és el segon grup el que pren la paraula per a fer preguntes, observacions, aclariments i/o ampliacions si és necessari.

Sobre la seva organització, no existeix una estructura concreta, però sí que precisa una sèrie de pautes i preparacions prèvies per a que aquests tinguin un cert ordre. Com a exemple, exposo a continuació, una proposta d'organització, basada en l'aportació de García, Lozada i Lugones (2006):

1. Establir un pla de treball a seguir:
 - Seleccionar el tipus de seminari
 - Seleccionar el tipus de bibliografia i fonts d'informació
 - Elaborar una guia del seminari
 - Establir el calendari i l'horari de treball
2. Establiment de grups de treball de no més de quinze persones, tot i que la quantitat pot variar segons les possibilitats directives i els recursos i mitjans disponibles.
3. Concloure el seminari
 - Avaluació individual
 - Avaluació Colectiva

Deixant de banda el debat sobre la pertinència o no de les diverses modalitats de dinàmiques de grup com a formes de seminari, m'interessa retornar a la idea original de procedència etimològica que concep el seminari com a un espai òptim per al desenvolupament i maduració dels sabers. Michel de Certeau ho descriu de la següent manera: *“Es como si cada uno aportara el ‘diccionario’ de sus malestares, de sus experiencias, de sus ideas, y que por el efecto de intercambios necesariamente parciales y de hipótesis teóricas necesariamente provisionarias, le fuera posible producir con ese rico vocabulario, es decir ‘bordar’ o poner en discurso sus informaciones, sus preguntas, sus proyectos, etc.”* (De Certeau, 2006:43).

Alguns autors¹⁰ afirmen que els factors característics dels seminaris passen, a banda de tenir una estructura horitzontal, per la voluntat dels integrants en torn a la participació, el compromís, l'autoformació i la col·laboració. Tot i que els seminaris agrupen a persones interessades en aprofundir en una mateixa temàtica, cal tenir en compte que cadascuna d'elles s'hi suma amb una intencionalitat i una trajectòria vital diversa. Pluralitats experiencials disposades a posar-se en joc per a la construcció d'una història comú. En aquest espai no han de tenir lloc els discursos magistrals, ja que, fins i tot l'expertesa acadèmica ha d'estar, també, disposada a deixar-se qüestionar i a acceptar com a vàlids la resta de discursos en un exercici de democratització de la paraula i de reconeixement de les presències. Si bé és cert que a tota dinàmica de grup hi ha una o varies persones que coordinen i condueixen les sessions, als seminaris, aquesta figura no ha d'anar més enllà de treballar per a que es donin les condicions òptimes i els estímuls necessaris per a que els assistents es sentin interpel·lats, i alhora, còmodes per a agafar la paraula. En paraules de Michel De Certeau: *“...ofrecer la mayor cantidad de efectos posibles, teóricos y prácticos a la discusión del grupo, y recíprocamente reaccionar a quienes intervienen, con un modo interrogativo que los invite a decir sus diferencias...”* (2006:45).

Els llocs i els espais, que generalment cedeixen o gestionen les universitats, les institucions o les entitats, solen ser irrellevants, més enllà de convertir-se en el punt de reunió, ja que, sovint, les pràctiques i resultats es desenvolupen fora d'aquest espai, en àmbits tan diversos com persones participen al seminari, generant noves experiències i nous saber que retornen al grup en forma de noves vivències, noves reflexions i més preguntes: *“Un seminario puede producir maneras de tomar distancia respecto de nuestras tareas u posibilidades de volver a ellas de otro modo.”* (Ibíd.). El seminari, no és, doncs, un lloc on anar a buscar veritats absolutes ni protocols

¹⁰ García, Lozada i Lugones (2006) i Gallardo, B.N. (2014)

infalibles, és un espai on poder retornar d'altres llocs quotidians, que permet agafar la distància crítica necessària per a abordar i analitzar allò viscut. És doncs, un lloc de trànsit on entren i surten les experiències. No es tracta d'aspirar a tenir la finalitat de construir un saber col·lectiu estàtic amb les aportacions de cada participant, sinó que s'ha de tractar d'un lloc, en el que, efectivament, es construeix un saber col·lectiu amb trossets de cada saber subjectiu, però que està en constant moviment, pel que la investigació pot ser quelcom infinit. Això, no implica enroskar-se durant anys en un mateix tema, sinó permetre's el luxe de contemplar i agafar altres camins, ramificacions poc explorades que ens obrin (o no) a nous horitzons.

Michel De Certeau (2006) defensa la narrativa com a peça clau i punt de partida del diseg de cerca. Donar valor a l'experiència com a factor sacsejador d'un mateix i d'altres presents, és convertir a allò viscut i allò sentit en un saber subjectiu que es confronta o complementa amb allò acadèmic; lectures i teories escrites, a vegades des del mig del *territori comanxe*, però sovint, des d'altres esferes que gairebé no han trepitjat el fang. *"...la narrativa como instrumento de análisis, en cuanto ella es una imbricación de datos observados y de implicancias subjetivas..."* (Ibíd., 47). És el subjecte el que es situa en el nucli d'allò que s'està pensant, el que té les respostes però necessita de l'alteritat per a trobar-les, reconèixer en l'altre allò propi que no veia, allò que no percebia, i que ara, podrà explorar més enllà.

Pallarès i Planella (2019), al seu article *Narrare Necesse Est: por una pedagogía del relato*, recullen els procediments i resultats d'una investigació que tenia com a objectiu els elements que operen a la formació de les pedagogies narratives de salvació, una perspectiva provinent de la pedagogia teològica, que ha influenciat a la pedagogia contemporània: *"... las historias que nos explicamos nosotros mismos, las historias que dan forma al éxtasis y al terror sobre el mundo, que encierran alguno de los valores más asentados, descolocan nuestros absolutos y que, de manera esporádica, nos dan esperanza, inspiración y marcos de referencia para seguir ejerciendo nuestra condición de 'seres de proyecto' "* (2019:2). És en aquest exercici de prendre la paraula, d'explicar i d'explicar-nos, on es situen les bases per a confrontar teories i experiències i des d'on s'inicien els qüestionaments que fan trontollar dogmatismes. Ser, sentir i viure fora d'allò naturalitzat, i la capacitat de pensar-se i expressar-se, és en sí, un acte de resistència. Però també ho és no utilitzar les normes i els valors com a frontera i estar disposat a deixar-se sacsejar.

En resum, els seminaris, vistos com a espais maduratiu dels sabers subjectius en els que l'expertesa no domina sinó que facilita, on la paraula es pren de forma espontània

i on tot és susceptible de ser rebut i debatut; esdevenen generadors d'intercanvis multidireccionals que construeixen nous sabers o deconstrueixen allò donat com a veritat inamovible. Espais comunitaris on el cos pren rellevància i la pell passa a ser catalitzadora, i on totes les persones són summament diferents però alhora especialment semblants, les teories que criden a l'ordre deixen de tenir superioritat. A més, estar disposat a baixar la guàrdia, a desfer-se de creences imposades i a deixar-se interpel·lar, és un acte de valentia que implica posar-se en joc i estar disposat a perdre l'equilibri: *“El hecho ‘de atreverse’, de ‘lanzarse a compartir’, a ofrecer el conocimiento, es susceptible de ser criticado y por lo tanto de fortalecerse, crecer y modificarse”* (Ibíd., 14).

5. Marc metodològic

“Cuando usted ve una nariz, unos ojos, una frente, un mentón, y puede usted describirlos, entonces usted se vuelve hacia el otro como hacia un objeto. ¡La mejor manera de encontrar al otro es la de ni siquiera darse cuenta del color de los ojos!”
(Lévinas, 1991:71).

5.1. Posicionament epistemològic

El disseny metodològic d'aquest treball està construït sobre el paradigma interpretatiu i s'utilitza una metodologia íntegrament qualitativa, degut a que aquesta *“...busca la subjetividad, y explicar y comprender las interacciones y los significados subjetivos individuales o grupales.”* (Álvarez-Gayou, 2003:41). La tria d'aquest posicionament epistemològic ve donada pel lloc en el que estic situada com a investigadora en relació a la realitat investigada, ja que, al formar part d'aquesta, el posicionament objectiu no seria real. Els marcs interpretatius, fugen de l'ideal objectivista de l'explicació per a buscar aprofundir en els significats dels fenòmens socials i poder comprendre'ls.

Cal tenir clar, que tota investigació social, per molt objectiva que pretengui ser, sempre estarà influenciada per la societat, la cultura i els esquemes simbòlics, perquè tot això és el que dota de característiques personals a l'investigador. Les vivències, els coneixements, les afinitats, els temors, etc., influiran, inevitablement en el treball. Així doncs, tenint tot això en compte, i reconeixent-me com a component actiu de la realitat investigada, he volgut donar valor al coneixement situat i subjectiu que tinc respecte al tema a investigar, per a anar més enllà d'allò merament descriptiu.

Dins el paradigma interpretatiu s'inclouen una sèrie de marcs de referència, dels quals, en aquesta investigació, es genera un compendi entre l'interaccionisme simbòlic, l'etnografia (particularista) i l'hermenèutica:

- L'interaccionisme simbòlic, es basa en tres premisses: 1. les persones actuen respecte al que els envolta segons el significat que els diversos elements tenen per a ells (objectes físics, altres persones, institucions, ideals normatius, etc.). 2. Aquest significats venen derivats de la interacció que té cada persona amb d'altres essers humans. 3. Els significats poden ser utilitzats i/o modificats per mitjà del procés

interpretatiu que la persona fa quan té contacte amb el seu entorn. (Álvarez-Gayou, 2003:65).

- L'etnografia, molt utilitzada en àmbits educatius, pretén descriure el que un grup de persones determinades, que formen part d'un mateix context, fan normalment, aprofundint en els significats que aquestes donen a les seves dinàmiques habituals. És necessària la introducció de l'investigador al context i la interacció d'aquest amb el grup investigat (observació participant). De les diverses modalitats d'etnografia que existeixen, s'utilitza en aquesta recerca, la particularista, degut a que aplica una metodologia holística a grups particulars i concrets (Ibíd., 76-77).
- I per últim s'utilitza l'hermenèutica, definida com la teoria i la pràctica de interpretació. Aquesta, basada en la interpretació dels textos, parteix d'una mirada filosòfica que analitza la comprensió i la conducta humana (Ibíd., 80).

5.2. Mètodes d'investigació

En aquest treball de recerca s'han utilitzat quatre grans tècniques per a la recollida d'informació: l'anàlisi documental, el treball de camp, les entrevistes i els grups de discussió.

5.2.1. Anàlisi documental

Llibres, articles, materials docents i tesis doctorals

Des del moment en que vaig decidir el tema central d'aquest treball final de màster, vaig començar a fer una recopilació de documentació bibliogràfica específica partint de dos eixos centrals: la psicopedagogia sociocomunitària i el seminari o *semillero de investigación*.

Pel que fa a la psicopedagogia sociocomunitària, tal i com queda palès al marc teòric, existeix una gran amplitud de fonts documentals sobre la disciplina, en la seva gran majoria centrada en la seva aplicació en entorns formals, però quan es pretén aprofundir en l'aplicació d'aquesta en l'àmbit sociocomunitari, existeix poca literatura específica i es detecta una certa manca d'interès per a aprofundir des de la psicopedagogia en contextos socials i comunitaris. Tot i així, hi ha varis autors que

intenten buscar el lloc de la disciplina més enllà dels murs de les institucions d'educació formal i als quals he seguit per a dotar d'un marc teòric, acurat i acotat, a aquest treball.

La Dra. Gemma Filella com a autora coordinadora del llibre *La intervenció psicopedagògica en el context no formal* (1999), proporciona, amb la col·laboració de diversos autors i autores, exemples tècnicament estructurats de la implementació de la orientació psicopedagògica en diversos contextos fora de les estances de l'educació formal. La mateixa autora, ja havia explorat anteriorment els models i funcions dels psicopedagogs en l'àmbit no formal, en diversos articles acadèmics. El Dr. Xavier Úcar, també explora aquest àmbit en diverses publicacions, on fa referència a les dimensions i àmbits d'intervenció del/la psicopedagog en contextos no formals. El caire tècnic que li donen aquest autors a la pràctica psicopedagògica, que entenc que és necessari, no satisfieix la meua convicció de que la psicopedagogia, en tant que treballa amb i per a les persones, ha de tractar-se d'una disciplina de mirada ampla i poc encotillada, pel que, he parat especial atenció a la Dra. Maria Paula Juárez (2012), però sobretot als autors de capçalera que han guiat la mirada particular que li he volgut donar aquest treball. La professora Bea Oliveros i el Dr. Jordi Planella, amb l'autoria dels materials didàctics de l'assignatura *Intervenció psicopedagògica en l'àmbit sociocomunitari* (2017), ofereixen als i les estudiants una ampla diversitat de postures i mirades crítiques i possibilitadores, que converteixen a la psicopedagogia sociocomunitària en una disciplina creativa, democràtica i qüestionadora.

Pel que fa a l'altre eix central de la recerca bibliogràfica, el seminari o semillero de investigació, inicialment em va costar poder fer una recerca acotada i de qualitat, pel que, en demanar ajuda al professor que tutoritza aquest treball, em va guiar donant-me les claus per a poder fer una recerca més especialitzada i em va recomanar alguns autors i articles acadèmics que em van servir de punt de partida per a trobar fonts documentals rellevants. La ponència d'Adolfo Molina (2002), els articles de García Lozada i Lugones (2006), i Gallardo (2014), però sobretot, les aportacions de Michel de Certeau (2006), i Pallarès i Planella (2019) amb el seu article *Narrare Necesse Est*, han estat els autors en els que m'he recolzat per a escriure un discurs propi sobre els espais de trobada narrativa, el saber experiencial, la democratització de la paraula i la construcció del saber col·lectiu.

He llegit altres articles, publicacions, investigacions i tesis que han servit per a fer recerca, per a contrastar les opinions dels autors centrals i per a pensar en la diversitat de línees de treball que es podien seguir, que m'han dut a estar segura de com volia

concreta la recerca. Per últim, també ha sigut importat recuperar materials treballats durant les diverses assignatures del màster de psicopedagogia i consultar diverses publicacions sobre la metodologia quantitativa, els seus marcs i mètodes. Totes aquestes referències, estan recollides degudament a l'apartat de bibliografia.

Narratives dels participants

En un treball de recerca, on es pretenia donar resposta a un seguit de preguntes d'investigació directament relacionades amb les vivències subjectives en relació a un espai que intenta mantenir viu el debat i la reflexió; i amb el que es volia demostrar, si realment, durant els tres cursos de seminari s'han donat les condicions òptimes com per a poder afirmar que l'Educació Social Sobre la Taula és un espai de construcció de sabers col·lectius, semblava evident que la recerca s'havia de centrar en la opinió dels participants.

“Demasiado a menudo escuchamos en boca de conocidos que ‘no tenemos tiempo de pensar’, que la aceleración de nuestros tiempos líquidos nos lleva a de forma rápida a la actuación, a veces sin pasar por procesos de ‘pensar’ dichos actos. Se trata de un acto previo a la escritura sin el cual esta no es posible” (Pallarès i Planella, 2019)

Aquest exercici de reflexió, aquest parar-se a pensar en quelcom que potser no s'havien plantejat prèviament, i l'acte artesà d'escriure, que obliga a donar simbolisme a allò sentit i allò viscut; era precisament, el tipus de dades que calia recollir per a analitzar allò que la recerca intentava analitzar: sabers, vivències, sentiments i sensacions. Així doncs, es va determinar com a grup focal un grup de dotze persones que, estan o han estat vinculades al seminari durant diverses etapes i se'ls va proposar col·laborar amb aquest treball de recerca, convidant-les a escriure un text, a partir de diverses qüestions que havien de servir només de guia, i el qual podien desenvolupar de forma lliure, sense condicions ni limitacions. De les dotze persones a les que se'ls va enviar la sol·licitud via correu electrònic, van contestar set. Els seus textos s'han inclòs a l'annex 1, després d'haver demanat el seu consentiment i de donar-los la possibilitat de signar-los o mantenir-se anònims.

5.2.2. Treball de camp

Des del mateix moment en què va néixer la idea de crear un espai d'encontre per a persones vinculades al Grau d'Educació Social de la UOC i fins a l'entrega d'aquest treball, he estat present i he format part de la presa de decisions, de la organització i participació del seminari, com a membre promotor i coordinador. Conservo tota la

documentació recopilada i generada així com els cartells i textos dels correus electrònics de difusió, a més de anotacions a diaris personals, fotografies i gravacions d'algunes de les sessions. Alguns d'aquests materials s'han anat recopilant al blog del seminari¹¹. Una de les principals tècniques de recollida de dades en el treball de camp és l'observació participant que consisteix en "...la investigació basada en la interacció social entre l'investigador i els informants en el milieu [medi] d'aquests darrers, i durant la qual es recullen dades de forma sistemàtica i no intrusiva." [(Taylor i Bogdan, 1992:31) citat a Comas, Pujadas i Roca, 2004:9]. Degut a la meua posició com a membre cofundador i coordinador, juntament amb el Dr. Jordi Planella, em situa, des dels inicis en el context investigat. És per això que es considera, que tot el material del que dispo, a més de l'experiència personal, formen part del treball de camp, tot i que en els seus inicis no es sospitès que pogués formar part de la recopilació de dades d'aquest treball de recerca.

5.2.3. Les entrevistes

Les entrevistes informals "...són totes les converses més o menys espontànies que l'investigador manté de manera fortuïta amb les persones en el decurs del treball de camp..." (Comas, Pujadas i Roca, 2004:23). Així doncs, es consideren entrevistes informals totes aquelles converses mantingudes a nivell individual i grupal, que han estat rellevants per a aquesta investigació. El seu caràcter imprecís i espontani, fa difícil enumerar de forma exacte quina ha estat la quantitat, el moment en el que s'han fet i les persones que han estat presents, però totes elles estan o han estat vinculades al seminari en algun moment o s'hi ha interessat de manera especial.

Dins d'aquest apartat cal recalcar un format que no es tracta tant d'una entrevista, sinó d'una conversa entre dues persones que es disposen a reflexionar sobre un tema concret. En aquest cas, ens va semblar rellevant que el professor Jordi Planella i jo mateixa, com a cofundadors del seminari, mantinguéssim una conversa en torn al naixement i evolució de l'espai¹².

5.2.4. Grups de discussió

Els grups de discussió es poden considerar entrevistes grupals que reuneix a diverses persones que estan relacionades, i que ja funciona com a grup social, per a animar-los a crear debat en torn a un tema determinat. "*Es una técnica focalizada, en la medida*

¹¹ Blog de l'Educació Social Sobre la Taula: <https://leducaciosocialsobrelataula.blogspot.com/>

¹² Annex 3 – Resum de la transcripció de la conversa entre Jordi Planella i Raquel Rico

en que incorpora una discusió col·lectiva al·rededor de un conjunt reduït de qüestions. Y es també interactiva, en quant que la informació generada surge de les dinàmiques de grup entre els participants". (Fàbregues, et al., 2016:162). Tenint en compte l'objecte central d'aquest treball i les preguntes d'investigació formulades, es va optar per a aquesta tècnica degut a que té molt a veure amb la dinàmica de l'Educació Social Sobre La Taula en tant que es basa en la recerca partint de la dialèctica i la conjunció d'opinions. Com a entrevistadora, vaig optar per agafar un rol no directiu, tot i que moderador, prenent com a guia un seguit d'anotacions i preguntes obertes. Però com a part implicada de l'objecte d'estudi, també vaig agafar el rol de participant aportant les experiències i creences pròpies que confrontades amb les dels altres afirmaven o rebutien l'inevitable biaix subjectiu que té aquest treball de recerca.

Es van conformar dos grups reduïts amb la intenció de poder contrastar i/o contraposar la informació recollida, on el criteri de convocatòria es va basar en la proximitat geogràfica i la disponibilitat individual, així com la participació al seminari en diverses etapes, pel que ambdós grups es consideren grups homogenis. Les sessions van durar aproximadament una hora i van ser enregistrades¹³ amb la gravadora del telèfon mòbil, amb el consentiment explícit de totes les persones assistents.

▪ Grup 1:

- Àngela: estudiant a l'últim semestre del grau d'Educació Social. Assisteix al seminari des d'aquest curs.
- Curial: estudiant a l'últim semestre del grau d'Educació Social. Va assistir al seminari des dels inicis d'aquest, fins a mitjans del segon curs.
- Marc: graduat en Educació Social i Director d'un programa d'habitatges per a joves de 16 a 20 anys. Està vinculat al seminari des dels inicis fins a l'actualitat.

▪ Grup 2:

- Montse: graduada en educació social i actualment treballant a l'àmbit de justícia juvenil. Vinculada al seminari des dels inicis fins a l'actualitat.
- Cristina: graduada en Educació Social i treballant com a policia local. Vinculada al seminari des dels inicis fins a l'actualitat.
- Marta: graduada en Educació Social i treballant a l'àmbit de la salut mental. Assisteix al seminari des d'aquest curs.

¹³ Veure el resum de les transcripcions dels dos grups de discussió a l'annex 2.

5.3. Tractament i anàlisi de la informació

El tractament i l'anàlisi de la informació recollida, s'ha fet partint d'una perspectiva hermenèutica, degut a que està considerada "...como la disciplina moderna de la interpretación de textos..." (Álvarez-Gayou, 2003:80). Es tracta d'un enfocament filosòfic des del qual es pot analitzar i entendre el que suposen per al subjecte aquells elements externs a ell a partir d'un procés d'interpretació. Per a fer-ho, es prenen com a font fonamental dades textuais. Aquestes, però, hauran de ser interpretades, anant més enllà de la semàntica, de manera que "...se requiere de la capacidad de indagar en el proceso de producción primaria de dicho texto; es decir, el diálogo que da lugar al producto literario." (Cárcamo, 2005:211)

Així doncs, l'anàlisi de les dades recollides durant el procés de recerca, s'han estructurant de forma ordenada en categories analítiques han tingut com a referència els aspectes tractats al marc teòric, les preguntes d'investigació formulades amb anterioritat, així com nous matisos sorgits espontàniament i que han tingut una presència rellevant als textos recollits. Degut a la perspectiva seleccionada i tenint en compte la intencionalitat interpretativa en aquest treball, ha calgut que, en la revisió dels resultats, m'introdueixi en les dades recollides treballant-les en profunditat. En paraules de Álvarez-Gayou: "*Es el momento en el que el investigador se apropia de los resultados y se alía con ellos, después de revisar, leer y releer los registros, y es cuando aparece gradualmente la claridad que los llevará a ejercitar un modelo de análisis.*" (2003:145). Les categories analítiques, a partir de les quals s'ha desenvolupat el punt 7. *Anàlisi de resultats*, són les següents: espai de participació lliure i democràtic, influència en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional, grau de compromís, creació de vincles i xarxes, posada en comú de malestars, espai de construcció de sabers col·lectius, què aporta, propostes de futur, el postseminari, experiències personals i definint el seminari¹⁴.

5.4. Consideracions ètiques

És necessari tancar l'apartat de metodologia fent referència a tots aquells aspectes ètics que s'han tingut en compte durant l'etapa de recerca d'aquest treball. Seguint les indicacions de Fàbregues, et al. (2016), he procurat no ser intrusiva amb les persones

¹⁴ Es pot veure la totalitat de la codificació de les dades textuais a l'Annex 4

amb les que he interactuat a l'hora d'indagar per a aquesta recerca, mantenint fora d'aquest informe revelacions especialment personals. A més, durant la demanda de col·laboració als components del grup focal, se'ls ha informat en tot moment i de forma explícita, del meu paper com a investigadora, quin era el propòsit de la recerca i s'ha demanat el consentiment per a incloure la informació obtinguda al treball. També s'ha deixat clara la opció de mantenir-se en l'anonimat i de poder modificar o retirar la informació en qualsevol moment, abans de la presentació de l'informe final, pel que se'ls ha fet arribar als participants dels grup de discussió una còpia de la transcripció abans de ser adjuntada al treball. Per últim, destacar que tota interacció amb les persones que s'han prestat per a la investigació d'aquest treball de recerca, han estat tractades amb el més absolut respecte i he tingut en compte, en tot moment, les llibertats individuals mantenint-me, com a investigadora, apartada de qualsevol judici de valor.

6. L'Educació Social Sobre la Taula: funcionament i evolució des dels inicis fins a l'actualitat

Al blog de L'Educació Social Sobre la Taula¹⁵ es presenta el seminari de la següent manera:

“L'Educació Social Sobre La Taula, es tracta d'una iniciativa impulsada des de la comunitat educativa del Grau d'Educació Social de la UOC al territori gironí, on es pretén crear un espai de trobada mensual, en el qual poder pensar, exposar, aprendre, qüestionar, compartir, debatre, construir, etc., tot allò que concerneix a l'educació social. Un espai obert on volem convidar a totes aquelles persones vinculades a l'educació social a assistir i participar.”

Les trobades, solen tenir lloc els divendres de 19h a 21h i generalment es celebra a una de les aules de la Factoria Cultural Coma Cros¹⁶, situada al carrer Sant Antoni, 1 de Salt (Girona). La Coma Cros, antiga fàbrica tèxtil (1906 – 1990), que va passar a ser propietat de l'Institut Català del Sòl al 1995, va cedir l'edifici a l'Ajuntament de Salt mitjançant un conveni signat al 1998. A partir d'aquell moment, l'Ajuntament ha anat remodelant les instal·lacions fins a convertir-les en equipament públic i actualment acull diverses iniciatives:

- Arxiu Municipal
- Ateneu d'entitats
- Biblioteca municipal Iu Bohigas
- Consorci del Ter
- Consorci per la normalització lingüística
- El Canal – Centre d'Arts Escèniques de Salt-Girona
- ERAM (Escola de Realització Audiovisual i Multimèdia – Adscrit a la UDG)
- ETECAM (Escola Tècnica de l'Espectacle Casa de la Música)
- Museu de l'Aigua
- UNED (Seu provincial de la Universidad Nacional de Educación a Distància)
- UOC (Seu provincial de la Universitat Oberta de Catalunya)
- Viver d'Empreses Creativoculturals

¹⁵ Blog de L'Educació Social Sobre la Taula: <https://educaciosocialsobrelataula.blogspot.com/>

¹⁶ Pàgina web de la Factoria cultural Coma Cros: <http://www.comacros.cat/>

També gaudeixen de les instal·lacions iniciatives locals com: la colla castellera Els Marrecs de Salt, Els Diables d'en Pere Botero, Els Gegants de Salt, Safareig Teatre, Kinbedeball, Comissió de Festes, Capoeira Canigó, Agrupació fotogràfica de Salt, Coral Tribana, Coral Cor País Meu, Coral Rossinyol, Associació Les Estampades i Associació Las Lolos.

La reserva de la sala es fa a través de la Seu de la UOC de Salt, essent el personal administratiu qui fa la sol·licitud a l'Ajuntament a través d'una instància un cop els fem saber les dates de cada sessió.

6.1. El naixement de L'Educació Social Sobre la taula: un relat en primera persona

Com ja he esmentat anteriorment al llarg del treball, en la meua etapa d'estudiant del grau d'educació social a la UOC juntament amb el professor Jordi Planella, vam iniciar el seminari l'Educació Social Sobre la Taula. I es que, sovint, tot té a veure amb les casualitats, amb allò que algú diu i que un altre recull, amb la tenacitat i la constància.

Una de les primeres vegades que vaig parlar amb en Jordi, va ser en una trobada casual a la ciutat de Girona on tots dos vivim. Em vaig presentar com a alumna del grau, i durant la curta conversa que vam mantenir, em va expressar les seves ganes de muntar quelcom a la ciutat per a totes aquelles persones que estàvem vinculades al grau d'educació social de la UOC que vivíem a la província de Girona, ja que ell tenia constància de que érem molts els/les estudiants i graduats/des al territori. Aquella idea em va semblar excepcional, perquè, tot i que estudiar un grau a distància dona certa

llibertat, també és molt solitari i arriba un punt en el que es necessita trobar a persones amb inquietuds similars per a parlar, debatre i compartir tot allò que envolta als estudis i a l'educació social en general. En el meu cas, que mai havia treballat en el sector social, que les lectures i els aprenentatges m'estaven aportant no només coneixements acadèmics, sinó un dràstic canvi en la meua manera veure el món i de tot allò que m'envoltava, poder tenir un punt de trobada amb companys i companyes, amb professors i amb persones que ja estiguessin treballant, em semblava gairebé una necessitat vital.

Vaig esperar durant tot un curs a que m'arribés la notícia de que per fi s'iniciava aquell espai de trobada del que m'havia parlat el professor. Ho parlava amb el petit grup de companys i companyes virtuals que ens havíem conegut a través de les aules i de les xarxes socials i una d'elles em va parlar de la Taula de Recerca en Educació Social (TRES)¹⁷ i de com gaudia de les sessions i les trobades. A la pàgina web de la taula¹⁸, es poden descarregar els àudios de totes les sessions, pel que em vaig animar a escoltar algunes sessions. Em semblaven tremendament inspiradores, plenes de coneixement, de recomanacions i de vivències, i jo necessitava allò, tenir a prop un espai com aquell, acostar-me al saber però d'una forma presencial, tangible i corpòria. Va ser en aquell moment, just l'estiu anterior a l'inici del meu darrer any de carrera, que vaig decidir prendre la iniciativa i vaig escriure un correu electrònic al professor que vivia a Girona com jo, a aquell que un dia em va dir que volia muntar quelcom. Al correu li explicava la meua necessitat i que era compartida amb d'altres companyes del grau, les ganes que tenia de traspasar la pantalla de l'ordinador i que em posava a la seva disposició per a organitzar el que fos necessari. Vaig enviar el correu conscient de que possiblement mai rebria resposta, però no va ser així, perquè hi va haver resposta, i a més, va ser entusiasta. Al cap de poques setmanes, el professor i jo ens vam trobar i vam començar a pensar en el què, el com i el quan i a traçar les primeres línies del que, tres cursos després, encara dura i té previst mantenir-se fins que ens hem poguem fer càrrec.

De l'evolució del seminari, també forma part la meua evolució personal i és que als inicis, era una alumna tímida, que no s'atrevia a aportar masses idees conscient de la

¹⁷ La Taula per a la Reflexió de l'Educació Social (TreS) forma part del Grup de Recerca en Educació Social (GRES) que és una associació creada al 1994 amb l'objectiu de propiciar la reflexió i la recerca entorn l'Educació Social. La Taula, doncs, propicia aquesta reflexió i debat en un espai presencial i mensual, obert als professionals de l'educació social i també a d'altres professionals connectat al camp educatiu. (Informació extreta de l'antic lloc web de la TreS, consultada el 24 de maig de 2019 a <http://tres-reflexio-en-educacio-social.blogspot.com/p/la-tres.html>)

¹⁸ Lloc web de la Taula per a la Reflexió de l'Educació Social www.latres.eu

magnitud de les experiència i sabers del professor, pel que m'ocupava més aviat de l'organització i la difusió, fent cada passa després de la seva aprovació. En aquest sentit, el professor va saber agafar les regnes de l'espai proposant lectures i temes que ens interpel·laven i afavorint que participéssim i debatéssim. A poc a poc, gràcies a la bona relació amb el professor, el seu reconeixement com a part impulsora i el reconeixement dels companys i companyes que s'hi anaven sumant, vaig anar agafant confiança. Mirant-m'ho amb perspectiva, diria que vaig perdre la por a equivocar-me perquè vam aconseguir crear un espai agradable i un grup proper, sempre disposats a acollir allò que l'altre te a dir.

6.2. Programació i difusió del seminari

L'Educació Social Sobre la Taula, parteix cada curs amb un tema transversal que a cada sessió es desgrana des de perspectives diverses. Les sessions, no solen estar pensades des de l'inici del curs, sinó que més aviat tracem algunes línies a seguir que es desenvolupen, o no, depenent de cap a on ens porti cada sessió, de les persones que se'ns creuen pel camí i de les idees que van sorgint. Sempre s'ha pretès que fos un espai dinàmic i animem als participants a que planifiquin i condueixin sessions, a que ofereixin allò que cadascú pot i vol aportar, i que en definitiva, es tracta de compartir la construcció del seminari.

Per a donar a conèixer l'espai, des dels inicis s'ha utilitzat el correu electrònic, les xarxes socials, i com no, el boca orella, que sol ser força efectiu i la manera en la que es van assabentar de la iniciativa alguns dels participants més actius. Vam partir d'una llista de correu electrònic, de la col·laboració de la universitat que inclouen els cartells de difusió al Butlletí dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació de la UOC i de plataformes i xarxes socials des d'on es difonen els cartells informatius de cada sessió (Facebook, twitter, WhatsApp i Instagram). A més, es va crear el blog del seminari educaciosocialsobrelataula.blogspot.com on es recopilen informacions, documents i fotografies. Si es visita el blog, es pot veure com hi ha hagut una certa evolució en el disseny dels cartells, ja que ens vam adonar que era molt més efectiu i visual un cartell amb una imatge relacionada amb la temàtica de la sessió que captés l'atenció, que no pas textos llargs i monòtons a la vista que no solem parar-nos a llegir quan els veiem a les xarxes socials. Com a exemple, a continuació trobareu el cartell de la primera sessió del seminari al curs 2016/2017 i el de la darrera sessió del curs 2018/2019:

UOC Universitat Oberta de Catalunya

Benvolguts/des,

Des de la comunitat educativa del Grau d'Educació Social de la UOC al territori gironí, sorgeix la idea de generar un espai físic de trobada des del qual poder aprendre, exposar, questionar, compartir, debatre, construir, etc., tot allò que concerneix a l'educació social. És per això, que aquest curs s'inicia "L'Educació Social Sobre la Taula", un grup de treball que pretén reunir mensualment a totes aquelles persones vinculades amb l'Educació Social que hi vulguin participar, ja siguin estudiants, graduats o docents del grau, per a construir un espai participatiu i dinàmic que ens permeti, a banda de fer xarxa, abordar la professió des del màxim de punts de vista possibles.

Així doncs, volem convidar a totes aquelles persones vinculades d'alguna manera amb el Grau d'Educació Social de la UOC a assistir a la primera trobada de "L'Educació Social Sobre la Taula", que estarà coordinada per en Jordi Planella i en la que volem fer-vos participar a totes i tots, de la construcció d'aquest espai amb un primer intercanvi d'idees, inquietuds i propostes.

Lloc: Seu de la UOC de Salt
Dia: divendres 18 de novembre
Horari: de 19h a 21h

Si us plau, **confirmeu assistència** en qualsevol de les dues adreces electròniques següents: jplanella@uoc.edu i/o rricom@uoc.edu

UOC Universitat Oberta de Catalunya Ajuntament de Salt

CAMINS: MOTIVACIONS, PROCESSOS I DESPLAÇAMENTS

Nens i Joves Migrants:

La mirada dels professionals dels centres d'acolliment i els pisos d'autonomia

Sembla que hi ha un cert consens sobre que el col·lectiu de nens i joves migrants presenta una sèrie de necessitats específiques, que precisen d'un acompanyament socioeducatiu diferenciat del que reben altres adolescents tutelats i extutelats de les seves edats. Les expectatives, el dol migratori, les barreres administratives o el xoc cultural, són només algunes de les problemàtiques a les que els educadors i educadores socials, i d'altres professionals, han de parar atenció.

En aquesta sessió del seminari, volem partir de la posta en comú d'observacions i experiències que poden aportar els i les diferents professionals que han treballat o treballen amb nens i joves migrants per a iniciar un debat en torn a quins són els encàrrecs institucionals?, quines són les barreres jurídiques i administratives?, quines són les necessitats que es detecten?, quina és la imatge que rep la població general?, etc.

Dia: 26 d'abril de 2019
Hora: de 19h a 21h
Lloc: Factoria Cultural Coma Cros
C/St. Antoni, 1 de Salt

Cal confirmar la vostra assistència a: jplanella@uoc.edu o rricom@uoc.edu

Des dels inicis, i en totes les convocatòries, s'ha demanat que es confirmi l'assistència a través del correu electrònic. Les persones que solen assistir assíduament, normalment confirmen si poden venir o no, a través del grup de WhatsApp del seminari. Aquesta demanda de confirmació té motius organitzatius i de logística, de manera que ens puguem assegurar de que tindrem espai suficient per a reunir-nos tots, o decidir anul·lar i posposar la sessió si som menys de quatre persones.

6.2.1. Programació del curs 2016 - 2017

La primera sessió va voler ser una crida a totes aquelles persones que poguessin estar interessades en sumar-se a la nostra iniciativa. Volíem començar per reunir-nos i promoure la participació en la construcció del nou espai. Vam ser nou persones, vingudes de diferents poblacions, les que vam estrenar el seminari i que teníem ganes de formar part de l'espai. Finalment, el tema transversal que es va triar va ser *la posició de l'educador social*.

Inevitablement, durant el primer curs, va ser el saber que aportava el professor el que va assentar les bases del seminari. Durant el primer any la dinàmica de cada sessió

partia d'un text escrit que s'enviava per correu electrònic i que s'havia de llegir prèviament a la sessió per a poder debatre sobre aquest, o sobre qualsevol qüestió que sorgís. Aquesta feina prèvia, que implicava la lectura i reflexió en solitari per a, posteriorment, iniciar un diàleg conjunt, no ha deixat mai fora a aquelles persones que no havien pogut treballar en profunditat el text, ja que el debat mai ha estat supeditat únicament a les qüestions que apareixien al text, sinó que, més aviat, el diàleg anava lligat a percepcions, sentits i sabers que sorgien de l'estímul proporcionat per la lectura. Així doncs, a l'ESST, els texts s'han considerat eina i punt de partida d'una imbricació de les paraules subjectives en un espai col·lectiu.

TAULA 5: PROGRAMACIÓ DEL CURS 2016/2017 – La Posició de l'Educador Social

CURS 2016/2017: LA POSICIÓ DE L'EDUCADOR SOCIAL		
18 nov.	Convocatòria de participació activa	
16 des.	La posició de l'educador social <u>Lectura:</u> <i>El Oficio de Educar</i> (Jordi Planella, 2016)	
20 gener	Preguntant-nos per la posició de l'educador, pensant a partir de Fernand Deligny <u>Lectura:</u> <i>Diario de un educador</i> Text originari de l'any 1966 que inclou fragments de les entrades dels seus diaris personals des del 1940 en endavant.	

17
febrer

El posicionament de l'educador/a en la seva pràctica

Lectura: "Poema pedagógico"
Makarencó

17
març

La importància del cos en els processos educatius

Lectures: **Neus Fàbregues** (2015). "La dimensió corporal en l'educació social. Reflexions pedagògiques sobre la formació corporal dels educadors", *Revista Pedagogia i Treball Social*, 7, 30-50. Disponible a : http://ojs.udg.edu/index.php/pedagogia_i_treball_social/article/download/215/278

Jordi Planella (2016). "La educación corporal", *Harvard Deusto. Learnings & Pedagogics*, 8, 6-13. Disponible a: https://www.academia.edu/31259028/Educacion_corporal

<p>21 abril</p>	<p>Posicions metafòriques: la postura de l'educador/a és sempre la mateixa en l'àmbit en el que està?</p> <p><u>Lectura:</u> Lectures sobre metàfores</p>	
<p>27 juny</p>	<p>En col·laboració amb els Col·loquis d'Educació Social de la UOC:</p> <p>Cuerpos, migracioness y dispositivos. Reflexiones para la Acción.</p>	

6.2.2. Programació del curs 2017 – 2018

Per al segon curs de l'Educació Social Sobre la Taula i fent balanç de com havia anat el curs anterior, del qual ens sentíem especialment orgullosos tenint en compte que havíem creat un espai des de zero i havíem aconseguit consolidar-lo; hi van haver dos canvis substancials: per un costat, vam voler obrir-nos a la possibilitat de que cada sessió la dinamitzes una persona diferent, aprofitant que hi havia un grup de persones fidelitzades i implicades en major o menor mesura; i per l'altre, degut a que es deixava plena llibertat a la persona dinamitzadora, l'enviament previ d'un text no era una premissa, sinó una possibilitat. Així doncs, un cop pensat el tema transversal del curs que portava per nom *Corpografies Socioeducatives* i llençada la proposta de compartir la conducció del seminari, algunes persones van acceptar el repte. Si bé és cert, que a

l'inici, el tema transversal era força desconegut per a les persones que solien participar, les propostes que es van oferir per a treballar-lo, van ser valorades molt positivament, sobretot dues d'elles per tot el que ens van aportar:

Travessant la Carn. Erotisme i corporeïtat conduït per la Susana Pérez, educadora social i autora de llibres de poesia eròtica, es va convertir en una sessió oberta, diversa i dinàmica. La Susana va convidar a tot un grup de poetes i poetesses, i la sessió va intercalar moments de diàleg i reflexió a partir d'un text elaborat per ella mateixa que va ser llegit i comentat in situ, amb la lectura de poemes dels rapsodes convidats i amb música en viu. Una sessió, plena de cultura, de sabers i de sentits, que sens dubte ens sorprende per la forma i el contingut.

En la sessió titulada *Sensellarisme: Cossos invisibles*, conduïda per mi mateixa degut a que era el nexa d'unió entre el seminari i les Trobades amb Sostre¹⁹ ja que vaig estar molt vinculada com a estudiant en pràctiques i com a voluntària. En aquesta ocasió, el que es pretenia era donar-los la paraula posant en valor les seves vivències, la seva manera veure el món i ens expliquessin la veritable realitat d'haver de viure al carrer. En aquest cas, ens va semblar important ser nosaltres els que ens traslladéssim al seu espai, per a legitimar-los i posicionar-los com a amfitrions. Sens dubte, la sessió va ser tot un èxit, no només per la participació, sinó per com van aconseguir sacsejar als assistents. D'aquella trobada destaco el profund respecte dels oients i l'apoderament que els va aportar, a les persones sense llar, donant-los la paraula per a deixar de ser invisibles.

¹⁹ Les Trobades amb sostre, que forma part del [Centre d'Acolliment i Serveis Socials "La Sopa"](#), és un espai de trobada per a les persones que viuen i han viscut al carrer, però obert a tothom, i des d'on se'ls anima a pensar solucions i propostes, des del col·lectiu cap el col·lectiu.

Taula 6: PROGRAMACIÓ DEL CURS 2017/2018 – Corpografies Socioeducatives

CURS 2017/2018 - CORPOGRAFIES SOCIOEDUCATIVES	
<p>24 nov.</p> <p>Corpografies socioeducatives</p> <p>Conduïda per Jordi Planella</p>	
<p>15 des.</p> <p>Travessant la Carn. Erotisme i corporeïtat</p> <p>Conduïda per Susana Pérez Civit</p>	

<p>23 febrer</p>	<p>(Bio)lències i cossos</p> <p>Conduïda per Raquel Rico</p>	 <p>(Imatge del cartell)</p>
<p>27 abril</p>	<p>Sensellarisme: Cossos invisibles</p> <p>Conduïda per Raquel Rico</p>	
<p>1 juny</p>	<p>Sensellarisme: Cossos invisibles II</p> <p>Posta en comú</p>	 <p>(Imatge del cartell)</p>

6.2.2. Programació del curs 2018 - 2019

Per a pensar en què podríem treballar durant aquest curs, a finals de l'estiu vam optar per a convocar via grup de WhatsApp una trobada informal i oberta a tothom que volgués implicar-se encara una mica més en el seminari. Es proposava que aquesta implicació no es limités a la dinamització d'alguna sessió, sinó que oferíem ampliar el grup de persones coordinadores o "responsables" i poder fer un repartiment de les tasques de preparació i gestió que fins ara fèiem el professor i jo. Durant la trobada, a la terrassa d'un bar de la ciutat, es van fer diverses propostes, però el tema dels joves migrants, que en aquell moment s'estava fent visible pel seu protagonisme als mitjans de comunicació, ocupava la major part de la conversa i de les idees. Per a no acotar el tema només als mal anomenats MENA vam decidir abordar-ho d'una manera oberta proposant com a títol del tema transversal *Camins: motivacions, processos i desplaçaments* amb la idea d'acollir idees incipients de fenòmens migratoris no tant propers, però que també ens semblaven interessants.

Taula 7: PROGRAMACIÓ DEL CURS 2018/2019 - Camins: Motivacions, Processos i desplaçaments

CURS 2018/2019 - CAMINS: MOTIVACIONS, PROCESSOS I DESPLAÇAMENTS		
5 oct.	Camins: Motivacions, processos i desplaçaments	 <p>(Imatge del cartell)</p>
9 nov.	Harraga: Processos migratoris dels nens i joves marroquins	 <p>(Imatge del cartell)</p>

<p>25 gener</p>	<p>En col·laboració amb els Col·loquis d'Educació Social de la UOC:</p> <p>Políticas del sufrimiento y la vulnerabilidad</p>	
<p>26 abril</p>	<p>Nens i joves migrants: La mirada dels professionals dels centres d'acolliment i els pisos d'autonomia</p>	
<p>28 juny</p>	<p>L'acció socioeducativa amb adolescents sense referents familiars al territori i l'educadora social com a figura política.</p>	 <p>(Imatge del cartell)</p>

Del que s'ha pogut extreure dels grups de discussió²⁰ pel que fa a la valoració dels temes i programacions dels tres anys, la programació d'aquest darrer curs no ha estat tan ben valorada com les anteriors. Les mancances, en termes generals, han vingut donades per la poca col·laboració i pel poc temps i poc domini del tema transversal que teníem els coordinadors que ha fet que el tema quedés massa centralitzat, pel que no a tothom li ha interessat dedicar, gairebé tot el curs, als processos migratoris dels nens i joves no acompanyats. Tot i així, s'ha tractat d'un tema profitós per a aquells que treballem amb aquest col·lectiu i ha propiciat l'acostament de persones que no estan vinculades als estudis d'Educació Social de la UOC, qüestió que sempre ens sembla molt enriquidora. Així que, acollim els encerts i les mancances per a seguir aprenent i encarar propers cursos amb ganes i noves propostes i idees que ja estan sobre la taula.

²⁰ Es pot consultar el resum dels grups de discussió a l'annex 2.

6.4. El postseminari

Després de cada sessió, sempre hi ha un grup de persones que anem a sopar a algun bar o restaurant de la zona i sempre és benvingut qui es vulgui apuntar, sigui habitual, o no, del seminari. El postseminari, com nosaltres l'anomenem, és força imprevisible, perquè ens entaulem durant varies hores i després, pot ser que alguns decideixin anar a fer una copa, o fins i tot, que acabem anant a alguna sala de concerts. El postseminari, tot i que pugui semblar insubstancial per a aquest treball, és en realitat, especialment rellevant. Fins i tot ho és el preseminari, que és quan ens trobem al bar més proper de la factoria cultural Coma Cros una estona abans de les set de la tarda i ens posem ràpidament al dia mentre dringuen les culleretes dins de les tasses de cafè.

Durant el procés de recerca, gairebé totes les persones que hi han col·laborat han donat una especial importància a les estones de distensió que han acompanyat sempre a les sessions, considerant, que el seminari no seria el mateix sense el postseminari i a l'inversa²¹. Es tracta, d'un procés que consolida les relacions i les sinèrgies d'una forma improvisada, informal i distesa. I es que seure al voltant d'una taula, aporta sempre calidesa a les relacions i propicia aproximaments interpersonals que van més enllà de l'aquí i l'ara. Idees, anècdotes, riures i proximitat que moltes vegades s'allarga fins la matinada i que ens ajuden a tancar la setmana amb un bon sabor de boca.

²¹ Veure el punt 7.3. *El postseminari i l'acolliment de malestar.*

7. Anàlisi de resultats

“Cada uno tenía su pasado encerrado dentro de sí mismo, como las hojas de un libro aprendido por ellos de memoria; y sus amigos podían sólo leer el título.”

Virginia Woolf - Una habitación propia

7.1. Definint el seminari l'Educació social Sobre la Taula

Com a resultat de la conversa que vam mantenir en torn al seminari el professor Jordi Planella i jo mateixa, per a aquest treball de recerca²² i fent un exercici retrospectiu, me n'adono de que la idea i construcció de l'Educació Social Sobre la Taula té una base molt més sòlida del que em pensava. En Jordi m'explica la seva experiència i recorregut pels seminaris, primer com a estudiant dels últims anys a la llicenciatura en pedagogia i després com a professor universitari a Barcelona. Però va ser en els seus viatges a Colòmbia on va descobrir l'essència dels semilleros de investigació, i de fet allà, a la universitat de Los Llanos a Villavicencio, va ser on va descobrir la opció de seminari que en acabar, anaven junts a sopar i a fer unes cerveses. Així que, es podria dir que el petit seminari que mirem de mantenir actiu a Salt, està inspirat d'alguna manera, en los semilleros de investigació d'una universitat Colombiana. Dels paral·lelismes que qui hi podríem trobar, es podria arribar a la conclusió de que el postseminari és, segurament, una de les claus de l'èxit.

Després de fer un petit recorregut per el naixement del seminari i fent balanç d'aquest tres cursos, en Jordi diu: “*Si ens posem a definir el seminari, jo el definiria com una comunitat de pràctica, en el sentit de que és un grup de gent vinculats a una professió o en procés, perquè encara que no estiguis treballant t'estàs formant o fent practiques i ja hi ha aquesta vinculació; i la idea de comunitat en el sentit de que es té un sentiment fort de pertinença en aquest grup encara que t'impliquis poc.*” El professor defineix l'espai partint del que aporta. Ell en diu comunitat de pràctica i jo ho vinc relatant com a posada en comú de sabers subjectius, però parlem del mateix, d'un espai en el que s'hi troba gent que aporta la seva experiència (pràctica), de les problemàtiques que es troben i on es poden fer preguntes sabent que en algun moment es rebrà resposta, i no només durant un divendres al més, sinó sempre, perquè tenim la immediatesa del telèfon i el WhatsApp. I continua “*...Per això, per mi la definició és comunitat de*

²² Es pot consultar el resum de la conversa a l'annex 3.

pràctica, tens un grup de referència on et sents bé i a més a més és la part corporificada de la UOC”.

Hi ha un altre element que per a en Jordi és també important però que possiblement queda difuminat *“...té a veure amb la identificació d'un territori, encara que hi hagi gent de diverses ciutats i poblacions, és el territori Girona, (...) que no és Girona, sinó que és Salt, però ho identifiquem com a Girona; però que el fet és que no és Barcelona”.* Comparant-nos amb d'altres espais similars que parteixen de l'anàlisi de grans textos i llibres ens adonem de que no ens ha interessat especialment això. El seminari *“...es caracteritza també per la vagància en la lectura. Hem llegit poc”* (Jordi). Té raó, i segurament, vam deixar de llegir perquè vam pensar que no atreia a participar al seminari, però ara estem en un moment diferent, el seminari ha madurat i amb ell la gent que hi forma part i en Jordi diu, a propòsit de retornar a la lectura: *“...jo crec que ara sí que estaríem en disposició de fer-ho”*, i de fet hi ha la intenció de fer-ho, tenint en compte les converses que comencem a mantenir en torn a la programació del curs vinent.

Per últim, comentem que tot i que el seminari va néixer de la comunitat educativa de la UOC, en realitat no depenem d'enlloc. No estem inclosos als estudis de manera formal, ni tenim entitat pròpia *“...en realitat és com si no existís, no formem part de res”* (Jordi). Podem reunir-nos a una sala de la Coma Cros perquè es sol·licita a través de la seu de la UOC. I torna a sortir la idea de constituir-nos com a associació, *“... però això generaria un volum de feina que no ens compensa, i és que potser ens va millor sent un anarkoseminari...”* (Jordi).

7.2. Espai de participació lliure i democràtic

L'Educació Social Sobre La Taula, des dels seus inicis pretenia ser un espai construït en comunitat, on tothom es sentís amb la llibertat de participar i d'aportar, ja fos estudiant, professional o docent, perquè s'entenia que qui es sentís convocat a parlar d'educació social era algú que tenia una certa vinculació, pel que allò que qualsevol persona pogués plantejar havia de ser acollit i valorat: *“El seminari sens dubte, és un espai lliure i democràtic, on permet el diàleg, l'expressió, la reflexió... de tots els assistents, sense que aquests tinguin cap limitació a l'hora d'expressar el que senten o pensen”* (Montse). L'espai, sempre s'ha identificat amb el format de seminari, tot i que en el seu naixement no es va pensar en planificacions, objectius ni metodologies més

enllà de què es faria i com, i de veure cap a on ens portava. Però vist en perspectiva, i en relació amb tot allò que es recull al marc teòric, queda contrastat que l'ESST es tracta d'un seminari en la seva més estricta essència; aquella que procedeix de la interpretació etimològica i que converteix als participants en llavors "inquietes". Tot i la presència del professor, que va ser qui va dinamitzar l'espai, sobretot en els seus inicis, la idea era evitar les classes magistrals i l'adoració dels sabers acadèmics, pel que s'ha fomentat sempre la democratització de la paraula com a un valor. Les experiències, les inquietuds, la reflexió grupal i el debat actiu, sempre han format part de la riquesa del grup: *"Certament, en un principi, pensava que el seminari seguiria una estructura formal pròpia de l'àmbit acadèmic, més vinculada a les classes magistrals, però em va sorprendre, gratament, el format participatiu i horitzontal amb què estan organitzades les sessions, en les quals, el grau d'expertesa, l'experiència i les reflexions de tots els participants, es comparteixen en un mateix pla..."* (Àngela). Alguns/es participants, apunten a que el secret d'aquesta horitzontalitat és el caràcter informal del seminari. I és que, acostumats a les litúrgies universitàries i professionals, sentir-se en la llibertat d'agafar la paraula i de dir qualsevol cosa o de que hi pugui assistir qualsevol persona, ens sembla poc formal, però, també es posa en valor aquesta llibertat: *"...la conversa respon a les inquietuds i interessos del grup en cada moment determinat, i els participants poden proposar lliurement els temes o qüestions que consideren convenients..."* (Àngela).

En general, totes les persones que han col·laborat en aquest treball de recerca, estan d'acord amb l'afirmació de que l'Educació Social Sobre la Taula és un espai de participació lliure i democràtic, però amb alguns matisos: *"Si parlem de persones autònomes i lliures si, però tot i ser persones educador@s al meu entendre ens deixem portar per la influència del poder i domini (professors/referents)"* (Anònim 1). I no li falta raó. Durant els grups de discussió, s'ha parlat de que, sobretot el primer curs, va ser el professor el que va anar dinamitzant i proposant fins que tots i totes ens vam anar sentint més segurs i legitimats per a participar obertament. En Jordi manifesta no tenir clara aquesta sensació del primer curs. Aquest tema, es va tractar, sobretot, al segon grup de discussió on les opinions de l'origen d'aquesta "timidesa" s'interpretaven des de dos vessants: una plantejava que la presència del professor inevitablement influeix, no per la seva actitud, que tots hem estat d'acord en que és molt propera i facilita el vincle, sinó pel seu bagatge acadèmic; i per l'altre, es considerava que no es tractava de la influència de la figura referent, sinó de que la majoria de persones, en arribar a un lloc nou, primer observen les dinàmiques i els rols per a decidir si encaixen o no. A col·lació dels rols que es defineixen, una altra de les

persones participants diu “...com a tot arreu s'estableixen rols de poder: hi ha certa gent que no opina prou i en algunes trobades hi ha hagut algú que ha aclaparat gran part de la sessió. Insisteixo en que això succeeix a tot arreu.” (Anònim 2). És cert, a tota dinàmica grupal hi apareixen uns rols definits i el seminari no és una excepció, però segons la meua apreciació com a observadora participant, al reflexionar sobre aquest tema, crec que, tot i que hi ha persones que lideren els debats i aclaparen gran part del temps, també hi ha persones que tenen habilitats per a moderar i acaben les seves intervencions cedint la paraula a aquelles que participen menys, per a donar la oportunitat de participar activament, en un exercici d'inclusió.

7.3. Què aporta l'Educació Social Sobre La Taula

Durant la recerca, no vaig preguntar mai explícitament als participants què és el que un espai com l'ESST els aportava, però durant la codificació dels textos em vaig adonar de que tots, en un moment o altre, sentíem la necessitat d'explicar què ens ha aportat i ens continua aportant. Possiblement, saber que s'estava elaborant aquest treball i la sol·licitud de col·laboració, ha fet que la majoria de nosaltres haguem fet balanç del nostre recorregut al seminari.

Un dels valors més destacats, està relacionat amb el grau d'Educació Social a la UOC. Al tractar-se d'uns estudis a distància, es troba molt a faltar la relació i la presència d'altres estudiants, les opinions dels exalumnes i la relació amb els docents: “... pel que fa als estudiants de la UOC, que majoritàriament ens relacionem mitjançant els espais virtuals, s'agraeix poder disposar d'un espai de trobada que ens permeti acostar-nos a la realitat de la pràctica professional i compartir el nostre procés formatiu en un entorn més proper.” (Àngela). Un altre participant diu al respecte: “Dins dels meus processos com a estudiant hi ha moments en els que estic més motivat que en d'altres i en els de més debilitat, el fet de participar-hi va suposar que tingués més ganes de tirar la carrera endavant.” (Anònim 2). Com s'ha explicat en apartats anteriors, aquesta necessitat de trobar llocs d'encontre relacionats amb els estudis, va ser una de les raons que van forçar la creació de l'ESST, i de l'anàlisi de les dades recollides, se'n pot extreure que també ha estat, per a molts dels participants, un dels motius principals d'acostament. “...som una universitat virtual i poder parlar cara a cara és brutal, poder dir-nos les coses...” (Montse). “...el poder coincidir amb persones amb les que has estudiat i que no li has vist la cara mai, és brutal...” (Cristina).

Una altra de les aportacions que ofereix el seminari i que està especialment ben valorada, és la posada en comú de les vivències i les experiències, i del debat que es crea entorn a aquesta diversitat de visions: “...no tothom tindrà el mateix punt de vista, però aquesta és la gràcia del seminari, el fet de poder provocar una reflexió col·lectiva, de compartir els coneixements i les vivències personals de tots els assistents.” (Montse). Aquestes sinergies que es creen i que la majoria de participants han destacat, són la base i sustent del seminari. Generen coneixement i reflexió, independentment de quin lloc ocupa la persona que opina o escolta. No només s’aprèn del més expert, sinó que la visió del que acaba d’arribar aporta il·lusió i aire fresc pel que, les jerarquies en un espai com aquest, no tenen una especial rellevància. A més, el fet de poder confrontar els sabers acadèmics amb allò viscut crea nous qüestionaments, noves maneres de mirar i ens manté constantment crítics: “Ha estat molt interessant, per exemple, donar una perspectiva ètica a algunes pràctiques professionals, implícites en l’encàrrec que rebem des de les institucions, i que examinades des d’un punt de vista ètic resulten mesures controladores. En canvi, s’implementen en la pràctica diària sense gaires qüestionaments i acabem per normalitzar-les. Crec que és molt sa no perdre aquesta visió crítica.” (Mayte). És evident que qui assisteix a l’ESST ho fa receptiu i predisposat, i segurament, qui hi acaba accedint i s’hi queda, és perquè porta incorporada una certa inquietud intel·lectual que no té perquè centrar-se únicament en buscar respostes, sinó que pot tenir a veure amb la cerca d’una catarsi que aculli la seva inquietud i el mantingui connectat als sabers “...és molt fàcil posar el “pilot automàtic” i arriba un punt en el que no et qüestionen les coses i que aquest espai es com una pausa, i et fa interrogar sobre la pràctica que t’obliga a no adormir-te i hi ha molts educadors així...” (Marta).

Però no tot gira entorn a mantenir-nos en aquesta resistència col·lectiva per a no deixar-nos anestesiar, sinó que l’espai també està considerat un lloc d’acollida del dia a dia, on trobem a altres que saben de què estem parlant sense haver de donar grans explicacions introductòries: “Penso que és una conversa d’aquelles de salvar el món que pots tenir a qualsevol espai amb qui sigui, el que passa és que és un tema molt concret que t’interessa (...) és com parlar de feina però sense parlar de feina, sense anar-te enquistant sempre en la roda aquella interminable que sempre acabes parlant del mateix; aquí és com, sense perdre el nexa de l’educació, l’educació social en aquest cas, avarques. Per mi és un espai interessant i és difícil trobar amb qui compartir aquestes coses...” (Marc).

7.4. El postseminari i l'acolliment de malestars

Els participants del grup focal que han col·laborat en aquesta recerca, no separen, en cap cas, les sessions del seminari de les estones del postseminari: *"...per mi, la diferència que hi ha entre aquell espai [aula] i aquest [bar] és la cervesa i tota la resta la enfoco exactament igual."* (Marc). Per a tots ells, l'Educació Social Sobre la Taula és un tot que implica el treball reflexiu durant dues hores en torn un tema determinat i les relacions i sinergies que es generen en les estones anteriors i posteriors a les dues hores de treball, que és quan sorgeixen els acostaments interpersonals i neixen els vincles individuals i grupals. Seure a taula tot sopant alguna cosa, prolonga el diàleg, però aquest, pren un caire més íntim que propicia una obertura personal que va més enllà de la teoria i la praxis professional. És quan es parla de la família, d'inquietuds, fracassos o triomfs i d'idees i nous projectes. *"...al postseminari encara s'aprèn més..."* (Cristina)

La rellevància que donen al postseminari els i les participants, ha sorgit en els relats i les converses mantingudes amb ells i elles, no com a quelcom que es pugui separar i que s'hagi pogut categoritzar en una unitat analítica independent, sinó que s'ha anat presentant en la resposta a la majoria de plantejaments que se'ls ha presentat, com a part consolidant i imprescindible que forma part d'un espai construït comunitàriament. És per això, que aquest, està molt present en torn a la pregunta sobre si creuen que l'ESST es tracta d'un lloc que propicia l'acolliment de malestars relacionats amb tot allò que concerneix a l'educació social. En aquest sentit, gairebé la totalitat d'opinions han afirmat que, certament, senten que els seus neguits poden ser, no només entesos, ja que altres persones que no estan lligades a àmbits pedagògics o educatius els poden percebre com a quelcom abstracte; sinó que a més, han trobat recolzament, i fins i tot, maneres efectives d'afrontar-los: *"Quan un malestar s'examina en comú perd la part subjectiva que hom afegeix indefectiblement, pel que passa a ser una qüestió objectiva susceptible de debat. Ja ens situem un pas més a prop de cercar una solució."* (Mayte).

Un dels participants creu que al seminari, potser hi ha massa de malestar i poc de compartir inquietuds professionals o de supervisió global de casos concrets. Aquesta opinió la relaciona amb el fet de que possiblement hi ha una manca de supervisió de les funcions de l'educador/a social i de les tasques educatives. Un altre, en canvi, no el considera tant un espai on dipositar malestars, sinó per a "descongestionar". L'àmbit social implica pensar i treballar entre qüestionaments, dubtes, incerteses i conflictes, i

poder expressar-se i sentir-se acompanyat en aquests processos, evita la saturació i l'acomodament professional.

7.5. El compromís i la creació de vincles i xarxes

Quan es va abordar el tema del compromís, vaig haver de matisar que em referia, més aviat, a la fidelització a l'espai i no tant a una implicació activa. Ja al primer curs es va consolidar un grup de persones que assistien a les sessions del seminari sempre que els era possible. Aquest grup ha anat canviant al llarg d'aquests tres anys: alguns han deixat d'assistir i s'han desvinculat, d'altres no poden assistir però segueixen presents a través de les xarxes socials, hi ha hagut incorporacions noves que entren amb ganes, persones que retornen, etc.

En iniciar la recerca em vaig preguntar què era el que fidelitzava a gran part de les persones que s'acostaven al seminari. Donat que en aquest aspecte, estava gairebé segura de que la meua visió no era del tot objectiva, vaig creure convenient esbrinar què és el que crea aquest compromís cap al grup. Totes les opinions recollides en aquest sentit queden molt ben resumides en la següent afirmació: "*...és tan fàcil com la gent. La gent que hi va, l'ambient que es respira, tots els coneixements que ens podem arribar a emportar o directament la sobretaula que fem després de sopar, la copa de després... es tot el pack, no és una cosa en concret.*" (Montse). Com veiem, altre cop el postseminari queda incorporat a l'experiència de l'espai. A banda, varis participants, per separat, van comentar que per a ells i elles el compromís que agafen té a veure amb el respecte a tota la feina que hi ha darrera del seminari i es dirigien a mi directament quan valoraven les tasques d'organització i coordinació que faig. Aquesta qüestió, mai la he entès com a quelcom que se m'hagués de reconèixer especialment, ja que, com els vaig comentar, per a mi dedicar-hi temps té a veure, més aviat, amb un respecte cap al grup que hi ha fidelitzat, d'alguna manera, em sento responsable d'oferir alguna cosa, un punt de partida a un grup sòlidament vinculat per a mantenir l'espai viu. En aquest sentit, alguns participant especifiquen que el respecte és cap a mi, però també cap a l'espai que hem construït, per a donar-li continuïtat, per a evitar que haguem d'anular sessions, per la poca participació tal i com ha passat alguna vegada: "*...vinc perquè m'hi sento agust, això principalment, i després perquè és un reconeixement a la feina que hi hagi, hi hagi més o hi hagi menys. El meu granet de sorra és venir i participar, segurament si em demanéssiu que preparés una sessió,*

diria, no vinc. Si em suposés aquesta feina, que ella (Raquel) fa i jo no la faria, és un reconeixement que li faig. I també una mica per fer xarxa.” (Marc).

Aquest compromís, va estretament lligat a la creació de vincles i xarxes i a la cultura de grup que s’ha creat. Totes les persones participants en aquesta recerca, sense excepció, valoren aquest aspecte com a una de les riqueses de l’espai. La xarxa, entesa més enllà de l’establiment d’amistats més o menys profundes, acaba generant col·laboracions en el nostre dia a dia. Té a veure amb el nexa que ens ha unit i que ens solidaritza els uns amb els altres: l’educació social, la participació comunitària i les ganes d’aprendre, d’acollir i compartir sabers i experiències, tant a nivell acadèmic com professional. *“El sol fet de reunir-nos en cercle ja constitueix una declaració d’intencions. Queden abolides les jerarquies i parlem de tu a tu. Descubrim afinitats i les reforcem, òbviament establim vincles i un cop establerts, ens resulta molt natural buscar el consell, el cop de mà, el contacte apropiat... Fem xarxa, indubtablement.”* (Mayte). Interessant la perspectiva que dona la Mayte al referir-se a la construcció de xarxes previ aboliment de jerarquies. Això em va fer pensar en el lloc que ocupem el professor i jo. En el meu cas, sóc una més, des de sempre, amb la diferència de que em faig càrrec de certes tasques. Però en Jordi, certament, partia d’un estatus superior, no per la posició que ell pren, sinó per ser, per a la majoria de nosaltres, un referent en la nostra formació acadèmica. En aquest sentit, les persones vinculades al seminari creuen que en Jordi és el primer que abandona aquest lloc elevat on nosaltres el col·locàvem inicialment i que, altre cop, és el postseminari el lloc idoni per a consolidar aquesta horitzontalitat i vinculació, també amb ell.

7.6. Influència en l’aprenentatge universitari i la pràctica professional

La resposta al plantejament de si creuen que l’espai influeix en les pràctiques diàries, ja sigui a la universitat o a la feina, ha estat unànime: totes les persones participants creuen que influeix d’una manera o altra i per a totes es tracta d’una influència molt positiva. Per a algunes es tracta d’una manera d’aproximar-se a les realitats de certs col·lectius, de conèixer nous recursos i projectes, d’acostar-se a la diversitat d’estratègies pedagògiques, etc. *“...gràcies a vosaltres conec pràctiques professionals formes de treballar amb els diferents col·lectius, serveis dels que puc disposar i que no coneixia, i ara puc derivar a la gent i puc ajudar moltíssim, i tot gràcies al que he parlat*

amb vosaltres, al que he après al seminari, i sobretot, al postseminari” (Cristina). Per a d’altres, la transformació i la influència, no ve tant donada per el coneixement de recursos, tècniques i serveis, sinó pel que el debat els genera a nivell individual: sensacions, sentiments, reflexions, que alhora són estímul per a voler seguir pensant i indagant. “És un espai per la reflexió en veu alta, encara que pugui semblar caòtic algunes vegades, penso que on s’aprofita més, és en la reflexió a posteriori de la trobada.” (Anònim 1).

Les persones que estan en la seva etapa universitària també coincideixen en que poder seure a debatre amb persones que estan treballant els aporta un coneixement afegit que, indubtablement, influeix a l’hora de ser crítics i reflexius en els seus treball acadèmics: *“La meva participació al seminari ha influït i segueix influïnt en el meu aprenentatge universitari, escoltar relats i experiències viscudes en primera persona dels professionals que assisteixen atorga un plus en un estudiant que té molta teoria però no gaire pràctica.” (Anna)*

Vull incloure aquí un petit paràgraf que l’Anna va afegir al final de la seva narrativa perquè intueixo que aquestes paraules van carregades de significat. Una mostra de que l’aprenentatge no només té a veure amb el flux de sabers, sinó que, possiblement, la influència i dinàmica del grup, tingui també a veure amb un cert apoderament personal que no sempre es perceptible.

“Experiència personal: Vull aportar la meva experiència com a estudiant i futura educadora, estic aprenent molt en aquests col·loquis i el grup de WhatsApp sorgit de les trobades, del que formo part i també m’aporta nous coneixements. Al principi de l’assistència anava com a “oïdora” sense atrevir-me a dir gaire res, en l’última trobada em vaig atrevir a tenir veu en poder explicar la meva experiència en les pràctiques que estic fent en el Pràcticum II. En acabar la reunió estava molt satisfeta d’haver aportat el meu gra de sorra, en una trobada que un cop més va resultar del tot enriquidora.”

7.7. Espai de construcció de sabers col·lectius

Aquest, que ha estat l’eix central de tot el treball de recerca i ha calgut que l’hagués de definir bé, ja que la construcció de sabers col·lectius per a uns pocs tenia a veure amb quelcom del que quedava constància, és a dir, gravat o escrit. Però, tal i com els vaig exposar, la construcció de saber col·lectiu a la que ens venim referint, té a veure amb alguna cosa més abstracte i possiblement inconscient, perquè tots els participants han

hagut de fer una petita reflexió al respecte. Estem d'acord, tal i com ha quedat demostrat anteriorment, amb que el seminari aporta una sèrie de beneficis i significats a través de la posada en comú dels sabers subjectius, entesos aquests, com al conjunt de coneixement, vivències, experiències, opinions, etc. que cadascú aporta. Però aquest fluir de sabers subjectius que s'exposen, s'acullen, es qüestionen, es comparen i es reafirmen o matisen; proporcionen nous coneixements, apropiacions, o sacsejades que ens obliguen a qüestionar i qüestionar-nos, i en conseqüència, a redefinir i redefinir-nos? És a dir, a través de tot el que s'aporta i es treballa col·lectivament, pot, cadascun de nosaltres, apropiat-se d'allò que vol per a incorporar-ho, en un exercici constant de construcció del propi saber que no seria possible en solitari?

Gairebé tots els col·laboradors han afirmat que, certament, es dona aquesta construcció de sabers col·lectius, aprofundint uns més que d'altres en els motius de les seves afirmacions. *"En el moment que es planteja un debat sobre el tema que "posem sobre la taula" i cadascú de nosaltres aporta la seva visió i la seva opinió, des del seu saber, des de la seva experiència i com no, des del seu sentir, es crea una sinergia en el grup, pel que les conclusions que s'extreuen no es limiten a un quorum, pel fet d'estar reforçades per la visió grupal, si no que s'arriba a produir una nova idea, un apunt que es pot desenvolupar a posteriori. Aquesta sinergia produeix sabers nous que han sorgit del col·lectiu"* (Mayte). La col·lectivitat, aquí, aporta la matèria prima, coopera en l'elaboració i en la mescla, però diposita en cada persona la decisió de com "cuinar-la". Tot i que al final cadascú acabi arribant a conclusions diferents, i per tant, el resultat no serà un saber igual per a tots, sí que arribem a aquest punt treballant qüestions que posem sobre la taula. Estem construint, d'alguna manera en comunitat perquè no ens limitem a una classe, hi ha un feedback constant entre nosaltres. Estem construint col·lectivament.

"Amb el seminari hem arribat a un nivell. Podríem haver intentat elevar el nivell, i haver produït textos, vídeos, àudios i no ho hem fet, perquè potser també forma part de la nostra intimitat com a seminaris" (Jordi). En aquest sentit, en un moment determinar de la conversa del segon grup de discussió es posa en dubte que no estiguem deixant llegat o no aportem grans canvis perquè creiem que aquest treball en comunitat que, a priori, sembla que només ens està aportant petites modificacions a nivell individual, pot ser, perfectament, el sediment de quelcom més gran que pot arribar a mitjà i llarg plaç. Som un seminari jove que té ganes de seguir funcionant, i tirant la vista enrere, ja veiem un canvi substancial en el grup segurament influenciat per l'espai en tot el seu conjunt (seminari, postseminari, vincles, xarxes, etc.).

8. Conclusions i reflexions finals

Arribats a aquest punt, finalment podem donar resposta al problema d'investigació principal: *És el seminari l'Educació Social Sobre la Taula, un espai sociocomunitari de construcció de sabers col·lectius?*. Però per arribar fins aquí ha calgut indagar en els significats i la cultura pròpia d'un grup divers, que comparteix un mateix nexa d'unió.

L'espai, per a tots i cadascun de nosaltres, va més enllà de les dues hores de reflexió i debat a cada sessió. La riquesa aquí, no es concentra en el saber acadèmic ni en l'expertesa, sinó en les persones, en els seus bagatges personals, en les seves mirades i en els seus processos reflexius, i en som conscients i ens sentim agust i orgullosos d'això. Algú ho definia com a espai informal, també com espai humil i fins i tot com a *anarkoseminari* però d'aquesta dinàmica interpretada com a espontània i imprevisible és d'on neix el seu potencial. No es tracta d'un seminari típic que s'aferra a dependències universitàries ni a estructures típiques i tòpiques. No pretén ser una classe magistral, ni un espai d'adoració dels sabers acadèmics, ni tan sols s'exigeix, a qui hi participa, a oferir o treure'n rendiment. Com avançava a l'inici d'aquets treball, la nostra màxima, segurament sigui allò de "*a veure què passa*" i de les narratives de les persones que han acceptat formar part d'aquesta recerca, podem afirmar que, definitivament, passen coses. Per a alguns és el lloc on no haver d'explicar-se en excés, per a d'altres una font d'inspiració, per a uns pocs el lloc que els retorna a la utopia i per a algú un bàlsam i un lloc segur des d'on començar a atrevir-se.

És, simplement, un espai possibilitador on la diversitat és concebuda com a riquesa i on les mirades i opinions més oposades, són rebudes com a punts de partida des dels quals qüestionar-se amb la plena consciència de que es pot fer trontollar tot un sistema de creences i valors assimilats endoculturalment. Està clar que qui hi participa, generalment ho fa amb una certa predisposició a deixar-se travessar, a deixar-se qüestionar, i fins i tot, a obrir-se en canal oferint al grup sensibilitats i experiències que, solament pel fet d'haver estat viscudes, ja es legitimen com a un saber sòlid que pot dinamitar grans teories i protocols que ens venen donats com a sabers absoluts per haver estat pensats i escrits des d'esferes acadèmiques. No es tracta, en cap cas, de desmuntar tot allò que se'ns ha ofert a la universitat, sinó de posar en valor la singularitat per a mantenir-nos connectats a les realitats del dia a dia i impedir aquella tendència anestesiant dels encàrrecs institucionals. Es tracta de modifica i construir des de primera línia, des del fang.

L'Educació Social Sobre la Taula, es percep, doncs, com un espai tangible al que poder tornar, en el que poder recolzar-se i on sustentat allò que som, però sobretot, allò que volem ser i que té a veure amb la pedagogia social, amb l'educació social i que per a molts i moltes de nosaltres no es tracta només d'una faceta professional, sinó d'una manera de ser i de viure, d'una cultura sorgida de les nostres inquietuds, de les nostres vocacions i que forma part de les nostres identitats. Possiblement, el seminari s'hagi convertit en una petita trinxera des de la qual resistir i on fem us d'una pedagogia radical i encarnada, entesa aquesta en els termes que la planteja Jordi Planella (2018) com a una predisposició a desenfocar la mirada de l'epistemologia, per a fixar-nos en realitats properes i sentides, que amb la seva simple existència fan trontollar l'hegemonia i ens reclamen en els seus propis espais de resistència.

A nivell personal, aquesta tendència al qüestionament, possiblement formi part del meu bagatge personal i és un dels aspectes que més i millor sustenta el seminari en el meu cas particular. Les meves pròpies cicatrius em recorden allò que diu Spinoza sobre que "ningú sap el que pot un cos" i que tantes vegades ha citat en Jordi Planella en els seus escrits. He de reconèixer que al llarg del màster m'he sentit en profund desacord amb alguns autors i m'he indignat amb certes opinions. Normes, protocols, barems, diagnòstic, etc., confrontaven amb les meves creences, amb la meua manera de pensar i d'actuar. M'havia topat amb una disciplina que tendia a la classificació i a l'etiquetatge, de fet, per a tot un sector d'aquesta, és el seu *modus operandi*. Però per sort, als estudis també hi he trobat petits oasis de resistència als que m'he aferrat. L'àmbit sociocomunitari, encara no ha estat suficientment explorat per la psicopedagogia. Ignoro els motius. Però la psicopedagogia sociocomunitària, tal i com jo la penso i la concebo té un potencial inabastable. Hem d'abandonar els despatxos per a convertir-nos en palanca activista que possibiliti l'apoderament de col·lectius exclosos i sentir-nos cridats a sustentar reivindicacions i fer caure tiranies normalitzadores. De què ens serveix ostentar el saber acadèmic si l'utilitzem per a mantenir una dinàmica neoliberal que ofega? On queden les veritables necessitats de les persones si es mercantilitza la nostra tasca i els anomenem clients?. Ens hem d'aliar amb espais com L'Educació Social Sobre la Taula, per a construir i inspirar entorns i moviments comunitaris possibilitadors, catàrtics, caòtics i anàrquics que no planifiquen en excés, ni anticipen els finals; que no jerarquitzen el saber, que incorporin el tacte, el dolor i l'estima, i que son capaços de veure en totes i cadascuna de les persones una bellesa singular, una història, una poesia...

És el seminari l'Educació Social Sobre la Taula un espai sociocomunitari de construcció de sabers col·lectius? Sens dubte! Perquè permet la fluïdesa de les experiències i la confrontació d'aquestes amb el saber acadèmic. El diàleg i debat col·lectiu afavoreix el qüestionament constant que genera una reflexió posterior a nivell individual, de la qual s'acaba extraient quelcom que incorporem com a part del nostre coneixement o de la nostra manera de procedir, que influeix en la tasca diària, i que al seu torn, crea noves vivències i noves experiències que retornen al seminari en forma de nous sabers subjectius disposats a ser, altre cop, compartits.

“ Quienes socialmente no sirven de mucho y se resignan con docilidad a un empleo monótono e ineficaz, ¿qué pueden comprender de los niños que poseen la inverosímil audacia de manifestar trastornos de comportamiento. ”

Fernand Deligny (2015:48)
Los vagabundos eficaces

9. Referències Bibliogràfiques

- Álvarez-Gayou, J. L. (2003). *Cómo hacer investigación cualitativa. Fundamentos y metodología*. México: Paidós.
- Barranco, R. i Díaz, M., García, J. i Valenzuela, P., Velasco, R., Venceslao, M., et Al. (2014). *Escenas de Educación Social*. Pié, A. i Solé, J. (coord.) Barcelona: UOC
- Bolea, E. i Càrcel, E. (2018) EIX 1. *Condicions socials, jurídiques i institucionals*. Màster universitari de Psicopedagogia. Barcelona: UOC
- Bolea, E. i Càrcel, E. (2018) EIX 2. *Marc de referència psicopedagògic*. Màster universitari de Psicopedagogia. Barcelona: UOC
- Bolea, E. i Càrcel, E. (2018) EIX 3. *L'avaluació psicopedagògica: principis*. Màster universitari de Psicopedagogia. Barcelona: UOC
- Bolea, E. , Càrcel, E. (2017). Eix 4. *L'avaluació, processos i àmbits d'actuació. Avaluació i intervenció psicopedagògica*. Màster universitari de Psicopedagogia. Barcelona. UOC
- Cárcamo, H. (2005). Hermeneutica y Análisis Cualitativo. *Cinta moebio*, 23, 204-216. Recuperat l'1 de maig de 2019 de <http://www.facso.uchile.cl/publicaciones/moebio/23/carcamo.htm>
- Comas, D., Pujades, Juan J. y Roca, J. (2004). *L'etnografia com a pràctica de camp: mètodes i tècniques*. Barcelona: FUOC.
- Comas, D., Pujades, Juan J. y Roca, J. (2004). *L'etnografia com a procés de recerca El disseny d'investigació i l'experiència del treball de camp*. Barcelona: FUOC
- De Certeau, M. (2002). ¿Qué es un seminario?. en Rico de Sotelo, C. (coord.), *Relecturas de Michel de Certeau* (pp. 43-51). Mèxic: Universidad Iberoamericana.
- Deligny, F. (2015). Los vagabundos eficaces.
- Fàbregues, S., Meneses, J., Rodríguez-Gómez, D. i Paré, M.H. (2016). *Técnicas de investigación social y educativa*. Barcelona:UOC
- Fernández, L. (2006). ¿Cómo analizar datos cualitativos? *Butlletí LaRecerca*, 7, 1-13. ISSN: 1886-1946. Recuperat l'1 de juny de 2019 de <http://www.ub.edu/ice/recerca/pdf/ficha7-cast.pdf>

- Filella, G. (2004). La orientación psicopedagógica en el contexto no forma. *Innovación Educativa*, 14, 91-109. ISSN 1130-8656. Recuperat el 28 de març de 2019 de https://minerva.usc.es/xmlui/bitstream/handle/10347/5019/pg_093-112_inneduc14.pdf?sequence=1
- Filella, G. (coord.) (1999). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès
- Gallardo, B.N. (2014). Sentidos y perspectivas sobre semilleros de investigación colombianos, hacia la lectura de una experiencia latinoamericana. Tesis doctoral. Departament de ciències socials, infància i joventut. Universitat de Manizalez-Cinde. (Tutor: Marco Fidel Chica Lasso)
- González-Monteaquedo, J. (2001). El paradigma interpretativo en la investigación social y educativa: Nuevas respuestas para viejos interrogantes. *Cuestiones pedagógicas: Revista de ciencias de la educación*, 15, 227-246. Recuperat el 21 d'abril de 2019 de http://institucional.us.es/revistas/cuestiones/15/art_16.pdf
- Hernández, Fernández i Baptista (2014). *Metodología de la investigación* (sisena edició). McGraw-Hill / Interamericana Editores, S.A.: Mèxic
- Juárez, M. P. (2012). Aproximaciones a una Psicopedagogía Comunitaria: reflexiones, aportes y desafíos. *Pesquisas e Práticas Psicossociais*, 7 (2), 200-210. Recuperat el 2 de maig de 2019 de https://ufsj.edu.br/portal2-repositorio/File/revistalapi/Volume7_n2/Juarez_Maria_Paula.pdf
- Karsz, S. (coord.) (2004). *La exclusión: bordeando sus fronteras*. Barcelona: Editorial Gedisa (2015)
- Molina, A. (2002). *Los semilleros de investigación y los seminarios*. Unipluri/versidad. Medellín: Biogénesis. Vol. 2, núm. 3, 41-56. Recuperat el 3 de març de 2019 de <https://aprendeenlinea.udea.edu.co/revistas/index.php/biogenesis/article/view/326244>
- Moreu, A.C. i Bisquerra, R. (2002). Los orígenes de la psicopedagogía: El concepto y el término. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*. Vol.13, núm. 1, 17-27. Recuperat el 2 de maig de 2019 de https://www.researchgate.net/publication/39152874_Los_origenes_de_la_psicopedagogia_el_concepto_y_el_termino
- Nieto, J. M. i Portela, A. (2008) La inclusión de la voz del alumnado en el asesoramiento para la mejora de las prácticas educativas. *Revista de currículum y*

- formación del profesorado, 12, 1. Recuperat el 04 de maig de 2019 de <https://www.ugr.es/~recfpro/rev121ART5.pdf>
- Oliveros, B. i Planella, J. (2017). *Delimitant (o obrint) les portes del camp socioeducatiu*. Barcelona: FUOC
 - Oliveros, B. i Planella, P. (2017). *Acompanyament social de la persona: reflexions psicopedagògiques sobre un procés*. Barcelona: FUOC
 - Oliveros, B. i Planella, P. (2017). *Nomadismes psicopedagògics*. Barcelona: FUOC
 - Oliveros, B. i Planella, P. (2017). *Intervenció psicopedagògica en l'àmbit sociocomunitari*. Barcelona: FUOC
 - Ortiz, E. (2000). Una comprensió epistemològica de la Psicopedagogia. *Temps d'educació*, 24, 191-202. Recuperat el 2 de maig de 2019 de <https://www.raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/viewFile/126217/247037>
 - Ortiz, E. i Mariño, M. (2014). Una comprensió epistemològica de la psicopedagogia. *Cinta moebio*, 49, 22-30. Recuperat l'1 de maig de 2019 de <https://scielo.conicyt.cl/pdf/cmoebio/n49/art03.pdf>
 - Pallaràs, M. i Planella, J. (2019). Narrare Necesse Est: Por una pedagogía del relato. *Revista CADMO* (pròxima publicació al setembre de 2019).
 - Pié, A. (2012). *Desterapeutització de l'educació social en salut mental*. Barcelona: FUOC.
 - Pié, A. i Solé, J. (coords.) (2018) *Políticas del sufrimiento y la vulnerabilidad*. Barcelona: Ed. Icaria.
 - Planella, J. (2019). La transmissió de les pedagogies radicals a la universitat. *Temps d'educació*, 55, 129-148.
 - Planella, J. (2017). *Actes: Acompanyar, educar, estar present*. Barcelona: FUOC
 - Ricci, C. (2003). Psicopedagogía Aportes para una reflexión epistemológica. *Perspectivas metodológicas*, vol.3, 3. Recuperat el 02 de maig de 2019 de <http://revistas.unla.edu.ar/epistemologia/article/view/589/624>
 - ÚCAR, X. (2001). El psicopedagogo como profesional de la acción social. pp. 87-109. a B. Del RINCÓN. *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Ed. Ariel. Barcelona. Recuperat el 25 de març de 2019 de https://www.researchgate.net/profile/Xavier_Ucar/publication/236273222_El_psicopedagogo_como_profesional_de_la_accion_social/links/02e7e5178428fbd59100000.pdf

10. Annexos

Annex 1 – Reflexions dels participants

Reflexió 1:

Un dels problemes, que a priori, “ofereix” la UOC, és la manca de vincles entre els alumnes i els professors, o entre els mateixos alumnes. El meu pas per la UOC anava orientat al mateix, era en certa manera difícil, ja que a mi m’agraden les relacions socials. Al llarg del grau, trobes a faltar aquells vincles entre els companys de curs o de classe, poder expressar els dubtes, els problemes, o tan sols compartir experiències. L’Educació Social sobre la taula va ser tot un descobriment per a mi, que m’oferia aquest “compartir experiències” i aquesta xarxa social entre alumnes i també professors que tant trobava a faltar.

L’Educació Social sobre la taula m’ofereix un espai de participació lliure i democràtic, ja que sempre hi puc dir la meua, sempre hi puc compartir les meves experiències i escoltar les experiències dels altres. És un espai en certa manera informal on crec que tots i totes hi tenim cabuda i dona facilitat a la participació.

Pensant ara mateix sobre l’Educació Social sobre la taula... per mi suposa tantes coses; durant la meua etapa a la universitat m’ha servit per compartir dubtes, experiències, sabers, que a la vegada traslladava en tot moment a la meua pràctica professional i conèixer moltes persones interessants, que m’aporten aprenentatges i sabers. A més, també suposa un espai per posar en comú experiències i sabers de tots els assistents, cadascú des del seu àmbit de treball.

És impossible saber i conèixer tots els espais de treball on es desenvolupa l’Educació Social, i aquest seminari ens hi apropa una mica. A l’inici no tenia ni idea de moltes fundacions, empreses, llocs de treball..., ha estat gràcies a les persones que van assistint al seminari que he anat aprenent la diversitat de llocs de treball i que hi fan cadascú. A més, hi aprenc tècniques de treball, entitats, serveis, professionals, etc., que en un moment donat ho / els puc aplicar a la meua feina.

A la feina, diàriament, em trobo amb diversos conflictes socials que tinc que anar resolent. Moltes vegades la solució és difícil i em suposa, a la vegada, un cert conflicte, inclòs ideològic. Moltes vegades me n’adono que els problemes que em trobo jo diàriament en el meu àmbit, són els mateixos problemes que ens trobem en la

societat en general, i així mateix, molts educadors socials des dels seus àmbits de treball. Així, moltes vegades m'identifico amb moltes comentaris, xerrades, dubtes, idees, etc., que sorgeixen dins de l'espai ESST, així com en el seu WhatsApp. A través del grup compartim experiències, informació, dubtes, preguntes, etc., que amplien els meus coneixements sobre qualsevol tema que pugui sorgir, per tant és impossible no dir que el seminari és un espai per la posada en comú de certs malestars generals envers l'àmbit de l'acció social i un espai de construcció de sabers col·lectiu.

Per últim, considero que a més dels coneixements i sabers que he anat adquirint al llarg de l'assistència i participació al seminari, aquest també em suposa una nova xarxa social. És un lloc on he conegut moltes persones. El sopar o copa posterior al seminari també hi té la seva importància. És un ambient diferent, potser més distès, on pots conèixer a cadascú d'una forma diferent que no pas en el seminari. Es un sopar on parlem també de la nostra vida personal i social. Ens expliquem com ens va tot, com anem, com ens va a la feina, la família, etc., el cert es que pensant-ho ara mateix, aquests sopars han donat molt de sí. El seminari ha ampliat la meva xarxa social i inevitablement he establert vincles amb algunes de les persones que hi assisteixen.

Cristina Garcia Gonzalez

(22/04/2019)

Reflexió 2 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic? Si parlem de persones autònomes i lliures si, però tot i ser persones educador@s al meu entendre ens deixem portar per la influència del poder i domini (professors/referents)

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera? Es un espai per la reflexió amb veu alta, encara que pugui semblar caòtic algunes vegades, penso que es on s'aprofita més, per una reflexió a posteriori de la trobada

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a la posada en comú de malestans envers l'àmbit de l'acció social? Potser massa del malestar i poc del compartir inquietuds professionals, o problemàtiques concretes d'exposar casos concrets de supervisió global a un fet concret, el gran tema que manca supervisió en les nostres funcions o tasques educatives.....molts dubtes al respecte

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles? El tema xarxes es un espai col·lapsat per l'excés d'informació, si que es pot emprar per donar imatges o "flyers" d'on trobar els punts de trobada o per temes d'interès

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu? El posicionament del saber es complexa, i potser el trobo massa dirigit (agraïda d'aquesta direcció i que s'estiri per continuar) no se ni tinc la pedra filosofal, però es important que els espais es puguin mantenir en el temps i ser autogestionats i que no es supeditin a persones en concret.

Anònim 1

(25/04/2019)

Reflexió 3 :

Ara farà 5 anys que vaig decidir-me a iniciar els meus estudis per la UOC, per dos motius principals. El primer és que la meva nota de tall no era suficient per tal d'entrar a la universitat de Girona i el segon, la meva manera d'entendre que el fet d'estudiar no ha d'anar deslligat del món laboral, perquè molt sovint es complementen. Però també per les necessitats personals de marxar de casa dels pares i autogestionar la meva vida.

Tot aquest trajecte ha sigut molt satisfactori per mi, perquè gran part dels meus anhels personals s'han pogut complir. Dit això, estudiar a distància m'ha suposat un seguit d'avantatges i inconvenients.

Pel que fa els punts dèbils es dona per suposat, les mancances i dificultats per conèixer gent i compartir aprenentatges. Sí que la UOC ho facilita a través de l'espai debat o el fòrum: consisteixen en espais on es fan consultes i reflexions de caire opcional o voluntari. Això també és possible a través de l'espai presenta (on es poden penjar vídeos). No obstant això, aquests recursos no sempre s'aprofiten el 100% i segons el meu punt de vista, sempre falta el cara a cara.

A partir d'aquí, el seminari d'ESST em va permetre compensar aquesta mancança. Dins dels meus processos com a estudiant hi ha moments en els que estic més motivat que en d'altres i en els de més debilitat, el fet de participar-hi va suposar que tingués més ganes de tirar la carrera endavant.

Segons el meu punt de vista, un dels aspectes que fan que el seminari sigui més acollidor és el seu caràcter informal: tothom pot dir-hi la seva i l'entrada no està vetada per ningú. Per això trobo que és un espai de participació lliure i democràtic. Però, també opino que, com a tot arreu s'estableixen rols de poder: hi ha certa gent que no opina prou i en algunes trobades hi ha hagut algú que ha aclaparat gran part de la sessió. Insisteixo en que això succeeix a tot arreu.

Així doncs considero que aquest espai ha estat adient per tal de convertir els estudis d'educació social amb alguna cosa més tangible i informal. Davant de l'exposició de malestars crec que és un bon lloc per parlar de les coses que ens afecten en el si de les temàtiques que es parlen i vertebraren l'eix del curs. Aquestes temàtiques m'han ofert l'opció d'obtenir més aprenentatges, que de fet estan lligats a nosaltres mateixos i a l'exercici de la nostra professió. La primera va ser el cos dins les dinàmiques de les

institucions (el fet d'haver participat en el seminari em va fer reflexionar sobre molts aspectes relacionats amb l'exercici de la meva feina com a vetllador i monitor de menjador escolar) També referent a l'exercici de les meves funcions dins de la institució (rols de poder, maneres d'exercir)...

En general crec que participar en aquest seminari m'ha valgut molt la pena per aprendre temàtiques i inquietuds que en un espai formal no sortirien.

Anònim 2 - (02/05/2019)

Reflexió 4 :

Aquest ha estat el primer curs durant el qual he participat al Seminari d'Educació Social Sobre la Taula, i realment, ha sigut i està essent una experiència molt positiva i enriquidora, tant a nivell personal com formatiu.

Els altres anys en sabia l'existència, però m'era difícil poder-hi assistir per qüestions d'horaris. Malgrat aquesta circumstància, la temàtica sobre la qual s'enfocaven les sessions aquest any, la situació dels adolescents i joves que emigren sols, em resultava molt pertinent per a l'etapa formativa en la què em trobo, i per aquest motiu, he fet tot el possible per a compaginar-m'ho i poder estar present a totes les sessions. En aquest sentit, val a dir que, sóc estudiant del Grau d'Educació Social a la UOC i actualment em trobo a la recta final dels estudis. El semestre passat vaig fer el Pràcticum III al Servei dels Itineraris de Protecció Individualitzats (IPI), dirigit a joves tutelats de 16 a 18 anys, la gran majoria dels quals són joves que han emigrat en solitud, i el semestre en curs, estic realitzant el Treball de Fi de Grau entorn de l'acció socioeducativa amb aquest col·lectiu. Per aquest motiu, la participació al seminari ha esdevingut un complement formatiu molt oportú que m'ha permès aprofundir en el coneixement de la situació legal i social d'aquests joves, així com acostar-me a la realitat professional i la pràctica diària dels educadors i educadores socials en aquest àmbit d'actuació.

Certament, en un principi, pensava que el seminari seguiria una estructura formal pròpia de l'àmbit acadèmic, més vinculada a les classes magistrals, però em va sorprendre, gratament, el format participatiu i horitzontal amb què estan organitzades les sessions, en les quals, el grau d'expertesa, l'experiència i les reflexions de tots els participants, es comparteixen en un mateix pla amb l'objectiu comú de construir coneixement de manera col·lectiva.

En aquest aspecte, destacaria que, l'aprenentatge que m'aporta participar a l'ESST, sorgeix tant de les aportacions dels diferents professionals de l'àmbit que ens permeten conèixer i aprofundir sobre la temàtica tractada, així com, alhora, de la discussió i reflexió conjunta que es genera dins del grup a partir dels dubtes, qüestionaments i experiències de cada participant.

A més a més, resulta molt positiu que, tot i comptar amb un guió orientatiu previ, les sessions s'organitzen d'una manera flexible i democràtica, de manera que la conversa respon a les inquietuds i interessos del grup en cada moment determinat, i els

participants poden proposar lliurement els temes o qüestions que consideren convenients, a fi d'arribar a una comprensió més profunda de manera conjunta. L'ESST esdevé així, un espai col·laboratiu a nivell acadèmic i professional, en el qual podem compartir i exposar tot allò que considerem rellevant i oportú entorn de la temàtica tractada, des de les iniciatives i experiències destacables, fins als dubtes, crítiques i malestars que puguem experimentar cadascú des de la nostra posició i experiència.

Ahora, personalment, també m'ha servit de molta utilitat per a conèixer i retrobar-me amb d'altres estudiants i professionals de l'àmbit, amb alguns dels quals, paral·lelament, he establert contacte també durant el Pràcticum, i això m'ha facilitat accedir-hi per a demanar-los la seva col·laboració entorn del meu projecte formatiu, com és el cas de la realització del TFG. En aquest sentit, bé podria afirmar que l'ESST també esdevé un espai que propicia i facilita la creació d'una xarxa relacional i col·laborativa entre els participants, tant a nivell acadèmic com professional.

Finalment, i com que, realment, crec que és molt necessari disposar d'un espai de posada en comú d'aquesta tipologia, assenyalaria com a proposta de millora envers els següents cursos, la conveniència d'augmentar la freqüència de les sessions, així com d'establir un calendari més estable i fixat d'avançada, ja que, d'aquesta manera, considero que podria ser un espai encara més profitós i s'atorgaria més continuïtat a l'establiment de la xarxa relacional i la construcció de sabers col·lectius. A més a més, pel que fa als estudiants de la UOC, que majoritàriament ens relacionem mitjançant els espais virtuals, s'agraeix poder disposar d'un espai de trobada que ens permeti acostar-nos a la realitat de la pràctica professional i compartir el nostre procés formatiu en un entorn més proper.

Àngela Alonso

(08/05/2019)

Reflexió 5 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

Vaig començar l'assistència en l'ESST de manera casual, a través d'en Jordi Planella, vaig anar a un examen i en Jordi estava de responsable de l'aula, em va sorprendre agradablement que em convidés a participar i formar part del projecte. No em coneixia de res, la seva explicació em va agradar i vaig pensar que podria resultar interessant formar part del col·lectiu i d'un espai de participació lliure i democràtic.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

La meva participació al seminari ha influït i segueix influïnt en el meu aprenentatge universitari, escoltar relats i experiències viscudes en primera persona dels professionals que assisteixen atorga un plus en un estudiant que té molta teoria però no gaire pràctica.

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

Si, crec que és un espai adient per reflectir els malestars, els professionals aporten diferents experiències segons els seu àmbit d'actuació, en l'espai es posen en comú i et permet veure diferents les diferents problemàtiques i malestars que es generen en l'àmbit d'acció social.

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

Si que propicia la creació de xarxes, les persones que assistim procedim de diversos entorns laborals que enriqueix enormement les trobades. Alguna vegada han assistit persones de l'àmbit social però que són d'altres països i han participat exposant la visió del seu entorn i la creació de vincles sorgeixen de manera natural i satisfactòria.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

Sens dubte el seminari és un espai de construcció de sabers col·lectius, els temes que es tracten i l'assistència de persones convidades per en alguns casos com fer una

xerrada o presentar un llibre, aporta riquesa de coneixement i situa a l'estudiant o professional en un altre nivell d'aprenentatge.

Experiència personal: Vull aportar la meva experiència com a estudiant i futura educadora, estic aprenent molt en aquests col·loquis i el grup de WASAP, sorgit de les trobades, del que formo part també m'aporta nous coneixements. Al principi de l'assistència anava com a "oïdora" sense atrevir-me a dir gaire res, en l'última trobada em vaig atrevir a tenir veu en poder explicar la meva experiència en les pràctiques que estic fent en el Pràcticum II. En acabar la reunió estava molt satisfeta d'haver aportat el meu gra de sorra, en una trobada que un cop més va resultar del tot enriquidora.

Anna Fontané Costa

(12/05/2019)

Reflexió 6 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

Aquesta era la intenció quan el vam idear. Un espai on no hi hagués cap tipus de jerarquia i per tant, esdevingués el lloc idoni per expressar "amb total impunitat" totes aquelles qüestions (i qüestionaments) que ens ronden pel cap, tant durant els estudis com a la pràctica professional.

Ha estat molt interessant, per exemple, donar una perspectiva ètica a algunes pràctiques professionals, implícites en l'encàrrec que rebem des de les institucions, i que examinades des d'un punt de vista ètic resulten mesures controladores. En canvi, s'implementen en la pràctica diària sense gaires qüestionaments i acabem per normalitzar-les.

Crec que és molt sa no perdre aquesta visió crítica.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

En la praxis potser no tant, però si en la manera d'enfrontar els estudis, amb una perspectiva força més crítica envers els plantejaments teòrics que difícilment poden conjugar amb la realitat quotidiana. Encara que la meva opinió sobre aquesta mena d'asincronies és que resulten molt vàlides coma referent utòpic. Cal demanar allò que sembla impossible, demanar menys és conformar-se i l'E.S. ha de ser inconformista per definició.

Creus que el seminari l'ESST és un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

Rotundament si. Quan un malestar s'examina en comú perd la part subjectiva que hom afegeix indefectiblement, pel que passa a ser una qüestió objectiva susceptible de debatre. Ja ens situem un pas més a prop de cercar una solució.

Consideres que el seminari propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

El sol fet de reunir-nos en cercle ja constitueix una declaració d'intencions. Queden abolides les jerarquies i parlem de tu a tu. Descubrim afinitats i les reforcem,

òbviament establím vincles i un cop establerts, ens resulta molt natural buscar el consell, el cop de mà, el contacte apropiat... Fem xarxa, indubtablement.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

En el moment que es planteja un debat sobre el tema que "posem sobre la taula" i cadascú de nosaltres aporta la seva visió i la seva opinió, des del seu saber, des de la seva experiència i com no, des del seu sentir, es crea una sinergia en el grup, pel que les conclusions que s'extreuen no es limiten a un quorum, pel fet d'estar reforçades per la visió grupal, si no que s'arriba a produir una nova idea, un apunt que es pot desenvolupar a posteriori. Aquesta sinergia produeix sabers nous que han sorgit del col·lectiu.

A més, és un procés que propicia experimentar individualment el nou saber adquirit i compartir els resultats amb el grup en la següent trobada, reiniciant la sinergia i fomentant la producció de nous sabers.

Maite Rocafull

(21/05/2019)

Reflexió 7:

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

El seminari sens dubte, és un espai lliure i democràtic, on permet el diàleg, l'expressió, la reflexió... de tots els assistents, sense que aquests tinguin cap limitació a l'hora d'expressar el que senten o pensen.

Està clar, que no tothom tindrà el mateix punt de vista, però aquesta és la gràcia del seminari, el fet de poder provocar una reflexió col·lectiva, de compartir els coneixements i les vivències personals de tots els assistents.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

L'ESST proporciona un gran nombre d'eines, recursos i reflexions, que ajuden en l'aprenentatge i en la integració, provocant que tot això es transformi en noves formes de treballar dins cada àmbit individual i laboral.

A banda, també provoca que els assistents del seminari tinguin el "cuc" de l'aprenentatge sempre actiu, és a dir, que sempre tinguin ganes de llegir, de continuar adquirint aprenentatges, d'augmentar els seus sabers i coneixements dins l'àmbit.

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

L'àmbit social, de forma directa o indirectament, va estretament lligada als qüestionaments, dubtes, conflictes, incerteses,... provocant un malestar personal. Dins el seminari l'ESST, permet donar una visibilitat en aquest malestar, obre la porta a poder compartir, expressar, observar i examinar-los, no només de forma individual sinó també grupal, per així, intentar trobar la forma més correcte de gestionar-los, integrar-los o canviar-los, a través de les eines i recursos que s'adquireixen amb la "posada en comú".

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

El seminari és una gran eina per conèixer gent, i no només de l'àmbit de l'educació social, sinó d'altres àmbits els quals estan molt estretament lligats i són complementaris.

El format del seminari, permet una gran interacció entre tots els assistents, provocant que tots ells, tinguin l'oportunitat per poder expressar-se i compartir els seus coneixements, facilitant els vincles, la interacció i els compartiments dels sabers.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

Sens dubte, sí! Considero que és un espai on poder desenvolupar, cooperar, compartir, expressar,... i per tant, construir uns sabers col·lectius! El seminari l'ESST és un espai el qual no et deixa indiferent, i en algun moment o altre, et farà reflexionar sobre les temàtiques tractades en aquest, fent-te "trontollar" o consolidar, els coneixements individuals i personals, però alhora, ajudant a la construcció de nous pensaments, mirades i prismes.

Montse Haro

(31/05/2019)

Annex 2 – Resum de les transcripcions dels grups de discussió.

Grup 1:

Salt, 23 de maig de 2019

Participants: Àngela, Curial, Marc i Raquel

Davant de la pregunta de com van arribar al seminari, els participants responen, no sense haver de pensar-ho primer, ja que dos d'ells no ho recordaven exactament: a en Marc ja el coneixia anteriorment del grau i li vaig explicar jo. En Curial creu que ho va veure per les xarxes socials i va assistir a la primera sessió i l'Àngela anava rebent els mails informatius i veia els cartells a les xarxes socials.

Se'ls recorda que la idea inicial del seminari és que es tractés d'un espai molt democràtic en el que es volia evitar que en Jordi, com a professor de la universitat, fos qui agafés la paraula i ens fes classes magistral i se'ls pregunta si creuen que aquesta intenció inicial s'ha aconseguit i si s'ha mantingut. Se i explica a l'Àngela que el primer curs s'enviaven lectures que s'havien de llegir prèviament i que a la sessió es parlava i reflexionava entorn a ella i al tema proposat per a aquella sessió, però que estàvem oberts a parlar d'altres coses si sorgia el tema, ja que ens deixàvem dur. En Curial bromeja dient que de les lectures es parlava poques vegades, però en Marc diu que el primer any sí que solíem parlar sobre la lectura: "...que després no estava acotat a que si marxaves de la lectura no poguessis parlar, parlaves del que fos, cap a on et portés, però després dèiem: següent punt de la lectura...". A la repregunta de si creuen que hem aconseguit que fos un espai lliure i democràtic, en el que tothom pogués parlar, si es senten lliures d'agafar la paraula i de si canviarien alguna cosa al respecte, tant en Marc, en Curial com l'Àngela diuen que sí, però en Curial apunta: "Sí,... però jo penso que a tot arreu hi ha rols i que sigui 100% democràtic és impossible, però sí que ho és." A més apunta a que en Jordi té un caràcter proper i que potser un altre professor no hagués propiciat que fos així. Li donem la raó a en Curial i afegeixo que aquest és un punt a favor del seminari, que en Jordi té aquest tarannà proper i obert i que gràcies a això el seminari és el que és, perquè el primer any, va ser ell el que va estirar de nosaltres fins que ens hem anat sentint còmodes per anar fent. Tots tres hi estan

d'acord i els explico que sobretot, jo ho he notat molt, perquè com que m'ocupo més d'aquesta part preparatòria o coordinadora, el primer any no m'atrevia a fer res sense l'aprovació d'en Jordi, el segon curs era més autònoma i aportava les meves idees perquè no em sentia "pressionada" per si en Jordi em deia que no a alguna cosa i aquest curs, puc dir que miro de tirar-ho endavant jo, perquè en Jordi està molt enfeinat. L'Àngela diu: "Ho has portat tu bàsicament, no?". Li contesto que sí, perquè en Jordi té moltíssima feina, però he de dir que m'ha "estressat" una mica, perquè aquest curs es va triar el tema en grup i és un tema que no conec massa i m'he hagut d'espavilar molt jo sola i això m'ha atabalat una mica. En Curial em diu: però no estàs treballant amb MENA? I li dic que sí, però que emplenar tot un curs sobre el mateix, m'ha costat, que ja he fet coses i algunes sessions he mirat de treballar-les força. L'Àngela pregunta si al maig hi haurà sessió i li dic que no, perquè en Jordi no podia i perquè jo tinc molta feina i els dic que la propera sessió serà el 26 de juny i que encara no sé quin contingut donar-li. L'Àngela s'ofereix a parlar de la recerca del seu TFG i quedem que en parlarem aquestes setmanes. En Marc aprofita per dir que el que li ha faltat aquest curs que l'hem dedicat als MENAS ha estat de parlar del context: "nosaltres formem part del context... els veïns... els veuen i no sabem si li emprenya, si no li emprenya, si li molesta, si no li molesta..." L'Àngela diu que es podria fer una recerca d'això i en Marc contesta que sí però que evidentment no em demanarà a mi que faci una recerca, però que li ha faltat aquesta part. En Curial comenta que aquest curs només va venir un dia i que va quedar una mica insatisfet perquè estàvem donant una visió molt política i que no anava encarat a donar eines. L'Àngela li respon que hauria d'haver vingut a més sessions perquè a la segona va venir un mediador i va donar una visió súper interessant. Els explico que dies enrere parlant amb en Jordi que aquest curs m'ha costat preparar-lo pel meu desconeixement i que havíem pensat retornar una mica a la lectura, a com funcionàvem el primer curs. Els parlo de que, no tenim tema pensat per al curs vinent però aquest a mi ja se m'està acudint coses. Una idea molt incipient que he tingut és que podríem parlar de la vulnerabilitat, perquè la presentació del llibre de l'Asun Pié i en Jordi Solé va ser molt interessant i l'Asun ha tret un altre llibre sobre el tema. "Agafar-nos aquí, que ens entren molts col·lectius i entren molts punts de vista també, perquè els llibres donen molta canya, però potser no tothom pensa així." En Marc creu que aquesta idea pot ser interessant, perquè ens podem basar en un llibre, en varis llibres o en qualsevol lectura i agafar temes diferents. L'Àngela creu que és bo partir d'una lectura com a base per a engegar un debat. Apunto que la feina la tenen els participants abans de venir, perquè han de llegir un text, però que ja havia passat que venia algú que no havia tingut temps de llegir-ho: "... escoltava i ficava cullerada, perquè és el que dèiem abans, teníem aquella

lectura, havíem llegit sobre allò i acabàvem parlant de vés a saber què... i es que els seminari, ja és això!" retornar a quest inicis potser pot fer que hi hagi gent que deixi de venir perquè sé de persones que rebutgen haver de fer aquest esforç i en Marc diu que això és igual, perquè sempre hi haurà gent que no li agradarà alguna cosa, com el darrer dia que van venir unes persones i van marxar perquè no hi havia en Jordi i esperaven sentir la seva ponència i van acabar marxant. En Curial diu que això és selecció natural i tots riem.

L'Àngela comenta que no sap com ha anat els altres anys, però que tot es veia com molt improvisat, però que li havia agradat "... a la segona sessió hi havia el document de la càpsula, va venir el mediador i en Marc portava els papers de les lleis a sobre i es va acabar creant una sessió molt interessant". Els altres tres pensem que altres anys també havia sigut una mica així també, que potser el curs passat va ser el més programat, però que també anàvem una mica mes a mes. En Curial recorda la trobada amb les persones sense llar, i jo afegeixo el de la poesia eròtica i la que anava sobre violència. En Curial aporta que potser seria interessant que cada sessió la moderés una persona diferent, perquè a així en Jordi i jo no ens carreguem de tanta feina. I li dic que aquesta és la idea, però que a l'hora de la veritat tothom té molta feina i a mi em sap molt de greu haver d'anar demanant favors, i en Marc apunta: "sí, haver d'anar darrera de la gent", i continuo... "jo si m'ho puc muntar, no em sap greu, de veritat que no, però es clar, que no em comporti moltíssima feina... si m'he de llegir dos llibres, ja me'ls llegiré... però es clar...". En Marc diu: "també va a tarannàs. Jo crec que tot això té a veure amb les expectatives que ve cadascú. (...) D'educació pots parlar o a la feina, si parles amb la teva família i amb els teus amics que no son de l'àmbit, t'acaben escoltant per cortesia, però els hi fots unes xapes de cal ample que no saben ni per on els hi baixa. I si parles de la feina, acabes parlant dels casos. Parlar d'una manera així més abstracte i més política que deia en Curial, es un lloc on pots parlar de manera més genèrica de la feina, tu de la teva, tu de la teva, etc. sense centrar-nos en els casos perquè no els compartim, però parlem d'educació perquè és l'element que tenim en comú que amb la família no; llavors a mi, m'és bastant igual el punt de partida, si és una lectura que no faig, o si és una ponència (...) com que normalment vaig molt carregar mentalment per mi aquests espais han de ser mes distesos. I per mi la diferència que hi ha entre aquell espai (l'aula) i aquest (el bar) és la cervesa. Entre el pre i el post hi ha la cervesa, per mi tota la resta la enfoco exactament igual". En Curial diu: "... al ser trobades informals, surten coses que a una presentació d'un llibre o a una classe no sortrien." En Marc continua: "la gent que s'ho pren com una formació (...) se'n van insatisfets (...) per tant, jo crec que va molt lligat a les expectatives i a què

busca cadascú en aquest espai”. Llavors faig la pregunta de si s’adquireix un grau de compromís amb el seminari i li dic a en Marc que va molt relacionat amb el que diu en Marc, “... agrada o no agrada, però a la gent que li agrada... sí sempre hi ha qui es despenja, qui va i ve, però jo crec que és un espai “peculiar” d’alguna manera, al que no estem acostumats, i és el que diu en Marc, quina diferència hi ha entre aquí i allà? La cervesa.” En Curial diu: “és una bona manera de descriure-ho”. I L’Àngela diu que a ella li agrada aquesta dinàmica “de fet, el dia de la presentació del llibre jo no estava tan còmode, hi havia coses... però si haguéssim estat com sempre, ostres, això dona per parlar una mica... però ja s’entén que hi havia molta més gent”. Jo dic, que al formar part dels col·loquis d’educació social se li dona un format més institucional. I en Marc diu que el creu que, en realitat un espai no té res a veure amb l’altre “ ... perquè jo recordo que al principi dèiem hi ha molta gent estudiant a la UOC que és de Girona però no la conec perquè és a distància i volíem aprofitar per fer una mica de xarxa i tot això. Aquest era l’objectiu base, que després s’hagi anat modificant també depèn de les expectatives”. “I el que dius del compromís, vinc perquè m’hi sento agust, això principalment, i després perquè és un reconeixement a la feina que hi hagi, hi hagi més o hi hagi menys. El meu granet de sorra és venir i participar, segurament si em demanéssiu que preparés una sessió, diria, no vinc. Si em suposés aquesta feina, que ella (Raquel) fa i jo no la faria, és un reconeixement que li faig. I també una mica per fer xarxa”. L’Àngela hi està d’acord, assistir és una manera de recolzar a qui fa la feina i és una manera d’adquirir un compromís. En Curial diu “...en moments en que estudiant a la UOC s’ha sentit més desmotivats, el fet de que existís aquest espai, era com que m’encenia una espurna, per dir, va! som-hi!”

Continuo reprenent la idea de que el seminari ha traspassat l’aula i que el post seminari és un prolongació d’aquest, que a més, és molt més espontània i imprevisible i pot acabar al cap d’una hora perquè hem acabat de sopar i marxem cap a casa o pot acabar fent una copa a les 2 de la matinada o anant a un concert, i que les veritables xarxes que ens connecten a tots, es creen en aquest post seminari amb les converses de tu a tu parlant d’altres coses i que en dona la confiança com per després trucar-nos entre nosaltres amb dubtes sobre feina, amb preguntes sobre els estudis o al grup de WhatsApp del seminari debatent sobre una notícia, o recomanant-nos llibres. I en Jordi també afaforeix això “...perquè és el primer que va a fer gintònics i el primer que diu tonteries, i que en Jordi faci això, tu al final et relaxes”.

Comentem que en Marc i jo hem anat a la TreS i expliquem a en Curial i l’Àngela les diferències que hi ha amb l’ESST. La TreS va servir d’inspiració, però fa molts anys

que la fan, hi ha persones amb moltíssima experiència, tant al sector social com a docents de la universitat, pel que el nivell és molt més elevat, més dens, més tècnic i en realitat la similitud amb el nostre espai es poca. La TreS és un lloc on nosaltres anem d'oients, perquè no ens atrevim a participar, però ens encanta. En Curial, fent un apunt comparatiu i agafant el que en Jordi va dir una vegada, diu que nosaltres un Anarkoseminari. Riem però hi estem d'acord i els dic que després d'haver treballat el marc teòric del TFM, crec que sí som el que seria l'essència del que són els seminaris, plantar una llavor per a que creixi, que ningú faci una classe magistral, sinó que hi hagi algú que agafi el paper dinamitzador i és el que feia en Jordi, que quan ningú parlava, ho feia ell. Normalment els seminaris depenen de la universitat normalment demanen que estigui tot estructurat. També és cert que sovint diem que ho hauríem de planificar millor, però no ho fem mai, però perquè també ens agrada una mica dir bueno a veure que passa i estar oberts, que no ens trobem que ho tenim tot tancat i no puguem incloure una idea o una proposta de darrera hora com va passar amb la sessió que vam fer amb les persones sense llar. En Curial comenta que potser seríem un antiseminari i L'Àngela que potser simplement un espai de trobada i jo defenso que sí en el fons si que ens podem dir seminari, però el que vindria a ser l'essència, no estem estructurats, no estem planificats, però com que ningú ens demana una planificació ni una metodologia, etc. ens podem permetre fer el que ens ve de gust i potser sí que som un Anarkoseminari. "No, no planifiquem gaire però ens agrada dir allò de *a veure que passa* i passen coses (...), encara que siguin les xarxes, encara que sigui que coneixes gent súper interessant, encara que sigui marxar a casa amb una llista de llibre i d'autors que després et poses a buscar o no (...) i si no vas a un lloc així, doncs tampoc te n'assabentes"

Parlant sobre si creiem que ha influït sobre la pràctica professional o als estudis el fet d'assistir al seminari. Possiblement arribem amb una idea molt clara d'una determinada qüestió i al escoltar als altres deixa de ser tan clara. L'Àngela comenta que per a aclarir dubtes també serveix, per exposar com veus les coses. "els que només estem estudiant, de moment, aprenem molt de vosaltres" i li contesto que jo també aprenc, precisament perquè algú qüestiona el que exposo i em fa pensar-hi, reflexionar-ho. L'Àngela diu que dels altres alumnes també s'aprèn, com per exemple de l'Anna quan a la darrera sessió ens va parlar de tot el que estava vivint a les seves practiques i en Marc comenta que és una de les persones que han vingut gairebé des del principi i casi mai parla i L'Àngela emfatitza la visió que ens va donar d'un centre de justícia juvenil i la noia de que investiga sobre les Mara també ens va aportar informació molt interessant.

Continuo "...a mi el seminari m'ajuda a baixar dels núvols, és a dir, jo tinc una feina a la que vaig a treballar cada dia, en la que sempre vaig fent més o menys el mateix ... i clar, vinc aquí i començo a sentir a parlar als altres... i podríem dir que em resitua, impedeix que em m'acomodi a la meva cadira, impedeix que arribi a dir, doncs ja està, aquest és un lloc de feina, faig el que em manen i m'és igual el que els passi, perquè com que jo des d'aquí no puc fer res, doncs ja està... i quan arribo i sento parlar als altres em sacseja d'alguna manera i recupero el pensament utòpic amb el que vaig sortir de la universitat. I es que si no proves a fer coses segur que no passen coses. Em manté connectada als sabers acadèmics, als escrits, als autors i al final, tot això és el que em fa pensa, reflexionar, perquè la feina de veritat no la faig durant el seminari, sinó que la faig després". L'Àngela comenta que troba a falta que hi hagi més gent assídua i sobretot més constant, perquè sap greu que s'hagin d'anular sessions perquè no s'ha apuntat prou gent. I comentem que això sempre ha passat i que hi ha hagut sessions que érem 4 i d'altres que havíem arribat a ser 8, 10, o 12 persones, a banda de les sessions de les persones sense llar i la de la poesia eròtica, que érem molts més. El grup fixa, ja hi és, el que passa es que no sempre pot venir tothom. En Curial explica que un dia va venir amb febre i a sobre havia d'entregar un treball, però va voler venir igualment.

Parlant sobre si és un espai idoni per a parlar de malestars o al menys per a "descongestionar", i reprenent una mica el que deia en Marc anteriorment, sobre que al menys és un lloc on saps que els companys entenen el que vols dir sense haver de fer grans explicacions per a contextualitzar, i quests tipus de converses es fan sopant, però a vegades durant les sessions de seminari perquè hi està relacionat. L'Àngela hi està d'acord i diu "... jo penso que amb la UOC és molt necessari això (...) i penso que tan de bo hagués vingut al seminari fa molt més temps, no sabia que aportava això. (...) Amb la UOC et falta una mica això i els acabes fotent el rotllo als col·legues... o quan acabes una PAC i li dius a la gent i no saben de què els estàs parlant ni saben com és." Recordo la primera vegada que ens vam trobar que es tractava de pensar entre tots com funcionaria el seminari i ens vam passar una hora o més parlant de la UOC, d'assignatures, professors, PACS, etc. teníem com aquesta necessitat. Estudiar a la UOC és estar molt sol tot i que alguns ens creem una petita xarxa virtual, fins i tot l'Àngela explica que va tenir un xicot de la UOC que va conèixer fent un treball en grup.

L'Àngela diu que sap greu que no vingui molta gent i que no sap si és perquè a Girona no hi ha massa gent estudiant el grau que la gent no s'atreveix a venir a provar a

arrencar. Li explico que sí que hi ha molta gent a Girona a la que li envio la informació i crec que el que passa és que la gent o no s'atreveix, o no vol i que possiblement que sigui un divendres de 19h a 21h tampoc ajuda, tot i que vam creure que era el millor dia per a que la gent vingués sense obligacions al cap. A més ens semblava que era important i ens veia de gust poder anar a prendre alguna cosa o a sopar junts després. En Curial diu que per a ell l'horari ha estat ideal, tot i que els horaris dels educadors son intempestius i sovint hi ha gent que no pot venir perquè està treballant, com la Mayte, que ha deixat de venir perquè treballa.

Anem acabant, creieu que el seminari es tracta un espai que a través dels sabers subjectius, és a dir, experiències, opinions, vivències, etc., vosaltres creieu que a través de tot això, de la posada en comú, de posar els malestars sobre la taula, de parlar de debatre, s'acaba fent una construcció de saber col·lectiu? És a dir, construïm un saber en comunitat? L'Àngela diu que creu que sí, "...però que és un saber dinàmic, en construcció, no és que s'arribi a una conclusió a la que tothom hi està d'acords, simplement, va creixent. Va deixant un pòsit que ajuda a que vagis elaborant millor alguns temes. En Marc pregunta què entenem per saber col·lectiu. I li explico que al que em refereixo és a que tots hi posem el nostre gra de sorra i al final tothom pren d'allà el que vol. No escrivim, no gravem, no fem documentals, però tothom marxa amb alguna cosa. A mi m'ha influenciat. En Curial apunta que al finals es tracta de que un mateix té coneixement i s'acaba apropiant del que vol i se'l fa seu. Segueixo explicant que tot i que al final un acabi pensant una cosa i jo una altra, el resultat no serà un saber igual, però sí que estem posant qüestions sobre la taula i les treballem, estem construint d'alguna manera. Col·lectivament estem fent coses, no es limita a una classe magistral, hi ha feedback entre tots i així és com jo entenc la construcció de sabers col·lectius. En Marc diu: "... sí, cadascú va aportant el seu granet de sorra que és el que tenen les converses. Penso que és una conversa d'aquelles de salvar el món que pots tenir a qualsevol espai amb qui sigui, el que passa és que és un tema molt concret que t'interessa (...) és com parlar de feina però sense parlar de feina sense anar-te enquistant sempre en la roda aquella interminable que sempre acabes parlant del mateix ' aquí és com, sense perdre el nexa de l'educació, l'educació social en aquest cas, avarques. Per mi és un espai interessant i és difícil trobar amb qui compartir aquestes coses, com a molt gent que t'estima molt i que t'aguanta la xapa, però que tampoc et poden dir gaire més. Si això es construcció de saber col·lectiu, depèn, si ho definim com a que cadascú posa el seu granet de sorra, sí, però si ho definim com allò que queda gravat, no redactem no escrivim i llavors penso que no". Però queda per a nosaltres, diu l'Àngela i em Marc diu que sí, però no queda registrat

enlloc. L'Àngela diu: “ per mi és un espai col·lectiu d'aprenentatge” per mi és a veure què passa avui! Em sorprèn, m'agrada...

En Curial diu que el que seria interessant és que s'enregistressin les sessions que em poguéssim fer difusió, però també per nosaltres mateixos per recordar coses que potser se'ns oblidem i també per enganxar gent de fora que potser no s'atreveix a venir perquè no sap què fem. Aquest és un tema recurrent i que se'ns ha demanat moltes vegades, però, com explica en Marc, ell no es sentiria lliure de dir qualsevol cosa sabent que aquella sessió la pot escoltar qualsevol. Llavors en Curial diu que una opció seria fer-ho per escrit i en Marc diu que llavors, fent això jo tindria la feina afegida de transcriure la sessió i li dono la raó, perquè jo a em carregó amb gairebé tota la feina de la organització. En Curial diu que tampoc caldria una transcripció sinó un resum, però que tampoc cal que recaigui en mi sinó que algú altre s'animés a fer-ho. Li dic que jo estaria encantada. Els explico que tinc moltes sessions gravades, sobretot des que vaig decidir sobre què faria el TFM i he pensat que ho continuaré fent, perquè potser ara no en fem res, però d'aquí cinc anys se'ns acudeix fer alguna cosa o facilitar-li a algú que vulgui fer una recerca, tenir-ho com a material de consulta “privat”. En Curial insisteix en que es pugui fer una acta o un petit resum. I l'Àngela parla que es podria crear la figura del secretari per a fer això i els dic que sé que al final aquesta feina recauria només en mi, i llavors diuen que sigui una acció més lliure, si es fa bé i si no, doncs no passa res, llavors els comento que tenim el blog i que ho podem penjar allà si es fa.

Grup 2:

Tordera, 26 de maig de 2019

Participants: Montse, Cristina, Marta i Raquel

Sobre la pregunta de com van conèixer el seminari, a la Cristina i la Montse els costa recordar-ho. La Montse, creu que es va assabentar per en Jordi, pel seu facebook, on va veure el cartell i perquè el va trobar a la universitat en èpoques d'exàmens. La Cristina creu que a través del mail. La Marta, explica que rebia els correus electrònics de difusió, però assistint a un Symposium que organitzaven des dels estudis d'Educació Social de la UOC, parlant amb el Jordi durant el dinar, va sortir el meu nom i li van dir que treballava a Blanes, on viu la Marta. Ens vam posar en contacte, vam organitzar un dinar de varies educadores abans de començar el curs i va ser on es va animar a assistir aquest curs al seminari.

Comentem que vam iniciar el seminari al 2016, portem tres cursos. Ens ha passat ràpid i segons la meua opinió aquest és el curs que ha sigut més fluix i el millor va ser el segon. La Cristina i la Montse hi estan d'acord i la Marta pregunta que perquè. Explico que sempre hem volgut que es tractes d'un espai molt democràtic i que, de fet, la primera trobada del primer curs vam convocar a la gent per a pensar que volíem al seminari. Continuem explicant que el primer curs es va basar en la lectura de textos per a després reflexionar i debatre entorn a ells, però sense masses limitacions, obrint-nos a parlar del que sorgís. El segon curs va ser molt divers, el tema ens obria a moltes opcions i vam tenir moltes idees i aquest curs, vam quedar per decidir què volíem fer, semblava que el que més interessava era el tema dels MENAS i vam decidir tirar per aquí, però obrint-ho als processos migratoris en general per a tenir més opcions de treball. Però el que ha passat es que s'han fet menys sessions perquè tant en Jordi com jo estàvem molt enfeïnats, ell gairebé no tenia dates disponibles i jo no volia passar per sobre d'ell... la Cristina comenta que en Jordi ja havia avisat, però que en Marc i ella van dir que m'ajudarien i ella reconeix que no m'ha ajudat en res tampoc. Comento que aquest també ha sigut un dels motius, perquè havia de pensar propostes i sessions sobre un tema que jo gairebé no dominava i m'ha resultat molt complicat perquè ningú s'hi ha implicat. Recalco a la Cristina que no li vull donar les culpes a ella, sinó a tothom en general, que la gent proposa però alhora d'organitzar després tothom està enfeïnat, i que tot i que ho entenc, he après que tot i que sigui un espai democràtic al final, les persones que ens dediquem a organitzar-ho, hem de

valorar-ho bé i hem de tenir la última paraula per a que sigui factible. En aquest sentit, els explico que per al tancament d'aquest curs estic demanant ajuda a l'Àngela que està fent un TFG sobre la intervenció educativa amb joves migrants i que de cares al curs vinent, des del meu punt de vista, crec que serà molt diferent i que possiblement, i ja ho he parlat amb algunes persones, retornarem a la teoria, a la lectura. Els parlo de la idea incipient que he tingut, parlar de vulnerabilitat, perquè tenim material per treballar-lo, i pot donar molt de si perquè es un tema que toca tots els àmbits. I poder recolzar-nos en una lectura sempre ajuda a no haver de treballar molt a fons una sessió si no es pot i penso que aquesta és també una de les errades d'aquest curs.

La Marta diu: “ a mi m'agrada aquest punt humil del grup, en el sentit de que les pretensions, no son com les de la Tr3S, ni acadèmiques, ni de recerca, perquè jo, personalment, tot i que m'agradaria, m'estressaria que fos així, perquè anem com a anem (...) però aquesta avinentesa també és una trampa, perquè es diu, que xulo que és humil, espontani, que hi va qui vol... però jo he estat molt passiva, ho reconec... i agrada perquè et sents còmode perquè no et suposa feina, però llavors és la trampa de dir: ostres, llavors, on va això?, perquè no construïm res tampoc.”

Parlem de que el primer any era en Jordi, com a professor, el que dinamitzava el grup i dic que crec que es deu a que fins que no el coneixes més, el fet de tenir un professor allà que aporta molts coneixements va fer que la gent es deixés dur una mica per ell, però que els segon i el tercer any no ha estat així. I la Cristina creu que és al revés, que la presència d'en Jordi, convoca, fins al punt de que fins i tot a la darrera sessió va marxar gent al saber que en Jordi no hi era. Li dic que sí que el fet de que en Jordi formi part de l'espai convoca a gent, en això estem d'acord, però ella es refereix a que pel fet de que estigués ell, ella no ha sentit que pel fet de ser-hi ell, no ha tallat mai, ni a ella ni a ningú. La Montse matisa a la Cristina que el que vull dir es que la seva presència imposa més i potser algú prefereix escoltar abans que participar. Que no es el nostre cas, perquè el coneixem, però que les persones que han vingut una o dues vegades potser si que es veuen una mica condicionades. Debatem sobre si les persones que venen les primeres vegades participarien més o menys per la presència d'en Jordi o per timidesa, per observar, etc., i surt com a exemple la Tr3s. Les persones que hem anat, veiem un nivell tan elevat que gairebé no participem, però això no vol dir que no gaudim del que s'està debatent allà, precisament per l'elevat coneixement i per la llarga trajectòria dels participant. Comentem que el fet d'haver participat durant 3 anys també fa que nosaltres ens sentim més còmodes i poso l'exemple de que jo el primer any no hauria estat capaç de dinamitzar jo sola una

sessió i sort que hi havia en Jordi i que aquest curs, ho faig millor o pitjor però he perdut la por a fer-ho. La Cristina diu que li passa igual, que quan ella veu que hi ha algun silenci ella mateixa el trenca, i el principi no ho feia.

Exposo que crec que l'objectiu principal de ser un espai obert i democràtic s'ha aconseguit, potser perquè no som un seminari especialment formal que formi part d'uns estudis i podem dir el que ens sembla, perquè no ens hi va la nota ni ens hi va res. Però que penso que també hem aconseguit que sigui in lloc on s'aculli qualsevol cosa com a objecte de debat hi estiguem d'acord o no. Entre riures les aviso de que, com que l'espai me'l sento molt meu perquè el vaig parir una miqueta, segurament no soc molt objectiva i que em poden portar la contrària. La Montse afirma que sí que és lliure, que és completament democràtic, que tothom hi ha pogut dir la seva i que podem estar d'acord o no, però el fet de tenir diferents visions de les coses també ens va bé per això tothom sempre ha estat respectat. La Cristina comenta que està completament d'acord amb la Montse, ja que creu que sempre hem sigut un grup molt humil i tothom hi ha entrat. I la Montse recalca que sempre ha sigut obert perquè no està tancat només a educadors que aquesta és una altra cosa molt bona, tothom que vulgui es benvingut. Explico l'anècdota d'una estudiant de criminologia que es va interessar pel seminari i que quan li vaig dir a en Jordi, per un moment vam dubtar, perquè possiblement sigui una disciplina força oposada, però que finalment vam pensar que el fet de que assistís algú com ella ens podria aportar molt a nosaltres com a grup, que vingui algú i ens parli de temes que ni tan sols acostumem a valorar ni a debatre, també ens posa a lloc i és necessari, i més en un espai com el nostre i ho veig súper positiu. Que potser mai podrem arribar a un enteniment mutu, però val la pena estar disposat a deixar-se qüestionar, ja sigui per a trontollar o per a reafirmar-nos. La Cristina explica que al final, parlem de prejudicis i que ella s'hi ha trobat al llarg del grau quan explicava que era policia, que si no arriba a ser perquè alguns ja la coneixiem i sabíem de què treballava possiblement el fet de que ens digués que és policia ens hagués influenciat. Li diem que tot i que treballi de policia, ella ha estudiat el grau i que des del meu punt de vista la seva presència no era oposada. Ella ho admet i creu que, tot i que moltes persones no ho vegin, la seva feina de policia està molt vinculada a l'educació social. Per això creu, que si una criminòloga, una advocada o qui sigui vol assistir al seminari és perquè també hi deu haver alguna cosa que ho vinculi i creu que ha après molt de poder veure el mateix problema des de diverses professions i és molt enriquidor.

Sobre la pregunta de si creuen que les persones que assisteixen al seminari adquireixen un grau de compromís, no tant fins al punt d'implicar-se, sinó per la necessitat d'assistir-hi sempre que es pugui, perquè la sensació és que hi ha un grup de gent que no sempre poden venir però que hi estan molt pendent i de seguida que poden venir, venen. El comentari que no sé molt bé què és el que fa que s'adquireixi aquest grau de compromís. La Montse diu: "és tan fàcil com la gent. La gent que hi va, l'ambient que es respira, tots els coneixements que ens podem arribar a emportar o directament la sobretaula que fem després de sopar, la copa de després... es tot el pack, no és una cosa en concret." La Cristina hi està d'acord i reafirma que per a ella és tot el pack també. La Montse continua: "Som una universitat virtual i poder parlar cara a cara és brutal, poder dir-nos les coses..." La Cristina continua "... el poder coincidir amb persones amb les que has estudiat i que no li has vist la cara mai, és brutal..." La Marta diu que per a ella el compromís també surt del fet de que valora que jo he tingut molta feina preparant-ho i que creu que ha d'assistir també per respecte a mi. "... dius no em va bé, però m'envies allò, el text que t'has currat i tot plegat, dius joder... jo he tingut aquest sentiment i t'ho dic amb franquesa... no penso tant en la Montse o en la gent que ve, si no en tu i en la currada que has tingut" i li comentari que un altre company em va dir el mateix. La Cristina diu que ella també ho valora i també el fet de que hi hagi suficient gent per a reunir-nos, no tant per mi, sinó per que hi hagi continuació del que estem fent, perquè si no hi anem, no hi haurà gent i no es farà. I la Marta es reafirma en que ella valora la persistència que hi poso. En canvi jo li dic que si miro de preparar-ho és ver ells, és a dir, que si hi ha un grup vinculat que puguin trobar alguna cosa amb cara i ulls, o al menys intentem que així sigui. La Montse creu que és un compromís recíproc, que ells ho fan per mi i jo per ells i és col·lectiu. La Cristina diu que és per tot, per mi, per continuar el seminari perquè ens agrada i ens comprometem perquè ens agrada, però se li suma el que aprenem, el post seminari, on encara se n'aprèn més... és tot.

Parlant del post seminari i fins i tot del preseminari, en definitiva de tot el que ho envolta, els plantejos que penso que propicia vincles i xarxes entre nosaltres i que va molt més enllà de ser col·legues de l'espai. I la xarxa va més enllà, perquè no acaba en els contactes que hem fet entre nosaltres sinó que ens acabem passant contactes externs per segons quins projectes o consultes. La Cristina ho afirma i de fet, ella m'ha trucat alguna vegada consultant com abordar una situació de sensellarisme. I explica que no només s'acaba aprenent de les persones que participem, sinó que coneixem els diversos recursos i entitats amb les que treballem i possiblement hi acabem contactant per feina. Per tant, es molt més extens del que sembla.

La Marta diu que en el seu cas, al haver començat a participar aquest curs, li ha passat que amb el tema dels MENA, ha arribat un moment en que no l'interessava massa. Tenia ganes de veure'ns però parlar del mateix tot un curs, quan ella ni tan sols hi treballa, se li ha fet pesat i creu que fer aquests monogràfics tot un curs potser no és massa bona idea. Li dono la raó i li dic que a mi també se m'ha fet pesat. La Cristina comenta que tampoc cal fer tot un curs el mateix i que podríem fer altres coses. Jo crec que tenir un tema transversal està bé, perquè ajuda a planejar, però que sigui prou obert com per tenir moltes alternatives. La Montse diu que hem de ser més lliures i que si es tria un tema amb el que no acabem de poder treballar que tinguem la llibertat de canviar-lo, i que la gràcia del seminari que fem nosaltres es que si no volem no hem d'acotar. Que estem d'acord en fer servir un tema transversal, però tenir clar que sigui molt obert, no tallar-nos les ales. La Marta diu: “.. jo no tinc clar de si és el que voldria. No sé si m'interessa, és a dir, amb les dinàmiques de vida que tenim, anar els divendres un cop al mes a que t'expliquin, buffff... si el tema et toca una mica, guai, perquè segur que podràs incorporar coses, sinó, perquè us veig. Però al final, estem saturats de tot...” I la Cristina li contesta: “Mira Marta, et poso un exemple, jo sóc policia local i hi ha temes, des del mur, m'interessen ben poc aparentment, llavors la meva feina és que hi vinculi més o menys, llavors, jo també puc veure des de lluny els sense llar o els MENA i dir que m'importa molt poc. Però no m'ho plantejo des d'aquesta perspectiva, m'ho plantejo des de el punt de vista de que a la feina tractem amb sense llar i, ostres! tinc a la Raquel, al municipi tenim un centre de MENA i tinc a en Marc i d'altres que hi treballen. Em vaig llegint tots els documents que s'envien i vaig traient una mica de suc de tot, que directament, a mi no m'impliquen però m'ajuden a millorar.” La Marta continua: “Jo ho veig més com un espai catàrquic, que necessitem tots en realitat? quina és la força del grup? La nostra professió, en el nostre ofici, estem molt sols. I al pròleg de Voces, diu que no escrivim massa, que estem molt disgregats, amb molts problemes i amb molt poc temps per compartir-ho, i que busquem quan ens trobem, realment? Perquè entrem més en matèria quan estem fent la cervesa? Perquè és l'espai on intercanvies allò personal, perquè necessites desfogar-te.” La Cristina diu que el seminari no és l'espai per desfogar-nos, sinó el post seminari que és on parlem les persones que hem fet vincle i ens desfoguem. I la Marta matisa a que es refereix que “cada persona que treballa en un àmbit determinat exposi temàtiques o fils per estirar. Fer una mena de mapping amb el que adonar-nos de qui comparteix àmbits. Quina es la nostra riques? Doncs que estem a les trinxeres, cadascú en la seva, però que la nostra experiència serveixi per alguna cosa, que quedi... no sé com explicar-ho”. La Cristina diu que el seminari tampoc es pot centrar en explicar els problemes de cada àmbit. I jo crec entendre que el que ella creu que

s'ha de fer és deixar constància de les nostres experiències. La Marta continua dient que ens coneixem poc que necessitaríem més coneixença entre nosaltres, però també fer sopars, espais de distensió, de coneixença. Els explico que vaig tenir la idea de tancar el seminari fent una nit a una casa de colònies. Sense temes concrets, totes s'animen i els sembla bona idea, però retornem ràpidament al que diu la Marta. Proposa que el tancament del seminari sigui el moment de que la gent faci propostes de què es vol fer i li recordo que és el que vam fer a principi de curs quan vam triar el tema d'aquest any i em diu que érem poc, i li dic que la convocatòria era oberta i que ve la gent que ve, la participació sol ser reduïda.

Seguint una mica el que dèiem els pregunto si creuen que és un espai adient per fer una posada un comú dels malestars que tenim a les feines? I totes tres diuen que si. La Montse diu: "qui millor que nosaltres que sabem de què va, ens pot entendre". Marta creu que més que parlar dels malestars, poder exposar què ens agradaria canviar, és a dir, fer-ho en positiu i a partir d'aquí poder fer les "palanques". Ens tenim a nosaltres mateixos per a detectar les palanques que poden fer canviar alguna cosa, per a no entrar en bucles de crítiques i queixes. Podríem fer com cèl·lules de treball de l'àmbit. La Cristina posa l'exemple dels grups de treballs del col·legi d'educadors i que seria barrejar el seminari amb el que fa el col·legi i els problemes laborals o els diferents drets als àmbits, que s'han de mirar d'arreglar a través d'aquests grups i del col·legi. El que podria ser interessant és vincular-nos amb el col·legi d'educadors de Girona. La Marta diu que ella no ho planteja tant com a problemes o drets sinó més conceptual utilitzar aquests sabers que diem. Però comentem que pel que sabem el col·legi està molt centralitzat a Barcelona i el de Girona no tira.

La Montse diu: " trobo que és un espai molt bé per poder-nos expressar, per poder treure els neguits que tenim i per poder tenir altres opinions i altres visions". Continuo donant la meva opinió sobre el seminari " a mi el seminari m'ajuda a baixar. Jo estic ficada en una òrbita laboral que és la que és, jo tinc l'encàrrec que tinc, les normes son les que son i arriba un punt en que et col·loques allà i t'acomodes. I a mi el seminari m'ajuda a baixar d'aquesta òrbita i a no conformar-me a dir fem alguna cosa!. La Cristina explica unes coses, la Montse unes altres i el connectar-me amb els saber dels altres i amb la teoria, a mi tot això m'ajuda a retornar a la meva visió utòpica d'educadora acabada de sortir de la universitat. Per tant, el seminari el que em provoca és això, que no m'acomodi i em mantingui en la il·lusió aquella de ser educadora" La Montse continua: " es que s'han de canviar moltes coses i moltes maneres de treballar, el problema està en que quan comences a ficar-se, quan

comences a buscar i quan comences a moure't, et trobes amb molts pals a les rodes i moltes limitacions i coques amb moltes parets i al final penses, perquè hem d'estar constantment lluintant..." La Cristina afegeix "... jo crec que és característic de l'educador social. Jo crec que anem contra el mon i jo m'ho trobo a la feina, sembla que m'encanti estampar-me contra el mur i anar contra corrent. Sí podria ser molt submissa, però no, em surt la vena que crec que comparteixo amb moltes educadores i m'estampo, m'estampo, m'estampo fins el dia que em carregui el mur (...) no ens conformem i volem caviar les coses." Afegeixo que aquesta manera de ser no la tenen tots els educadors i que penso que és més una característica del grau de la UOC. La Marta afegeix: "... es que venim d'on venim, la mirada de la UOC és molt crítica (...) hem estat llegint autors molt crítics i ara que estem treballant, que? que fotem amb això?" Ara no podem tancar els ulls, diu la Cristina.

Seguint amb el que estem dient, explico que el seminari no està fent grans canvis, però està deixant sediment en nostres i que tenim 3 anys però és molt nou i que d'aquí a deu anys, la Cristina serà caporal, la Montse serà la directora de justícia juvenil, jo estaré amb un doctorat i en Jordi vindrà amb bastó (riures) i si no som les mateixes que fa dos anys, ni ara tenim les mateixes converses que fa dos anys, tot el que s'està dipositant, arribarà que pesaran coses". La Montse diu, estem semblant llavors... i els explico d'on prové la paraula seminari. I la Montse diu "...som llavors i amb el seminari ens estem regant tots entre tots, per anar creixent i anar fent unes arrels i quan tinguem aquestes arrels serà la hòstia". I continuo explicant: "... com el dinar que vam fer el setembre passat, jo no he estat mai en un grup de dones que ens apoderéssim d'aquella manera. Jo vaig sortir d'aquí pensant, ostres, quines ties més ben parides! (...) sobretot la cristina ho ha vist molt, jo sóc una persona que ha evolucionat molt en molt poc temps i penso que a mi el seminari m'ha ajudat molt, primer perquè sense que en Jordi i jo ens coneguéssim de res, penso que ell m'ha estirat una mica, quan em va dir presentat a les convocatòries per a fer de professora jo flipava i a mi això m'empodera molt, i segurament jo no estaria fent tot això o no hagués vingut a treballar a Blanes si no hagués tingut converses amb la Cristina que em deia, tia que sí, que tu pots fer-ho i jo en el meu entorn no coneix gent així" La Cristina continua" jo quan vaig entrar al seminari i vaig conèixer la Raquel tenia por de tot i recordo les converses i mira-la ara. Al final tots ho necessitem, jo aquesta setmana amb els rotllos de la feina també ho he necessitat" I la Marta diu" ostres Raquel, no ho sembles (que tinguis por)... i lo meu què, lo meu va ser definitiu. Jo no estava gens ve i vam estar parlant al dinar i totes em vareu dir canvia de feina, collons! I vaig fer-ho pim pam" I la Cristina diu que veu un canvi molt gros en ella" . Hi estic d'acord i la Cristina continua

dient-li que no parla igual, que no explica el mateix, la veu parlant amb molta més seguretat. Continuo dient que al meu entorn no tinc gent que m'estiri, que em digui "tu vales muchos" perquè tens tanta por de les coses... però no ho veure amb aquesta humilitat de que hi ha gent molt millor que jo. La Cristina diu que potser és més aviat inseguretat i la Montse creu que en el fons tots necessitem aquest copet a l'esquena o l'empenta de que ens diu, fes!.

Retornant a una de les qüestions plantejades i en relació al que dèiem anteriorment, els demano si creuen que l'espai influeix en les nostres practiques diàries, ja sigui a la universitat o a la feina. I la Montse i la Cristina diuen que influeix molt. La Cristina diu que a ella li ha influït molt "...perquè gràcies a nosaltres coneix pràctiques professionals formes de treballar amb els diferents col·lectius, serveis dels que puc disposar i que no coneixia i ara puc derivar a la gent i puc ajudar moltíssim i tot gràcies al que he parlat amb vosaltres, al que he après al seminari i sobretot al postseminari". En el meu cas els torno a dir que a mi el seminari em resitua. Sobretot, quan treballava amb persones amb trastorns mentals sempre deia que a la bogeria li veia una bellesa poètica i a mi poder retornar als llibres, a les teories, poder explicar-ho als companys em mantenia allà en aquesta mirada cap a la bellesa. La Cristina explica que treballant li venim molt al cap, amb segons qui li toca treballar es recorda d'un o d'un altre segons haguem mantingut converses sobre el tema. Perquè com ella diu, directament no treballa amb educació social, però indirectament ho toca tot. La Montse diu que influeix si o si, ja sigui per tenir ganes de seguir estudiant, per fer un parón, per replantejar-nos les coses. Tota conversa amb una persona ja et marca i fa que alguna cosa canviï i és inevitable.

Abordem la última qüestió, que és en la que es basa el treball, si creieu que es tracta d'un espai de construcció de saber col·lectiu. Com que aquesta pregunta sembla que genera una mica de confusió, explico el que jo entenc per construcció de saber col·lectiu: "el que jo entenc per bar col·lectiu és, que a través dels nostres sabers subjectius (tot, és a dir, història de vida, estudis, lectures, experiències, etc.) posats en comú i fluïnts d'alguna manera junts fins al punt de que es construeix una mena de saber col·lectiu; és a dir, que del meu saber, del teu i del teu, la Cristina pot treure alguna cosa que a ella la complementa. És un saber que no s'escriu, sinó més aviat a títol personal, quina es la influencia que es crea, si realment en traiem alguna cosa de tot això. I si realment, donant la veu als altres ens ajuda a nosaltres, ja sigui perquè hi estiguem d'acord o no, perquè jo puc venir aquí explicar-vos alguna cosa que us pot esgarrifar, però perquè? Doncs perquè faig trontollar la vostra escala de valors i potser

us resitueu i comenceu a pensar en coses que no us pesaven pel cap, és un exercici constant de resituar-se". La Marta diu que és molt fàcil posar el "pilot automàtic" i arriba un punt en el que no et qüestionen les coses i que aquest espai es com una pausa, i et fa interrogar sobre la pràctica que t'obliga a no adormir-te i hi ha molts educadors així". Continuo dient: Quan parlo del saber col·lectiu em refereixo a si, sense voler, cadascú s'apropia d'un saber que al final, és col·lectiu, perquè és una barreja de tots els sabers i s'incorpora d'alguna manera i tot això arriba a construir alguna cosa". La Cristina diu que posarà un exemple respecte a això: "... al seminari, amb xerrades que he tingut amb la Raquel o inclús amb en Jordi sobre el cos, i jo, quan treballo amb la gent, el fet de tocar a una persona, agafar-la abraçar-la, posar-li la mà a l'esquena, m'ho replantejo molt i és un canvi que jo he fet a través del seminari, perquè hi ha gent que necessita que l'abracis que l'agafis del braç, però hi ha gent que no li agrada que el toquin... jo he reflexionat molt sobre això a la meua feina, inclús detectar quan una persona necessita una abraçada, per exemple quan mor algú o a una persona sense llar que la Raquel deia, es que no els toquen mai i ara m'assento amb ells, els porto un cafè calentó, però primer els hi pregunto i tot per converses que he tingut amb la Raquel. Són cosetes que abans no feia i que he canviat a la meua feina i es gràcies als sabers col·lectius de tots. He fet moltes reflexions que ni se m'haguessin passat pel cap, sobretot amb el cos". Apunto que aquest espai m'aporta reflexió i jo no em preguntaria coses i em qüestionaria coses si altres no se les haguessin preguntat abans que jo i la gent m'acaba sacsejant amb les experiències. I segurament aquest saber col·lectiu del que jo parlo no es tant una posada en comú de coneixement sinó que és un saber personal que es crea en comú. Allà es posen coses sobre la taula i tu t'apropies del que vols. I a banda d'això, s'ha parlat d'autors, de llibres, de documental o pel·lícules i moltes coses les he buscat. Que després no hi ha temps per a llegir tantes coses, però tinc la meua llibreta amb tot apuntat. La Cristina i la Montse també diuen que no hi ha temps per llegir després. La Marta diu que després de la meua explicació i vist així es podria dir que sí que es dona la construcció de saber col·lectiva.

Per acabar exposo que crec que fem servir el model de participació comunitària, perquè tot i que em sorgit d'uns estudis concrets d'una determinada universitat, estem oberts, fem servir equipaments municipals a un municipi, etc. i al final, el model aquest comunitari mou coses, i potser ara no estem creant, però estem posant el sediment per a que pugui passar alguna cosa, i no se sap.

Annex 3 – Resum de la transcripció de la conversa entre Jordi Planella i Raquel Rico

Girona, 10 de juny de 2019

Explico a en Jordi, que durant els grups de discussió preguntava als participants com havien arribat al seminari i molts no ho recordaven. En Jordi es sorprèn i diu que nosaltres si ho sabem en molts casos. Recordem que el primer any vam fer una cosa que ens va anar molt bé, quan ens van fer arribar un arxiu on sortien els alumnes d'educació social i fent una recerca per comarques vam enviar la informació a tots els alumnes de la província de Girona i al Maresme, a més, des d'Alumni també van col·laborar enviant la informació i des de els estudis també en feien difusió. I en Jordi explica que quan es feien les PS i els exàmens a Salt ell aprofitava per a parlar-los del seminari i que segurament en devia enganxar molt pocs, però algun sí. Li explico que l'Anna és una d'aquestes alumnes i que a la seva reflexió explica quan ell li va parlar de l'espai i que li va semblar molt interessant i que va decidir apuntar-se i que ho va rebre com a quelcom molt proper.

Li pregunto per què va pensar quan va rebre el mail que li vaig enviar proposant fer alguna cosa al territori, perquè segurament ni em recordava. I em diu que no recorda gaire la conversa que vam tenir la primera vegada que ens vam trobar i em pregunta si va ser abans de que li enviés el mail i li dic que sí, que de fet va ser un any abans. Recordem que la primera reunió "seria" que van fer per a pensar sobre el seminari la vam fer a la mateixa cafeteria en la que estem ara i que va ser al 2016. Recordem que va ser al setembre i que vam trigar un parell de mesos en convocar la primera sessió. En Jordi comenta que no recorda d'on va sortir el nom i li recordo que la segona o tercera trobada que vam fer ell i jo, com que el primer dia dèiem que havíem de buscar-li un nom xulo, li vaig portar una llista de propostes i que entre elles hi havia algunes de la Mayte, perquè aquell estiu havia quedat varies vegades amb ella i li havia estat explicant la proposta que li havia fet i que d'aquella llista, el nom que més ens agradava era l'Educació Social Sobre la Taula i aquella l'havia dit la Mayte.

En Jordi em diu que si explico al treball que la idea que ell tenia del seminari neix a Colòmbia i li dic que això no em sona que m'ho hagués explicat abans... "... jo havia tingut sempre experiència d'estudiant en format seminari i de fer de professor en format de seminari. A dos nivells: una quan jo feia pedagogia i feia 4t i 5è. A mida que anaves passant cursos cada cop i havia menys gent i a partir de 4t hi havia quart especialitats: pedagogia terapèutica, orientació escolar, direcció de centres i

pedagogia sistemàtica. Jo feia pedagogia sistemàtica que eren temes de pedagogia de l'educació i pedagogia social. Al torn de tarda hi havia molta gent perquè hi anaven tot de mestres i gent que ja treballava i al meu torn de matí érem 7 o 8 només durant tot el curs, llavors allò era un seminari, ho fèiem en una sala amb una taula gran i llavors llegíem, per exemple durant un semestre sobre Freud "Malestar en la cultura" i estàvem allà parlant sobre això. Llavors, jo havia experimentat molt aquesta idea de seminari i llavors, quan vaig entrar a la Ramon Llull del 96 al 2005, fent, entre d'altres coses una assignatura de seminari que era pràctiques de 3r i on els alumnes anaven a fer pràctiques tres dies a la setmana i els dijous venien allà i feiem una sessió de dues hores i jo no parlava durant les dues hores, sinó que era un espai on s'anava construint. I en els viatges a Colòmbia vaig descobrir que era la mina dels seminaris allò, els semilleros de investigacions i de fet, allà és on vaig descobrir, a la universitat de Los Llanos a Villavicencio, que va ser on vaig descobrir el model de seminari que quan acabaves el seminari te n'anaves a sopar i a fer unes birres, així que el model que tenim aquí ve d'allà (riures) i que, de fet al teu treball ho dius, però crec que una de les claus de l'èxit és aquesta." Li explico que ja ho veurà en l'entrega final del TFM però que per a la gent el seminari no és les dues hores que anem a treballar a l'aula, sinó tot i recordem varis dels sopars que hem fet i dels dies que hem anat fins i tot a fer una cosa després de sopar.

Li explico que durant els grups de discussió els preguntava si creien que era un espai i lliure i democràtic, és a dir, que no hi ha algú que fa la gran xerrada. I que possiblement el primer any era ell qui estirava més de nosaltres, perquè no havíem anat mai a un seminari ni sabíem el que era, però que la Cristina i en Marc deien que no creuen que en Jordi tirés massa de nosaltres i que possiblement sigui una sensació que jo tinc, possiblement perquè quan llegíem, era ell qui aportava el saber més gran, però que s'entén que fos així perquè és el bagatge que té. En Jordi diu que no te molt clara aquesta sensació del primer any i insisteixo en que és la meva sensació, però es clar, del primer any a aquest jo he fet un canvi i el primer any no obria la boca, tenia vergonya. En Jordi comenta que el primer any vam repartir més l'exposició de la gent. Fent memòria recordem que el primer curs ens vam basar en lectures de texts i que va ser el segon any on sí es va repartir més la dinamització de la sessió i fem una mica de memòria. I li explico que tots coincidim en que el segon any va ser el millor, que el primer ens va agradar molt, que el segon encara va ser millor i que el tercer hem caigut. Però que ho he parlat amb la gent i en general estem d'acord en que la gent va dir que s'implicaria, que al final no ho ha fet, jo tenia molta feina, a més no coneixia el

tema massa i ja vaig perdre hores buscant material però m'ha costat molt i coincidim en que tampoc era un tema que ens tirés especialment.

En Jordi comenta que, d'aquesta experiència, i en perspectiva d'aquests tres anys és com fer-ho per buscar un tema i coincidim en que ha de ser alguna cosa molt àmplia que ens permeti fer moltes coses. Comento que algunes persones creuen que tampoc caldria buscar un tema, que ens hem d'obrir al que surti, tot i que jo crec que està bé buscar un tema perquè sinó no tindrà un sentit específic. En Jordi: ... de la mateixa manera que vam parlar de posicions de l'educador i vam parlar de corpografies, potser ara podríem parlar de, per exemple el que dèiem l'altre dia de vulnerabilitats i llavors, permet analitzar, igual que amb corpografies tots els subjectes de l'educació social i el propi professional des del punt de vista de què vol dir ser vulnerable. I aquí pots entrar en mil coses, en veure un documental, anar a fer una visita..."

Hi ha una cosa que no hem fet mai que és anar a Cotlliure i al museu de l'exili a la platja a Portbou... ha quedat mort sempre això, diu en Jordi. Però son idees que van sortint, també l'altre dia dèiem que perquè no fèiem un tancament anant a una casa de colònies, de marxar un divendres i tornar un dissabte i de fer una nit allà i de fer el que ens vingués de gust. En Jordi creu que és una bona idea, però que potser de cares al curs que bé. I continua "...el que ens interessa molt ara és, dues persones que s'involucrin més, nosaltres dos i dues persones més. O una persona més." Parlem d'algunes persones que potser podrien estar interessades i comentem què s'està preparant per a la última sessió del seminari.

Li explico que quan vaig parlar amb els grups de discussió sobre si creien que la participació al seminari influïa a la feina o els estudis, que la resposta unànime va ser que sí. I comentem algunes de les experiències personals que van explicar els participants i com tot això va vinculat a la creació de vincles i xarxes. O que també ha servit per a conèixer conceptes i mirades noves, com per exemple amb el tema de les corpografies, que per a alguns era molt desconegut però ens ha fet reflexionar molt i també ho hem acabat incorporant als estudis o a la feina. En Jordi continua: "Si ens posem a definir el seminari, jo el definiria com una comunitat de pràctica, en el sentit de que és un grup de gent vinculats a una professió, o en procés, encara que no estiguis treballant però t'estàs formant o fent practiques i ja hi ha aquesta vinculació i la idea de comunitat en el sentit de que es té un sentiment fort de pertinença en aquest grup encara que t'impliquis poc, però saps que les sessions que vas allà, és un espai en que, hi haurà gent que aportarà coneixement de la seva pràctica, de les seves problemàtiques, tu pots fer preguntes i saps que en algun moment pots tenir una

resposta i a més a més saps que no és només el divendres al mes, sinó que des de que tenim el grup de whatsApp, que hi ha tot tipus de gent, però que està bé. Per això, per mi la definició és comunitat de pràctica, tens un grup de referència on et sents bé i a més a més és la part corporificada de la UOC” i afegeixo que la gent li dona molta importància a això, i en Jordi diu que per a ell també, perquè segurament si això es fes on-line no ho faria. Comento que ell en diu comunitat de pràctica i que jo al treball ho enfoco com a exposició de sabers subjectius, però on hi entrat tot, el bagatge personal, les experiències, el que has estudiat, o no... Continua “... també, jo crec que hi ha una cosa, encara que difuminada, que té a veure amb la identificació d’un territori, encara que hi hagi gent de diverses ciutats i poblacions, és el territori Girona, que no és Girona, sinó que és Salt, però ho identifiquem com a Girona, però que el fet és que no és Barcelona. I dona punts això de, ho han muntat fora de Barcelona i això genera enveges positives”. Li explico que el primer any a unes jornades a Barcelona algú em va dir “ a Girona ho peteu molt, no?, feu coses molt guais allà” i en Jordi afegeix que algú va dir que podrien fer una rèplica a Barcelona però creu que allà no funcionaria i que és una cosa de territori i de fet un professor ho ha intentat fer, però no ha acabat de funcionar, possiblement perquè es partia d’un llibre i era sobre allò. “A nosaltres no ens ha interessat això, es caracteritza també per la vagància de la lectura. Hem llegit poc.” Li dono la raó. “Jo crec que ara sí que estariem en disposició de fer-ho” hi estic d’acord i li comento que de fet ho farem. “I si fem això de la vulnerabilitat, estava pensant que seria interessant. Podríem començar la primera sessió amb presentació del llibre de l’Asun, que ens faci una xerrada sobre vulnerabilitat, però que ho pugui entendre jo, fins i tot.” I li plantejo que el format col·loqui, a la gent no li agrada tant. La gent hi va perquè li encanta veure i escoltar a l’Asun, però diuen, allò no és el seminari. I en Jordi diu que no, que fem seminari, que vingui ella i després ens la emportem a sopar i ja està”.

Seguim parlant de com encarar el seminari el curs que ve: “podríem fer 6 sessions i planificar-les ja i donar un PDF amb les sessions i amb les dates ja, amb els temes fins i tot. Si això ho fas, jo crec que és molt més fàcil que després la gent s’hi enganxi. El segon any, vam anar bastant així”. Li dic que d’acord, però que després quan surten idees és complicat encabir-ho. I creu que es podria per una primera part amb el seminari i una segona part al post seminari però jo no ho acabo de veure molt clar, perquè és la part més distesa i llavors estariem dirigint les converses que es tenen tot sopant. Retornem a la idea de posar dates ja i subtemes i en Jordi diu: “...per exemple el primer podria ser, què vol dir ser vulnerables? Som vulnerables? El professional és vulnerable?, coses així i anunciar que ens acompanya Asun Pié. Aquesta és la que

haurem de pactar més la data. I la resta... podem recuperar coses: vulnerabilitats al carrer i recuperes un altre cop aquesta història però des d'un altre punt de vista" i continuo "... i agafar la vulnerabilitat i polititzar-la, en el sentit de donar-los la veu, som vulnerables, doncs perfecte, fotem canya a partir d'això, donar-los la veu". I en Jordi continua: "...potser el seminari es podria anomenar la potència de ser vulnerable". M'agrada, seria com reconvertir-ho... ja ho tenim!

Continuem parlant sobre el grau de compromís que s'adquireix i li explico que la gent reconeixia que no es compromet massa i que els vaig haver d'explicar que em referia a fidelitzar-se. I sí que és veritat que hi ha un grup fidelitzat, que hi ha gent que pot venir i gent que no, però estan connectats. En Jordi diu: "jo voldria que fos més la gent que estès així, és a dir, que el nucli que saps que sempre vindrà de manera incondicional fossin 10 persones, això donaria molta tranquil·litat, perquè a l'hora de repartir, encarregar coses..." Jo no veig gaire clar això de que a gent s'encarregui i en Jordi creu que si a la darrera sessió ve la majoria de la gent que sol venir els podríem demanar com fer-ho per a que s'impliquin. I li explico que amb la Cristina ja va sortir una idea de parlar sobre com ella vincula l'educació social amb la seva feina de policia, i tots dos pensem que s'hi podria encabir perfectament al tema de la vulnerabilitat. També li comento que en algun moment l'Asun em va parlar del llibre que coordina en Jordi Solé on ella escriu sobre la seva experiència coma a família d'acollida i que també es podria treballar des de la vulnerabilitat de les famílies d'acollida en el sentit de com et poden desmuntar, sense donar-te explicacions, tot el que has construït.

Parlem que amb el seminari hem arribat a un nivell i que podríem haver intentat elevar el nivell, i haver produït textos, vídeos, àudios i no ho hem fet, perquè potser també forma part de la nostra intimitat com a seminari i li explico les converses sobre aquest tema que vam tenir durant el primer grup de discussió en el que saber que es guarda la sessió i que es penjarà talla la llibertat d'expressar-se amb comoditat. Que la idea d'escriure resums hi és, però que cal que hi hagi algú que tingui ganes de fer-ho. Parlem de que en realitat és com si no existíssim, no formem part de res, que podem reunir-nos a una sala de la Coma Cros perquè ens la demanen a través de la seu de la UOC, i torna a sortir la idea de constituir-nos com a associació, però que això generaria un volum de feina que no ens compensa i que potser ens va millor sent un Anarkoseminari... riem, però és cert.

Continuem parlant de si és un espai adient per fer una posada en comú de malestars i ho veiem no només de les feines, si no també de les teories i que al final ens agrada

força qüestionar les coses: qüestionar la pràctica, qüestionar l'encàrrec, les teories i segurament el seminari serveix bàsicament per a això, per a qüestionar-ho tot, fins i tot a tu mateix. En Jordi diu en aquest sentit: “ ...jo veig una evolució, el primer any hi va haver tot un tema de buidar un cert neguit, malestar per coses pròpies de la universitat que el primer any apareixia i molt i cada vegada s'ha anat depurant més això. Potser perquè la majoria de gent ja l'ha acabat el grau.” Comento que “...quan arriba algú nou que està estudiant, és el primer que fa i que la primera trobada del seminari que era de dues hores ens vam passar una hora sencera parlar de tot això: de professors, d'assignatures, d'exàmens...” i en Jordi comenta que potser feia falta fer això i si ho vam fer era perquè ho necessitàveu i contesto que el fet de que ell estigués allà que expliqués el motiu de certes coses ens donava respostes també.

Continuem sobre la pregunta de si el seminari propicia la creació de vincles i xarxes i creiem que ha quedat més que demostrat que és així i per exemples que comentem sabem que va més enllà del seminari i de Girona. En Jordi creu que la xarxa existeix i que des que existeix el grup de WhatsApp és més efectiva i el correu és molt més impersonal.

I arribem a la gran pregunta del TFM i el seminari és un espai de construcció de sabers col·lectius i li comento que això ho vaig haver d'explicar perquè no ho veien clar, alguns deien que no “els vaig haver de dir que no estic parlant de que entre tots construïm un sol saber col·lectiu, sinó de que amb el treball que fem col·lectiu, construïm sabers que al final per a tu és un, per mi és un altre, i que es posen sobre la taula moltes coses, moltes experiències molts temes, i parlem de llibres... i al final cadascú va prenen el que vol i ho va incorporant a la seva manera. I llavors, vist així, em deien que així sí.” En Jordi diu: “jo també ho tinc clar. Són sabers que queden allà, a les ments de la gent, amb l'experiència que s'emporta que no els hem sistematitzat, no els hem fet públics, ni els hem sistematitzat i els hem fet circular entre nosaltres tampoc, i aquesta és una cosa que no se si es podria millora, fent un resum de cada sessió del seminari de una pàgina o dues, que hi puguin haver informacions dels llibres que s'han comentat o de lectures o d'idees que han sortit d'allà...” Li dic que “...encara que es faci això, tampoc és una construcció de saber, sinó que és un resum d'una sessió i no se si cal tampoc, perquè no som unes eminències els que estem allà, som gent molt de carrer, que estem a primera línia i expliquem el que vivim. Jo arribava allà explicant tot de coses de la gent de carrer i arribava algú i em feia una pregunta i no sabia... “ostres, se m'ha desmuntat tot ara!” diu en Jordi, i sí, aquestes coses ens passen.

Annex 4 – Codificació de les dades textuais

TAULA DE CODIFICACIÓ DE DADES		
espai de participació lliure i democràtic	Influència en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional	grau de compromís
creació de vincles i xarxes	posada en comú de malestars	espai de construcció de sabers col·lectiu
què aporta	propostes de futur	el postseminari
Experiències personals	Cites literals	Definint el seminari

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS

Reflexió 1:

Un dels problemes, que a priori, “ofereix” la UOC, és la manca de vincles entre els alumnes i els professors, o entre els mateixos alumnes. El meu pas per la UOC anava orientat al mateix, era en certa manera difícil, ja que a mi m'agraden les relacions socials. Al llarg del grau, trobes a faltar aquells vincles entre els companys de curs o de classe, poder expressar els dubtes, els problemes, o tan sols compartir experiències. L'Educació Social sobre la taula va ser tot un descobriment per a mi, que m'oferia aquest “compartir experiències” i aquesta xarxa social entre alumnes i també professors que tant trobava a faltar.

L'Educació Social sobre la taula m'oferix un espai de participació lliure i democràtic, ja que sempre hi puc dir la meua, sempre hi puc compartir les meves experiències i escoltar les experiències dels altres. És un espai en certa manera informal on crec que tots i totes hi tenim cabuda i dona facilitat a la participació.

Pensant ara mateix sobre l'Educació Social sobre la taula... per mi suposa tantes coses; durant la meua etapa a la universitat m'ha servit per compartir dubtes, experiències, sabers, que a la vegada traslladava en tot moment a la meua pràctica professional i conèixer moltes persones interessants, que m'aporten aprenentatges i sabers. A més, també suposa un espai per posar en comú experiències i sabers de tots els assistents, cadascú des del seu àmbit de treball.

És impossible saber i conèixer tots els espais de treball on es desenvolupa l'Educació Social, i aquest seminari ens hi apropa una mica. A l'inici no tenia ni idea de moltes fundacions, empreses, llocs de treball..., ha estat gràcies a les persones que van assistint al seminari que he anat aprenent la diversitat de llocs de treball i que hi fan cadascú. A més, hi aprenc tècniques de treball, entitats, serveis, professionals, etc., que en un moment donat ho / els puc aplicar a la meva feina.

A la feina, diàriament, em trobo amb diversos conflictes socials que tinc que anar resolent. Moltes vegades la solució és difícil i em suposa, a la vegada, un cert conflicte, inclòs ideològic. Moltes vegades me n'adono que els problemes que em trobo jo diàriament en el meu àmbit, són els mateixos problemes que ens trobem en la societat en general, i així mateix, molts educadors socials des dels seus àmbits de treball. Així, moltes vegades m'identifico amb moltes comentaris, xerrades, dubtes, idees, etc., que sorgeixen dins de l'espai ESST, així com en el seu WhatsApp. A través del grup compartim experiències, informació, dubtes, preguntes, etc., que amplien els meus coneixements sobre qualsevol tema que pugui sorgir, per tant és impossible no dir que el seminari és un espai per la posada en comú de certs malestars generals envers l'àmbit de l'acció social i un espai de construcció de sabers col·lectiu.

Per últim, considero que a més dels coneixements i sabers que he anat adquirint al llarg de l'assistència i participació al seminari, aquest també em suposa una nova xarxa social. És un lloc on he conegut moltes persones. El sopar o copa posterior al seminari també hi té la seva importància. És un ambient diferent, potser més distès, on pots conèixer a cadascú d'una forma diferent que no pas en el seminari. Es un sopar on parlem també de la nostra vida personal i social. Ens expliquem com ens va tot, com anem, com ens va a la feina, la família, etc., el cert es que pensant-ho ara mateix, aquests sopars han donat molt de sí. El seminari ha ampliat la meva xarxa social i inevitablement he establert vincles amb algunes de les persones que hi assisteixen.

Cristina Garcia Gonzalez

(22/04/2019)

Reflexió 2 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic? Si parlem de persones autònomes i lliures si, però tot i ser persones educador@s al meu entendre ens deixem portar per la influència del poder i domini (professors/referents).

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera? Es un espai per la reflexió amb veu alta, encara que pugui semblar caòtic algunes vegades, penso que es on s'aprofita més, per una reflexió a posteriori de la trobada.

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social? Potser massa del malestar i poc del compartir inquietuds professionals, o problemàtiques concretes d'exposar casos concrets de supervisió global a un fet concret, el gran tema que manca supervisió en les nostres funcions o tasques educatives.....molts dubtes al respecte.

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles? El tema xarxes es un espai col·lapsat per l'excés d'informació, si que es pot emprar per donar imatges o "flyers" d'on trobar els punts de trobada o per temes d'interès.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu? El posicionament del saber es complexa, i potser el trobo massa dirigit (agraïda d'aquesta direcció i que s'estiri per continuar) no se ni tinc la pedra filosofal, però es important que els espais es puguin mantenir en el temps i ser autogestionats i que no es supeditin a persones en concret.

Anònim 1

(25/04/2019)

Reflexió 3 :

Ara farà 5 anys que vaig decidir-me a iniciar els meus estudis per la UOC, per dos motius principals. El primer és que la meva nota de tall no era suficient per tal d'entrar a la universitat de Girona i el segon, la meva manera d'entendre que el fet d'estudiar no ha d'anar deslligat del món laboral, perquè molt sovint es complementen. Però també per les necessitats personals de marxar de casa dels pares i autogestionar la meua vida.

Tot aquest trajecte ha sigut molt satisfactori per mi, perquè gran part dels meus anhels personals s'han pogut complir. Dit això, estudiar a distància m'ha suposat un seguit d'avantatges i inconvenients.

Pel que fa els punts dèbils es dona per suposat, les mancances i dificultats per conèixer gent i compartir aprenentatges. Sí que la UOC ho facilita a través de l'espai debat o el fòrum: consisteixen en espais on es fan consultes i reflexions de caire opcional o voluntari. Això també és possible a través de l'espai presenta (on es poden penjar vídeos). No obstant això, aquests recursos no sempre s'aprofiten el 100% i segons el meu punt de vista, **sempre falta el cara a cara [als estudis]**

A partir d'aquí, el seminari d'ESST em va permetre compensar aquesta mancança. Dins dels meus processos com a estudiant hi ha moments en els que estic més motivat que en d'altres i en els de més debilitat, el fet de participar-hi va suposar que tingués més ganes de tirar la carrera endavant.

Segons el meu punt de vista, un dels aspectes que fan que el seminari sigui més acollidor és el seu caràcter informal: tothom pot dir-hi la seva i l'entrada no està vetada per ningú. Per això trobo que és un espai de participació lliure i democràtic. Però, també opino que, com a tot arreu s'estableixen rols de poder: hi ha certa gent que no opina prou i en algunes trobades hi ha hagut algú que ha aclaparat gran part de la sessió. Insisteixo en que això succeeix a tot arreu.

Així doncs considero que aquest espai ha estat adient per tal de convertir els estudis d'educació social amb alguna cosa més tangible i informal. Davant de l'exposició de malestars crec que és un bon lloc per parlar de les coses que ens afecten en el si de les temàtiques que es parlen i vertebraren l'eix del curs. Aquestes temàtiques m'han ofert l'opció d'obtenir més aprenentatges, que de fet estan lligats a nosaltres mateixos i a l'exercici de la nostra professió. La primera va ser el cos dins les dinàmiques de les

institucions (el fet d'haver participat en el seminari em va fer reflexionar sobre molts aspectes relacionats amb l'exercici de la meva feina com a vetllador i monitor de menjador escolar) També referent a l'exercici de les meves funcions dins de la institució (rols de poder, maneres d'exercir)...

En general crec que participar en aquest seminari m'ha valgut molt la pena per aprendre temàtiques i inquietuds que en un espai formal no sortirien.

Anònim 2 - (02/05/2019)

Reflexió 4 :

Aquest ha estat el primer curs durant el qual he participat al Seminari d'Educació Social Sobre la Taula, i realment, ha sigut i està essent una experiència molt positiva i enriquidora, tant a nivell personal com formatiu.

Els altres anys en sabia l'existència, però m'era difícil poder-hi assistir per qüestions d'horaris. Malgrat aquesta circumstància, la temàtica sobre la qual s'enfocaven les sessions aquest any, la situació dels adolescents i joves que emigren sols, em resultava molt pertinent per a l'etapa formativa en la què em trobo, i per aquest motiu, he fet tot el possible per a compaginar-m'ho i poder estar present a totes les sessions. En aquest sentit, val a dir que, sóc estudiant del Grau d'Educació Social a la UOC i actualment em trobo a la recta final dels estudis. El semestre passat vaig fer el Pràcticum III al Servei dels Itineraris de Protecció Individualitzats (IPI), dirigit a joves tutelats de 16 a 18 anys, la gran majoria dels quals són joves que han emigrat en solitud, i el semestre en curs, estic realitzant el Treball de Fi de Grau entorn de l'acció socioeducativa amb aquest col·lectiu. Per aquest motiu, la participació al seminari ha esdevingut un complement formatiu molt oportú que m'ha permès aprofundir en el coneixement de la situació legal i social d'aquests joves, així com acostar-me a la realitat professional i la pràctica diària dels educadors i educadores socials en aquest àmbit d'actuació.

Certament, en un principi, pensava que el seminari seguiria una estructura formal pròpia de l'àmbit acadèmic, més vinculada a les classes magistrals, però em va sorprendre, gratament, el format participatiu i horitzontal amb què estan organitzades les sessions, en les quals, el grau d'expertesa, l'experiència i les reflexions de tots els participants, es comparteixen en un mateix pla amb l'objectiu comú de construir coneixement de manera col·lectiva.

En aquest aspecte, destacaria que, l'aprenentatge que m'aporta participar a l'ESST, sorgeix tant de les aportacions dels diferents professionals de l'àmbit que ens permeten conèixer i aprofundir sobre la temàtica tractada, així com, alhora, de la discussió i reflexió conjunta que es genera dins del grup a partir dels dubtes, qüestionaments i experiències de cada participant.

A més a més, resulta molt positiu que, tot i comptar amb un guió orientatiu previ, les sessions s'organitzen d'una manera flexible i democràtica, de manera que la conversa respon a les inquietuds i interessos del grup en cada moment determinat, i els participants poden proposar lliurement els temes o qüestions que consideren convenients, a fi d'arribar a una comprensió més profunda de manera conjunta. L'ESST esdevé així, un espai col·laboratiu a nivell acadèmic i professional, en el qual podem compartir i exposar tot allò que considerem rellevant i oportú entorn de la temàtica tractada, des de les iniciatives i experiències destacables, fins als dubtes, crítiques i malestars que puguem experimentar cadascú des de la nostra posició i experiència.

Alhora, personalment, també m'ha servit de molta utilitat per a conèixer i retrobar-me amb d'altres estudiants i professionals de l'àmbit, amb alguns dels quals, paral·lelament, he establert contacte també durant el Pràcticum, i això m'ha facilitat accedir-hi per a demanar-los la seva col·laboració entorn del meu projecte formatiu, com és el cas de la realització del TFG. En aquest sentit, bé podria afirmar que l'ESST també esdevé un espai que propicia i facilita la creació d'una xarxa relacional i col·laborativa entre els participants, tant a nivell acadèmic com professional.

Finalment, i com que, realment, crec que és molt necessari disposar d'un espai de posada en comú d'aquesta tipologia, assenyalaria com a proposta de millora envers els següents cursos, la conveniència d'augmentar la freqüència de les sessions, així com d'establir un calendari més estable i fixat d'avançada, ja que, d'aquesta manera, considero que podria ser un espai encara més profitós i s'atorgaria més continuïtat a l'establiment de la xarxa relacional i la construcció de sabers col·lectius. A més a més, pel que fa als estudiants de la UOC, que majoritàriament ens relacionem mitjançant els espais virtuals, s'agraeix poder disposar d'un espai de trobada que ens permeti acostar-nos a la realitat de la pràctica professional i compartir el nostre procés formatiu en un entorn més proper.

Àngela Alonso

(08/05/2019)

Reflexió 5 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

Vaig començar l'assistència en l'ESST de manera casual, a través d'en Jordi Planella, vaig anar a un examen i en Jordi estava de responsable de l'aula, em va sorprendre agradablement que em convidés a participar i formar part del projecte. No em coneixia de res, la seva explicació em va agradar i vaig pensar que podria resultar interessant formar part del col·lectiu i d'un espai de participació lliure i democràtic.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

La meva participació al seminari ha influït i segueix influïnt en el meu aprenentatge universitari, escoltar relats i experiències viscudes en primera persona dels professionals que assisteixen atorga un plus en un estudiant que té molta teoria però no gaire pràctica.

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

Si, crec que és un espai adient per reflectir els malestars, els professionals aporten diferents experiències segons els seu àmbit d'actuació, en l'espai es posen en comú i et permet veure diferents les diferents problemàtiques i malestars que es generen en l'àmbit d'acció social.

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

Si que propicia la creació de xarxes, les persones que assistim procedim de diversos entorns laborals que enriqueix enormement les trobades. Alguna vegada han assistit persones de l'àmbit social però que són d'altres països i han participat exposant la visió del seu entorn i la creació de vincles sorgeixen de manera natural i satisfactòria.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

Sens dubte el seminari és un espai de construcció de sabers col·lectius, els temes que es tracten i l'assistència de persones convidades per en alguns casos com fer una

xerrada o presentar un llibre, aporta riquesa de coneixement i situa a l'estudiant o professional en un altre nivell d'aprenentatge.

Experiència personal: Vull aportar la meua experiència com a estudiant i futura educadora, estic aprenent molt en aquests col·loquis i el grup de WASAP, sorgit de les trobades, del que formo part també m'aporta nous coneixements. Al principi de l'assistència anava com a "oïdora" sense atrevir-me a dir gaire res, en l'última trobada em vaig atrevir a tenir veu en poder explicar la meua experiència en les pràctiques que estic fent en el Pràcticum II. En acabar la reunió estava molt satisfeta d'haver aportat el meu gra de sorra, en una trobada que un cop més va resultar del tot enriquidora.

Anna Fontané Costa

(12/05/2019)

Reflexió 6 :

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

Aquesta era la intenció quan el vam idear. Un espai on no hi hagués cap tipus de jerarquia i per tant, esdevingués el lloc idoni per expressar "amb total impunitat" totes aquelles qüestions (i qüestionaments) que ens ronden pel cap, tant durant els estudis com a la pràctica professional.

Ha estat molt interessant, per exemple, donar una perspectiva ètica a algunes pràctiques professionals, implícites en l'encàrrec que rebem des de les institucions, i que examinades des d'un punt de vista ètic resulten mesures controladores. En canvi, s'implementen en la pràctica diària sense gaires qüestionaments i acabem per normalitzar-les.

Crec que és molt sa no perdre aquesta visió crítica.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

En la praxis potser no tant, però sí en la manera d'enfrontar els estudis, amb una perspectiva força més crítica envers els plantejaments teòrics que difícilment poden conjugar amb la realitat quotidiana. Encara que la meua opinió sobre aquesta mena d'asincronies és que resulten molt vàlides coma referent utòpic. Cal demanar allò que sembla impossible, demanar menys és conformar-se i l'E.S. ha de ser inconformista per definició.

Creus que el seminari l'ESST és un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

Rotundament sí. Quan un malestar s'examina en comú perd la part subjectiva que hom afegeix indefectiblement, pel que passa a ser una qüestió objectiva susceptible de debat. Ja ens situem un pas més a prop de cercar una solució.

Consideres que el seminari propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

El sol fet de reunir-nos en cercle ja constitueix una declaració d'intencions. Queden abolides les jerarquies i parlem de tu a tu. Descubrim afinitats i les reforcem,

òbviament establím vincles i un cop establerts, ens resulta molt natural buscar el consell, el cop de mà, el contacte apropiat... Fem xarxa, indubtablement.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

En el moment que es planteja un debat sobre el tema que "posem sobre la taula" i cadascú de nosaltres aporta la seva visió i la seva opinió, des del seu saber, des de la seva experiència i com no, des del seu sentir, es crea una sinergia en el grup, pel que les conclusions que s'extreuen no es limiten a un quorum, pel fet d'estar reforçades per la visió grupal, si no que s'arriba a produir una nova idea, un apunt que es pot desenvolupar a posteriori. Aquesta sinergia produeix sabers nous que han sorgit del col·lectiu.

A més, és un procés que propicia experimentar individualment el nou saber adquirit i compartir els resultats amb el grup en la següent trobada, reiniciant la sinergia i fomentant la producció de nous sabers.

Mayte Rocafull

(21/05/2019)

Reflexió 7:

Creus que l'ESST és un espai de participació lliure i democràtic?

El seminari sens dubte, és un espai lliure i democràtic, on permet el diàleg l'expressió, la reflexió... de tots els assistents, sense que aquests tinguin cap limitació a l'hora d'expressar el que senten o pensen.

Està clar, que no tothom tindrà el mateix punt de vista, però aquesta és la gràcia del seminari, el fet de poder provocar una reflexió col·lectiva, de compartir els coneixements i les vivències personals de tots els assistents.

La participació al seminari l'ESST t'ha influït en l'aprenentatge universitari i la pràctica professional diària d'alguna manera?

L'ESST proporciona un gran nombre d'eines, recursos i reflexions, que ajuden en l'aprenentatge i en la integració, provocant que tot això es transformi en noves formes de treballar dins cada àmbit individual i laboral.

A banda, també provoca que els assistents del seminari tinguin el "cuc" de l'aprenentatge sempre actiu, és a dir, que sempre tinguin ganes de llegir, de continuar adquirint aprenentatges, d'augmentar els seus sabers i coneixements dins l'àmbit.

Creus que el seminari l'ESST un espai adient per a posar en comú de malestars envers l'àmbit de l'acció social?

L'àmbit social, de forma directa o indirectament, va estretament lligada als qüestionaments, dubtes, conflictes, incerteses,... provocant un malestar personal. Dins el seminari l'ESST, permet donar una visibilitat en aquest malestar, obre la porta a poder compartir, expressar, observar i examinar-los, no només de forma individual sinó també grupal, per així, intentar trobar la forma més correcte de gestionar-los, integrar-los o canviar-los, a través de les eines i recursos que s'adquireixen amb la "posada en comú".

Consideres que el seminari, propicia la creació de xarxes a través de la participació i l'establiment de vincles?

El seminari és una gran eina per conèixer gent, i no només de l'àmbit de l'educació social, sinó d'altres àmbits els quals estan molt estretament lligats i són complementaris.

El format del seminari, permet una gran interacció entre tots els assistents, provocant que tots ells, tinguin l'oportunitat per poder expressar-se i compartir els seus coneixements, facilitant els vincles, la interacció i els compartiments dels sabers.

Sota el teu punt de vista, creus que el seminari l'ESST és un espai de construcció de sabers col·lectiu?

Sens dubte, sí! Considero que és un espai on poder desenvolupar, cooperar, compartir, expressar,... i per tant, construir uns sabers col·lectius! El seminari l'ESST és un espai el qual no et deixa indiferent, i en algun moment o altre, et farà reflexionar sobre les temàtiques tractades en aquest, fent-te "trontollar" o consolidar, els coneixements individuals i personals, però alhora, ajudant a la construcció de nous pensaments, mirades i prismes.

Montse Haro

(31/05/2019)

GRUPS DE DISCUSSIÓ

Grup 1:

Salt, 23 de maig de 2019

Participants: Àngela, Curial, Marc i Raquel

Davant de la pregunta de com van arribar al seminari, els participants responen, no sense haver de pensar-ho primer, ja que dos d'ells no ho recordaven exactament: a en Marc ja el coneixia anteriorment del grau i li vaig explicar jo. En Curial creu que ho va veure per les xarxes socials i va assistir a la primera sessió i l'Àngela anava rebent els mails informatius i veia els cartells a les xarxes socials.

Se'ls recorda que la idea inicial del seminari és que es tractés d'un espai molt democràtic en el que es volia evitar que en Jordi, com a professor de la universitat, fos qui agafés la paraula i ens fes classes magistral i se'ls pregunta si creuen que aquesta intenció inicial s'ha aconseguit i si s'ha mantingut. Se li explica a l'Àngela que el primer curs s'enviaven lectures que s'havien de llegir prèviament i que a la sessió es parlava i reflexionava entorn a ella i al tema proposat per a aquella sessió, però que estàvem oberts a parlar d'altres coses si sorgia el tema, ja que ens deixàvem dur. En Curial bromeja dient que de les lectures es parlava poques vegades, però en Marc diu que el primer any sí que solíem parlar sobre la lectura: "...que després no estava acotat a que si marxaves de la lectura no poguessis parlar, parlaves del que fos, cap a on et portés, però després dèiem: següent punt de la lectura...". A la repregunta de si creuen que hem aconseguit que fos un espai lliure i democràtic, en el que tothom pogués parlar, si es senten lliures d'agafar la paraula i de si canviarien alguna cosa al respecte, tant en Marc, en Curial com l'Àngela diuen que sí, però en Curial apunta: "Sí,... però jo penso que a tot arreu hi ha rols i que sigui 100% democràtic és impossible, però sí que ho és." A més apunta a que en Jordi té un caràcter proper i que potser un altre professor no hagués propiciat que fos així. Li donem la raó a en Curial i afegixo que aquest és un punt a favor del seminari, que en Jordi té aquest tarannà proper i obert i que gràcies a això el seminari és el que és, perquè el primer any, va ser ell el que va estirar de nosaltres fins que ens hem anat sentint còmodes per anar fent. Tots tres hi estan d'acord i els explico que sobretot, jo ho he notat molt, perquè com que m'ocupo més d'aquesta part preparatòria o coordinadora, el primer any no m'atrevia a fer res sense l'aprovació d'en Jordi, el segon curs era més autònoma i aportava les meves idees

perquè no em sentia “pressionada” per si en Jordi em deia que no a alguna cosa i aquest curs, puc dir que miro de tirar-ho endavant jo, perquè en Jordi està molt enfeinat. L'Àngela diu: “Ho has portat tu bàsicament, no?”. Li contesto que sí, perquè en Jordi té moltíssima feina, però he de dir que m'ha “estressat” una mica, perquè aquest curs es va triar el tema en grup i és un tema que no conec massa i m'he hagut d'espavilar molt jo sola i això m'ha atabalat una mica. En Curial em diu: però no estàs treballant amb MENA? I li dic que sí, però que emplenar tot un curs sobre el mateix, m'ha costat, que ja he fet coses i algunes sessions he mirat de treballar-les força. L'Àngela pregunta si al maig hi haurà sessió i li dic que no, perquè en Jordi no podia i perquè jo tinc molta feina i els dic que la propera sessió serà el 26 de juny i que encara no sé quin contingut donar-li. L'Àngela s'ofereix a parlar de la recerca del seu TFG i quedem que en parlarem aquestes setmanes. En Marc aprofita per dir que el que li ha faltat aquest curs que l'hem dedicat als MENAS ha estat de parlar del context: “nosaltres formem part del context... els veïns... els veuen i no sabem si li emprenya, si no li emprenya, si li molesta, si no li molesta...” L'Àngela diu que es podria fer una recerca d'això i en Marc contesta que sí però que evidentment no em demanarà a mi que faci una recerca, però que li ha faltat aquesta part. En Curial comenta que aquest curs només va venir un dia i que va quedar una mica insatisfet perquè estàvem donant una visió molt política i que no anava encarat a donar eines. L'Àngela li respon que hauria d'haver vingut a més sessions perquè a la segona va venir un mediador i va donar una visió súper interessant. Els explico que dies enrere parlant amb en Jordi que aquest curs m'ha costat preparar-lo pel meu desconeixement i que havíem pensat retornar una mica a la lectura, a com funcionàvem el primer curs. Els parlo de que, no tenim tema pensat per al curs vinent però aquest a mi ja se m'està acudint coses. Una idea molt incipient que he tingut és que podríem parlar de la vulnerabilitat, perquè la presentació del llibre de l'Asun Pié i en Jordi Solé va ser molt interessant i l'Àsun ha tret un altre llibre sobre el tema. “Agafar-nos aquí, que ens entren molts col·lectius i entren molts punts de vista també, perquè els llibres donen molta canya, però potser no tothom pensa així.” En Marc creu que aquesta idea pot ser interessant, perquè ens podem basar en un llibre, en varis llibres o en qualsevol lectura i agafar temes diferents. L'Àngela creu que és bo partir d'una lectura com a base per a engegar un debat. Apunto que la feina la tenen els participants abans de venir, perquè han de llegir un text, però que ja havia passat que venia algú que no havia tingut temps de llegir-ho: “... escoltava i ficava cullerada, perquè és el que dèiem abans, teníem aquella lectura, havíem llegit sobre allò i acabàvem parlant de vés a saber què... i es que els seminari, ja és això!” retornar a quest inicis potser pot fer que hi hagi gent que deixi de venir perquè sé de persones que rebutgen haver de fer aquest esforç i en Marc diu

que això és igual, perquè sempre hi haurà gent que no li agradarà alguna cosa, com el darrer dia que van venir unes persones i van marxar perquè no hi havia en Jordi i esperaven sentir la seva ponència i van acabar marxant. En Curial diu que això és selecció natural i tots riem.

L'Àngela comenta que no sap com ha anat els altres anys, però que tot es veia com molt improvisat, però que li havia agradat "... a la segona sessió hi havia el document de la càpsula, va venir el mediador i en Marc portava els papers de les lleis a sobre i es va acabar creant una sessió molt interessant". Els altres tres pensem que altres anys també havia sigut una mica així també, que potser el curs passat va ser el més programat, però que també anàvem una mica mes a mes. En Curial recorda la trobada amb les persones sense llar, i jo afegeixo el de la poesia eròtica i la que anava sobre violència. En Curial aporta que potser seria interessant que cada sessió la moderés una persona diferent, perquè a així en Jordi i jo no ens carreguem de tanta feina. I li dic que aquesta és la idea, però que a l'hora de la veritat tothom té molta feina i a mi em sap molt de greu haver d'anar demanant favors, i en Marc apunta: "sí, haver d'anar darrera de la gent", i continuo... "jo si m'ho puc muntar, no em sap greu, de veritat que no, però es clar, que no em comporti moltíssima feina... si m'he de llegir dos llibres, ja me'ls llegiré... però es clar...". En Marc diu: "...també va a tarannàs. Jo crec que tot això té a veure amb les expectatives que ve cadascú. (...) D'educació pots parlar a la feina, si parles amb la teva família i amb els teus amics que no son de l'àmbit, t'acaben escoltant per cortesia, però els hi fots unes xapes de cal ample que no saben ni per on els hi baixa. I si parles de la feina, acabes parlant dels casos. Parlar d'una manera així més abstracte i més política que deia en Curial, es un lloc on pots parlar de manera més genèrica de la feina, tu de la teva, tu de la teva, etc. sense centrar-nos en els casos perquè no els compartim, però parlem d'educació perquè és l'element que tenim en comú que amb la família no; llavors a mi, m'és bastant igual el punt de partida, si és una lectura que no faig, o si és una ponència (...) com que normalment vaig molt carregar mentalment per mi aquests espais han de ser mes distesos. I per mi la diferència que hi ha entre aquell espai (l'aula) i aquest (el bar) és la cervesa i per mi tota la resta la enfoco exactament igual". En Curial diu: "... al ser trobades informals, surten coses que a una presentació d'un llibre o a una classe no sortirien." En Marc continua: "la gent que s'ho pren com una formació (...) se'n van insatisfets (...) per tant, jo crec que va molt lligat a les expectatives i a què busca cadascú en aquest espai".

Faig la pregunta de si s'adquireix un grau de compromís amb el seminari i comento que va molt relacionat amb el que diu en Marc, "... agrada o no agrada, però a la gent

que li agrada... sí, sempre hi ha qui es despenja, qui va i ve, però jo crec que és un espai "peculiar" d'alguna manera, al que no estem acostumats, i és el que diu en Marc, quina diferència hi ha entre aquí i allà? La cervesa." En Curial diu: "és una bona manera de descriure-ho". L'Àngela diu que a ella li agrada aquesta dinàmica "de fet, el dia de la presentació del llibre jo no estava tan còmode, hi havia coses... però si haguéssim estat com sempre, ostres, això dona per parlar una mica... però ja s'entén que hi havia molta més gent". Jo dic, que al formar part dels col·loquis d'educació social se li dona un format més institucional. I en Marc diu que el creu que, en realitat un espai no té res a veure amb l'altre " ... perquè jo recordo que al principi dèiem hi ha molta gent estudiant a la UOC que és de Girona però no la conec perquè és a distància i volfem aprofitar per fer una mica de xarxa i tot això. Aquest era l'objectiu base, que després s'hagi anat modificant també depèn de les expectatives". "I el que dius del compromís, vinc perquè m'hi sento agust, això principalment, i després perquè és un reconeixement a la feina que hi hagi, hi hagi més o hi hagi menys. El meu granet de sorra és venir i participar, segurament si em demanéssiu que preparés una sessió, diria, no vinc. Si em suposés aquesta feina, que ella (Raquel) fa i jo no la faria, és un reconeixement que li faig. I també una mica per fer xarxa". L'Àngela hi està d'acord, assistir és una manera de recolzar a qui fa la feina i és una manera d'adquirir un compromís. En Curial diu "...en moments en que estudiant a la UOC s'ha sentit més desmotivats, el fet de que existís aquest espai, era com que m'encenia una espurna, per dir, va! som-hi!"

Continuo reprenent la idea de que el seminari ha traspasat l'aula on ens reunim i que el post seminari és un prolongació d'aquest, que a més, és molt més espontània i imprevisible i pot acabar al cap d'una hora perquè hem acabat de sopar i marxem cap a casa o pot acabar fent una copa a les 2 de la matinada o anant a un concert, i que les veritables xarxes que ens connecten a tots, es creen en aquest post seminari amb les converses de tu a tu parlant d'altres coses i que ens dona la confiança com per després trucar-nos entre nosaltres amb dubtes sobre feina, amb preguntes sobre els estudis o al grup de WhatsApp del seminari debatent sobre una notícia, o recomanant-nos llibres. I en Jordi també afavoreix això "...perquè és el primer que va a fer gintònics i el primer que diu tonteries; i que en Jordi faci això, fa tu al final et relaxis".

Comentem que en Marc i jo hem anat a la TreS i expliquem a en Curial i l'Àngela les diferències que hi ha amb l'ESST. La TreS va servir d'inspiració, però fa molts anys que la fan, hi ha persones amb moltíssima experiència, tant al sector social com a docents de la universitat, pel que el nivell és molt més elevat, més dens, més tècnic i

en realitat la similitud amb el nostre espai es poca. La TreS és un lloc on nosaltres anem d'oients, perquè no ens atrevim a participar, però ens encanta. En Curial, fent un apunt comparatiu i agafant el que en Jordi va dir una vegada, diu que nosaltres som un Anarkoseminari. Riem però hi estem d'acord i els dic que després d'haver treballat el marc teòric del TFM, crec que sí som el que seria l'essència del que son els seminaris, plantar una llavor per a que creixi, que ningú faci una classe magistral, sinó que hi hagi algú que agafi el paper dinamitzador i és el que feia en Jordi, que quan ningú parlava, ho feia ell. Normalment els seminaris depenen de la universitat normalment demanen que estigui tot estructurat. També és cert que sovint diem que ho hauríem de planificar millor, però no ho fem mai, però perquè també ens agrada una mica dir bueno a veure que passa i estar oberts, que no ens trobem que ho tenim tot tancat i no puguem incloure una idea o una proposta de darrera hora com va passar amb la sessió que vam fer amb les persones sense llar. En Curial comenta que potser seriem un antiseminari i L'Àngela que potser simplement un espai de trobada i jo defenso que sí en el fons si que ens podem dir seminari, però el que vindria a ser l'essència, no estem estructurats, no estem planificats, però com que ningú ens demana una planificació ni una metodologia, etc. ens podem permetre fer el que ens ve de gust i potser sí que som un Anarkoseminari. “No, no planifiquem gaire però ens agrada dir allò de *a veure que passa i passen coses (...)*, encara que siguin les xarxes, encara que sigui que coneixes gent súper interessant, encara que sigui marxar a casa amb una llista de llibre i d'autors que després et poses a buscar o no (...) i si no vas a un lloc així, doncs tampoc te n'assabentes”

Parlem sobre si creiem que ha influït sobre la pràctica professional o als estudis el fet d'assistir al seminari. Possiblement arribem amb una idea molt clara d'una determinada qüestió i al escoltar als altres deixa de ser tan clara. L'Àngela comenta que per a aclarir dubtes també serveix, per exposar com veus les coses. “els que només estem estudiant, de moment, aprenem molt de vosaltres” i li contesto que jo també aprenc, precisament perquè algú qüestiona el que exposo i em fa pensar-hi, reflexionar-ho. L'Àngela diu que dels altres alumnes també s'aprèn, com per exemple de l'Anna quan a la darrera sessió ens va parlar de tot el que estava vivint a les seves practiques i en Marc comenta que és una de les persones que han vingut gairebé des del principi i casi mai parla i L'Àngela emfatitza la visió que ens va donar d'un centre de justícia juvenil i la noia de que investiga sobre les Mara també ens va aportar informació molt interessant.

Continuo "...a mi el seminari m'ajuda a baixar dels núvols, és a dir, jo tinc una feina a la que vaig a treballar cada dia, en la que sempre vaig fent més o menys el mateix ... i clar, vinc aquí i començo a sentir a parlar als altres... i podríem dir que em resitua, impedeix que m'acomodi a la meua cadira; impedeix que arribi a dir, doncs ja està, aquest és un lloc de feina, faig el que em manen i m'és igual el que els passi, perquè com que jo des d'aquí no puc fer res, doncs ja està... i quan arribo i sento parlar als altres em sacseja d'alguna manera i recupero el pensament utòpic amb el que vaig sortir de la universitat. I es que si no proves a fer coses, segur que no passa res. Em manté connectada als sabers acadèmics, als escrits, als autors i al final, tot això, és el que em fa pensar i reflexionar, perquè la feina de veritat no la faig durant el seminari, sinó que la faig després". L'Àngela comenta que troba a falta que hi hagi més gent assídua i sobretot més constant, perquè sap greu que s'hagin d'anular sessions perquè no s'ha apuntat prou gent. I comentem que això sempre ha passat i que hi ha hagut sessions que érem 4 i d'altres que havíem arribat a ser 8, 10, o 12 persones, a banda de les sessions de les persones sense llar i la de la poesia eròtica, que érem molts més. El grup fixe, ja hi és, el que passa es que no sempre pot venir tothom. En Curial explica que un dia va venir amb febre i a sobre havia d'entregar un treball, però va voler venir igualment.

Parlant sobre si és un espai idoni per a parlar de malestars o al menys per a "descongestionar", i reprenent una mica el que deia en Marc anteriorment, sobre que al menys és un lloc on saps que els companys entenen el que vols dir sense haver de fer grans explicacions per a contextualitzar. Aquests tipus de converses es fan sopant, però a vegades també durant les sessions de seminari perquè hi està relacionat. L'Àngela hi està d'acord i diu "... jo penso que amb la UOC és molt necessari això (...) i penso que tan de bo hagués vingut al seminari fa molt més temps, no sabia que aportava això. (...) Amb la UOC et falta una mica això i els acabes fotent el rotllo als col·legues... o quan acabes una PAC i li dius a la gent i no saben de què els estàs parlant ni saben com és." Recordo la primera vegada que ens vam trobar que es tractava de pensar entre tots com funcionaria el seminari i ens vam passar una hora o més parlant de la UOC, d'assignatures, professors, PACS, etc. teníem com aquesta necessitat. Estudiar a la UOC és estar molt sol tot i que alguns ens creem una petita xarxa virtual. I l'Àngela explica que va tenir un xicot de la UOC que va conèixer fent un treball en grup.

L'Àngela diu que sap greu que no vingui molta gent i que no sap si és perquè a Girona no hi ha massa gent estudiant el grau que la gent no s'atreveix a venir a provar a

arrencar. Li explico que sí que hi ha molta gent a Girona a la que li envio la informació i crec que el que passa és que la gent o no s'atreveix, o no vol i que possiblement que sigui un divendres de 19h a 21h tampoc ajuda, tot i que vam creure que era el millor dia per a que la gent vingues sense obligacions al cap. A més ens semblava que era important i ens veia de gust poder anar a prendre alguna cosa o a sopar junts després. En Curial diu que per a ell l'horari ha estat ideal, tot i que els horaris dels educadors son intempestius i sovint hi ha gent que no pot venir perquè està treballant, com la Mayte, que ha deixat de venir perquè treballa.

Anem acabant, "...creieu que el seminari es tracta un espai que a través dels sabers subjectius, és a dir, experiències, opinions, vivències, etc., vosaltres creieu que a través de tot això, de la posada en comú, de posar els malestars sobre la taula, de parlar, de debatre, s'acaba fent una construcció de saber col·lectiu? És a dir, construïm un saber en comunitat?" L'Àngela diu que creu que sí, "...però que és un saber dinàmic, en construcció, no és que s'arribi a una conclusió a la que tothom hi està d'acords, simplement, va creixent. Va deixant un pòsit que ajuda a que vagis elaborant millor alguns temes." En Marc pregunta què entenem per saber col·lectiu. I li explico que al que em refereixo és a que tots hi posem el nostre gra de sorra i al final tothom pren d'allà el que vol. No escrivim, no gravem, no fem documentals, però tothom marxa amb alguna cosa. A mi m'ha influenciat. En Curial apunta que al finals es tracta de que un mateix té coneixement i s'acaba apropiant del que vol i se'l fa seu. Segueixo explicant que, tot i que al final, un acabi pensant una cosa i jo una altra, el resultat no serà un saber igual, però sí que estem posant qüestions sobre la taula i les treballem, estem construint d'alguna manera. Col·lectivament estem fent coses, no es limita a una classe magistral, hi ha feedback entre tots i així és com jo entenc la construcció de sabers col·lectius. En Marc diu: "... sí, cadascú va aportant el seu granet de sorra que és el que tenen les converses. Penso que és una conversa d'aquelles de salvar el món que pots tenir a qualsevol espai amb qui sigui, el que passa és que és un tema molt concret que t'interessa (...) és com parlar de feina però sense parlar de feina sense anar-te enquistant sempre en la roda aquella interminable que sempre acabes parlant del mateix; aquí és com, sense perdre el nexa de l'educació, l'educació social en aquest cas, avarques. Per mi és un espai interessant i és difícil trobar amb qui compartir aquestes coses, com a molt gent que t'estima molt i que t'aguanta la xapa, però que tampoc et poden dir gaire més. Si això es construcció de saber col·lectiu, depèn, si ho definim com a que cadascú posa el seu granet de sorra, sí, però si ho definim com allò que queda gravat, no redactem no escrivim i llavors penso que no". Però queda per a nosaltres, diu l'Àngela i em Marc diu que sí,

però no queda registrat enlloc. L'Àngela diu: "...per mi és un espai col·lectiu d'aprenentatge. Per mi és a veure què passa avui! Em sorprèn, m'agrada..."

En Curial diu que el que seria interessant és que s'enregistressin les sessions que em poguéssim fer difusió, però també per nosaltres mateixos per recordar coses que potser se'ns obliden i també per enganxar gent de fora que potser no s'atreveix a venir perquè no sap què fem. Aquest és un tema recurrent i que se'ns ha demanat moltes vegades, però, com explica en Marc, ell no es sentiria lliure de dir qualsevol cosa sabent que aquella sessió la pot escoltar qualsevol. Llavors en Curial diu que una opció seria fer-ho per escrit i en Marc diu que llavors, fent això jo tindria la feina afegida de transcriure la sessió i li dono la raó, perquè jo ja carrego amb gairebé tota la feina de la organització. En Curial diu que tampoc caldria una transcripció sinó un resum, però que tampoc cal que recaigui en mi sinó que algú altre s'animés a fer-ho. Li dic que jo estaria encantada. Els explico que tinc moltes sessions gravades, sobretot des que vaig decidir sobre què faria el TFM i he pensat que ho continuaré fent, perquè potser ara no en fem res, però d'aquí cinc anys se'ns acudeix fer alguna cosa o facilitar-li a algú que vulgui fer una recerca, tenir-ho com a material de consulta "privat". En Curial insisteix en que es pugui fer una acta o un petit resum. I l'Àngela parla que es podria crear la figura del secretari per a fer això i els dic que sé que al final aquesta feina recauria només en mi, i llavors diuen que sigui una acció més lliure, si es fa bé i si no, doncs no passa res, llavors els comento que tenim el blog i que ho podem penjar allà si es fa.

Grup 2:

Tordera, 26 de maig de 2019

Participants: Montse, Cristina, Marta i Raquel

Sobre la pregunta de com van conèixer el seminari, a la Cristina i la Montse els costa recordar-ho. La Montse, creu que es va assabentar per en Jordi, pel seu facebook, on va veure el cartell i perquè el va trobar a la universitat en èpoques d'exàmens. La Cristina creu que a través del mail. La Marta, explica que rebia els correus electrònics de difusió, però assistint a un Symposium que organitzaven des dels estudis d'Educació Social de la UOC, parlant amb en Jordi durant el dinar, va sortir el meu nom i li van dir que treballava a Blanes, on viu la Marta. Ens vam posar en contacte, i pocs mesos després vam organitzar un dinar de varies companyes educadores que havíem estudiat el grau a la UOC i al sentir-nos parlar de l'espai es va animar a assistir.

Comentem que vam iniciar el seminari al 2016, portem tres cursos. Ens ha passat ràpid i segons la meva opinió aquest és el curs que ha sigut mes flux i penso que el millor va ser el segon. La Cristina i la Montse hi estan d'acord i la Marta pregunta que perquè. Explico que sempre hem volgut que es tractes d'un espai molt democràtic i que, de fet, la primera trobada del primer curs vam convocar a la gent per a pensar que volíem al seminari. Continuen explicant que el primer curs es va basar en la lectura de textos per a després reflexionar i debatre entorn a ells, però sense masses limitacions, obrint-nos a parlar del que sorgís. El segon curs va ser molt divers, el tema ens obria a moltes opcions i vam tenir moltes idees i aquest curs, vam quedar per decidir què volíem fer, semblava que el que més interessava era el tema dels MENA i vam decidir tirar per aquí, però obrint-ho als processos migratoris en general per a tenir més opcions de treball. Però el que ha passat es que s'han fet menys sessions perquè tant en Jordi com jo estàvem molt enfeïnats, ell gairebé no tenia dates disponibles i jo no volia passar per sobre d'ell... la Cristina comenta que en Jordi ja havia avisat de que s'havia de desvincular una mica, però que en Marc i ella van dir que m'ajudarien i ella reconeix que no m'ha ajudat en res tampoc. Comento que aquest també ha sigut un dels motius, perquè havia de pensar propostes i sessions sobre un tema que jo gairebé no dominava i m'ha resultat molt complicat perquè ningú s'hi ha implicat. Recalco a la Cristina que no li vull donar les culpes a ella, sinó que es tracta de que la gent proposa però alhora d'organitzar després tothom està enfeïnat, i

que, tot i que ho entenc, he après que tot i que sigui un espai democràtic al final, les persones que ens dediquem a organitzar-ho, hem de valorar-ho bé i hem de tenir la última paraula per a que sigui factible. En aquest sentit, els explico que per al tancament d'aquest curs estic demanant ajuda a l'Àngela que està fent un TFG sobre la intervenció educativa amb joves migrants i que de cares al curs vinent, des del meu punt de vista, crec que serà molt diferent i que possiblement, i ja ho he parlat amb algunes persones, retornarem a la teoria, a la lectura. Els parlo de la idea incipient que he tingut, parlar de vulnerabilitat, perquè tenim material per treballar-ho, i pot donar molt de si perquè es un tema que toca tots els àmbits. I poder recolzar-nos en una lectura sempre ajuda a no haver de treballar molt a fons una sessió si no es pot i penso que aquesta és també una de les errades d'aquest curs.

La Marta diu: "...a mi m'agrada aquest punt humil del grup, en el sentit de que les pretensions, no son com les de la Tr3S, ni acadèmiques, ni de recerca, perquè jo, personalment, tot i que m'agradaria, m'estressaria que fos així, perquè anem com a anem (...) però aquesta avinentesa també és una trampa, perquè es diu, que xulo que és humil, espontani, que hi va qui vol... però jo he estat molt passiva, ho reconec... i m'agrada perquè et sents còmode perquè no et suposa feina, però llavors és la trampa de dir: ostres, llavors, on va això?, perquè no construïm res tampoc."

Parlem de que el primer any era en Jordi, com a professor, va ser qui dinamitzava el grup i dic que crec que es deu a que fins que no el coneixes més, el fet de tenir un professor allà que aporta molts coneixements va fer que la gent es deixés dur una mica per ell, però que els segon i el tercer any no ha estat així. I la Cristina creu que és al revés, que la presència d'en Jordi, convoca, fins al punt de que fins i tot a la darrera sessió va marxar gent al saber que en Jordi no hi era. Li dic que sí que el fet de que en Jordi formi part de l'espai convoca a gent, en això estem d'acord. La Montse matisa a la Cristina que el que vull dir es que la seva presència imposa més i potser algú prefereix escoltar abans que participar. Que no es el nostre cas, perquè el coneixem, però que les persones que han vingut una o dues vegades potser si que es veuen una mica condicionades. Debatem sobre si les persones que venen les primeres vegades participarien més o menys per la presència d'en Jordi o per timidesa, per observar, etc., i surt com a exemple la Tr3s. Les persones que hem anat, veiem un nivell tan elevat que gairebé no participem, però això no vol dir que no gaudim del que s'està debatent allà, precisament per l'elevat coneixement i per la llarga trajectòria dels participants. Comentem que el fet d'haver participat durant 3 anys també fa que nosaltres ens sentim més còmodes i poso l'exemple de que jo el primer any no hauria

estat capaç de dinamitzar jo sola una sessió i sort que hi havia en Jordi i que aquest curs, ho faig millor o pitjor però he perdut la por a fer-ho. La Cristina diu que li passa igual, que quan ella veu que hi ha algun silenci ella mateixa el trenca, i el principi no ho feia.

Exposo que crec que l'objectiu principal de ser un espai obert i democràtic s'ha aconseguit, potser perquè no som un seminari especialment formal que formi part d'uns estudis i podem dir el que ens sembla, perquè no ens hi va la nota ni ens hi va res. Però que penso que també hem aconseguit que sigui in lloc on s'aculli qualsevol cosa com a objecte de debat hi estiguem d'acord o no. Entre riures les aviso de que, com que l'espai me'l sento molt meu perquè el vaig parir una miqueta, segurament no soc molt objectiva i que em poden portar la contraria. La Montse afirma que sí que és lliure, que és completament democràtic, que tothom hi ha pogut dir la seva i que podem estar d'acord o no, però el fet de tenir diferents visions de les coses també ens va bé, per això tothom sempre ha estat respectat. La Cristina comenta que està completament d'acord amb la Montse, ja que creu que sempre hem sigut un grup molt humil i tothom hi ha entrat. I la Montse recalca que sempre ha sigut obert perquè no està tancat només a educadors que aquesta és una altra cosa molt bona, tothom que vulgui es benvingut. Explico l'anècdota d'una estudiant de criminologia que es va interessar pel seminari i que quan li vaig dir a en Jordi, per un moment vam dubtar, perquè possiblement sigui una disciplina força oposada, però que finalment vam pensar que el fet de que assistís algú com ella ens podria aportar molt a nosaltres com a grup, que vingui algú i ens parli de temes que ni tan sols acostumem a valorar ni a debatre, també ens posa a lloc i és necessari, i més en un espai com el nostre i ho veig súper positiu. Que potser mai podem arribar a un enteniment mutu, però val la pena estar disposat a deixar-se qüestionar, ja sigui per a trontollar o per a reafirmar-nos. La Cristina explica que al final, parlem de prejudicis i que ella s'hi ha trobat al llarg del grau quan explicava que era policia, que si no arriba a ser perquè alguns ja la coneixíem i sabíem de què treballava possiblement el fet de que ens digués que és policia ens hagués influenciat. Li diem que tot i que treballi de policia, ella ha estudiat el grau i que des del meu punt de vista la seva presència no era oposada. Ella ho admet i creu que, tot i que moltes persones no ho vegin, la seva feina de policia està molt vinculada a l'educació social. Per això creu, que si una criminòloga, una advocada o qui sigui vol assistir al seminari és perquè també hi deu haver alguna cosa que ho vinculi i creu que ha après molt de poder veure el mateix problema des de diverses professions i és molt enriquidor.

Parlem sobre la pregunta de si creuen que les persones que assisteixen al seminari adquireixen un grau de compromís, no tant fins al punt d'implicar-se, sinó per la necessitat d'assistir-hi sempre que es pugi, perquè la sensació és que hi ha un grup de gent que no sempre poden venir però que hi estan molt pendent i de seguida que poden venir, venen. Comento que no sé molt bé què és el que fa que s'adquireixi aquest grau de compromís. La Montse diu: "és tan fàcil com la gent. La gent que hi va, l'ambient que es respira, tots els coneixements que ens podem arribar a emportar o directament la sobretaula que fem després de sopar, la copa de després... es tot el pack, no és una cosa en concret." La Cristina hi està d'acord i reafirma que per a ella és tot el pack també. La Montse continua: "Som una universitat virtual i poder parlar cara a cara és brutal, poder dir-nos les coses..." La Cristina continua "... el poder coincidir amb persones amb les que has estudiat i que no li has vist la cara mai, és brutal..." La Marta diu que per a ella el compromís també surt del fet de que valora que jo he tingut molta feina preparant-ho i que creu que ha d'assistir també per respecte a mi. "... dius no em va bé, però m'envies allò, el text que t'has currat i tot plegat, dius joder... jo he tingut aquest sentiment i t'ho dic amb franquesa... no penso tant en la Montse o en la gent que ve, si no en tu i en la currada que has tingut" i li comento que un altre company em va dir el mateix. La Cristina diu que ella també ho valora i també el fet de que hi hagi suficient gent per a reunir-nos, no tant per mi, sinó per que hi hagi continuació del que estem fent, perquè si no hi anem, no hi haurà gent i no es farà. I la Marta es reafirma en que ella valora la persistència que hi poso. En canvi jo li dic que si miro de preparar-ho és ver ells, és a dir, que si hi ha un grup vinculat que puguin trobar alguna cosa amb cara i ulls, o al menys intento que així sigui. La Montse creu que és un compromís recíproc, que ells ho fan per mi i jo per ells i és col·lectiu. La Cristina diu que és per tot, per mi, per continuar el seminari i ens comprometem perquè ens agrada, però se li suma el que aprenem, el post seminari, on encara se n'aprèn més... és tot.

Parlant del post seminari i fins i tot del preseminari, en definitiva de tot el que ho envolta, els plantejos que penso que propicia vincles i xarxes entre nosaltres i que va molt més enllà de ser col·legues de l'espai. I la xarxa va més enllà, perquè no acaba en els contactes que hem fet entre nosaltres sinó que ens acabem passant contactes externs per segons quins projecte o consultes. La Cristina ho afirma i de fet, ella m'ha trucat alguna vegada consultant com abordar una situació de sensellarisme. I explica que no només s'acaba aprenent de les persones que participem, sinó que coneixem els diversos recursos i entitats amb les que treballem i possiblement hi acabem contactant per feina. Per tant, es molt més extens del que sembla.

La Marta diu que en el seu cas, al haver començat a participar aquest curs, li ha passat que amb el tema dels MENA, ha arribat un moment en que no l'interessava massa. Tenia ganes de veure'ns però parlar del mateix tot un curs, quan ella ni tan sols hi treballa, se li ha fet pesat i creu que fer aquests monogràfics tot un curs potser no és massa bona idea. Li dono la raó i li dic que a mi també se m'ha fet pesat. La Cristina comenta que tampoc cal fer tot un curs el mateix i que podríem fer altres coses. Jo crec que tenir un tema transversal està bé, perquè ajuda a planejar, però que sigui prou obert com per tenir moltes alternatives. La Montse diu que hem de ser més lliures i que si es tria un tema amb el que no acabem de poder treballar que tinguem la llibertat de canviar-lo, i que la gràcia del seminari que fem nosaltres es que si no volem no hem d'acotar. Que estem d'acord en fer servir un tema transversal, però tenir clar que sigui molt obert, no tallar-nos les ales. La Marta diu: “.. jo no tinc clar de si és el que voldria. No sé si m'interessa, és a dir, amb les dinàmiques de vida que tenim, anar els divendres un cop al mes a que t'expliquin, bufff... si el tema et toca una mica, guai, perquè segur que podràs incorporar coses, sinó, perquè us veig. Però al final, estem saturats de tot...” I la Cristina li contesta: “Mira Marta, et poso un exemple, jo sóc policia local i hi ha temes, des del mur, m'interessen ben poc aparentment, llavors la meva feina és que hi vinculi més o menys, llavors, jo també puc veure des de lluny els sense llar o els MENA i dir que m'importa molt poc. Però no m'ho plantejo des d'aquesta perspectiva, m'ho plantejo des de el punt de vista de que a la feina tractem amb sense llar i, ostres! tinc a la Raquel, al municipi tenim un centre de MENA i tinc a en Marc i d'altres que hi treballen. Em vaig llegint tots els documents que s'envien i vaig traient una mica de suc de tot, que directament, a mi no m'impliquen però m'ajuden a millorar.” La Marta continua: “Jo ho veig més com un espai catàrquic, que necessitem tots en realitat? quina és la força del grup? La nostra professió, en el nostre ofici, estem molt sols. I al pròleg de Voces, diu que no escrivim massa, que estem molt disgregats, amb molts problemes i amb molt poc temps per compartir-ho, i que busquem quan ens trobem, realment? Perquè entrem més en matèria quan estem fent la cervesa? Perquè és l'espai on intercanvies allò personal, perquè necessites desfogar-te.” La Cristina diu que el seminari no és l'espai per desfogar-nos, sinó el post seminari que és on parlem les persones que hem fet vincle i ens desfoguem. I la Marta matisa a que es refereix que “cada persona que treballa en un àmbit determinat exposi temàtiques o fils per estirar. Fer una mena de mapping amb el que adonar-nos de qui comparteix àmbits. Quina es la nostra riques? Doncs que estem a les trinxeres, cadascú en la seva, però que la nostra experiència serveixi per alguna cosa, que quedi... no sé com explicar-ho”. La cristina diu que el seminari tampoc es pot centrar en explicar els problemes de cada àmbit. I jo crec entendre que el que ella creu que

s'ha de fer és deixar constància de les nostres experiències. La Marta continua dient que ens coneixem poc que necessitaríem més coneixença entre nosaltres, però també fer sopars, espais de distensió, de coneixença. Els explico que vaig tenir la idea de tancar el seminari fent una nit a una casa de colònies. Sense temes concrets, totes s'animen i els sembla bona idea, però retornem ràpidament al que diu la Marta. Proposa que el tancament del seminari sigui el moment de que la gent faci propostes de què es vol fer i li recordo que és el que vam fer a principi de curs quan vam triar el tema d'aquest any i em diu que érem poc, i li dic que la convocatòria era oberta i que ve la gent que ve, la participació sol ser reduïda.

Seguint una mica el que dèiem els pregunto si creuen que és un espai adient per fer una posada un comú dels malestars que tenim a les feines? I totes tres diuen que sí. La Montse diu: "qui millor que nosaltres que sabem de què va, ens pot entendre". Marta creu que més que parlar dels malestars, poder exposar què ens agradaria canviar, és a dir, fer-ho en positiu i a partir d'aquí poder fer les "palanques". Ens tenim a nosaltres mateixos per a detectar les palanques que poden fer canviar alguna cosa, per a no entrar en bucles de crítiques i queixes. Podríem fer com cèl·lules de treball de l'àmbit. La Cristina posa l'exemple dels grups de treballs del col·legi d'educadors i que seria barrejar el seminari amb el que fa el col·legi i els problemes laborals o els diferents drets als àmbits, que s'han de mirar d'arreglar a través d'aquests grups i del col·legi. El que podria ser interessant és vincular-nos amb el col·legi d'educadors de Girona. La Marta diu que ella no ho planteja tant com a problemes o drets sinó més conceptual utilitzar aquests sabers que diem. Però comentem que pel que sabem el col·legi està molt centralitzat a Barcelona i el de Girona no tira.

La Montse diu: "...trobo que és un espai molt bo per poder-nos expressar, per poder treure els neguits que tenim i per poder tenir altres opinions i altres visions". Continuo donant la meva opinió sobre el seminari "...a mi el seminari m'ajuda a baixar. Joestic ficada en una òrbita laboral que és la que és, jo tinc l'encàrrec que tinc, les normes son les que son i arriba un punt en que et col·loques allà i t'acomodes. I a mi el seminari m'ajuda a baixar d'aquesta òrbita i a no conformar-me, a dir fem alguna cosa!. La Cristina explica unes coses, la Montse unes altres i el connectar-me amb els saber dels altres i amb la teoria, a mi tot això m'ajuda a retornar a la meva visió utòpica d'educadora acabada de sortir de la universitat. Per tant, el seminari el que em provoca és això, que no m'acomodi i em mantingui en la il·lusió aquella de ser educadora" La Montse continua: " es que s'han de canviar moltes coses i moltes maneres de treballar, el problema està en que quan comences a ficar-se, quan

comences a buscar i quan comences a moure't, et trobes amb molts pals a les rodes i moltes limitacions i xoques amb moltes parets i al final penses, perquè hem d'estar constantment lluitant..." La Cristina afegeix "...jo crec que és característic de l'educador social. Anem contra el món i jo m'ho trobo a la feina, sembla que m'encanti estampar-me contra el mur i anar contra corrent. Sí, podria ser molt submisa, però no, em surt la vena que crec que comparteixo amb moltes educadores i m'estampo, m'estampo, m'estampo fins el dia que em carregui el mur (...) no ens conformem i volem caviar les coses." Afegeixo que aquesta manera de ser no la tenen tots els educadors i que penso que és més una característica del grau de la UOC. La Marta afegeix: "... es que venim d'on venim, la mirada de la UOC és molt crítica (...) hem estat llegint autors molt crítics i ara que estem treballant, que? que fotem amb això?" Ara no podem tancar els ulls, diu la Cristina.

Seguint amb el que estem dient, explico que crec que el seminari potser no està fent grans canvis, però està deixant sediment en nostres, que han passat tres anys però és molt nou i que d'aquí a deu anys, la Cristina serà Caporal, la Montse serà la directora de justícia juvenil, jo estaré (a l'uníson:) amb un doctorat i en Jordi vindrà amb bastó (riures). Si ara no som les mateixes de fa tres anys, ni ara tenim les mateixes converses que fa tres anys, tot el que s'està dipositant finalment propiciarà que passin coses". La Montse diu, estem sembrant llavors... i els explico d'on prové la paraula seminari. I la Montse diu "...som llavors i amb el seminari ens estem regant tots entre tots, per anar creixent i anar fent unes arrels i quan tinguem aquestes arrels serà la hòstia". I continuo explicant: "...com el dinar que vam fer el setembre passat, jo no he estat mai en un grup de dones que ens apoderéssim d'aquella manera. Jo vaig sortir d'aquí pensant, ostres, quines ties més ben parides! (...) La Cristina ho ha vist molt, jo sóc una persona que ha evolucionat molt en molt poc temps i penso que a mi el seminari m'ha ajudat molt, primer perquè tinc molt bona relació amb en Jordi i crec que ell m'ha ajudat en varis aspectes, crec que ell a estirat una mica de mi. I segurament jo no estaria fent tot això, o no hagués vingut a treballar a Blanes, si no hagués tingut converses amb la Cristina que em deia, tia que sí, que tu pots fer-ho, perquè jo en el meu entorn no coneix gent així" La Cristina continua "jo quan vaig entrar al seminari i vaig conèixer la Raquel tenia por de tot i recordo les converses i mira-la ara. Al final tots ho necessitem, jo aquesta setmana amb els rotllos de la feina també ho he necessitat" I la Marta diu "ostres Raquel, no ho sembles (que tinguis por)... i lo meu què, lo meu va ser definitiu. Jo no estava gens ve i vam estar parlant al dinar i totes em vareu dir canvia de feina, collons! I vaig fer-ho pim pam" I la Cristina diu que veu un canvi molt gros en ella". Hi estic d'acord i la Cristina continua dient-li que no parla

igual, que no explica el mateix, la veu parlant amb molta més seguretat. Continuo dient que al meu entorn no tinc gent que m'estiri, que em digui "tu vales muchos" perquè tens tanta por de les coses... però no ho se veure amb aquesta humilitat de que hi ha gent molt millor que jo. La cristina diu que potser és més aviat inseguretat i la Montse creu que en el fons tots necessitem aquest copet a l'esquena o l'empenta de que ens diu, fes!.

Retornant a una de les qüestions plantejades, i en relació al que dèiem anteriorment, els demano si creuen que l'espai influeix en les nostres practiques diàries, ja sigui a la universitat o a la feina. I la Montse i la Cristina diuen que influeix molt. La Cristina diu que a ella li ha influït molt "...perquè gràcies a vosaltres coneix pràctiques professionals formes de treballar amb els diferents col·lectius, serveis dels que puc disposar i que no coneixia i ara puc derivar a la gent i puc ajudar moltíssim i tot gràcies al que he parlat amb vosaltres, al que he après al seminari i sobretot al postseminari". En el meu cas els torno a dir que a mi el seminari em resitua. Sobretot, quan treballava amb persones amb trastorns mentals sempre deia que a la bogeria li veia una bellesa poètica i a mi poder retornar als llibres, a les teories, poder explicar-ho als companys em mantenia allà en aquesta mirada cap a la bellesa. La Cristina explica que treballant li venim molt al cap, amb segons qui li toca treballar es recorda d'un o d'un altre segons haguem mantingut converses sobre el tema. Perquè com ella diu, directament no treballa amb educació social, però indirectament ho toca tot. La Montse diu que influeix si o si, ja sigui per tenir ganes de seguir estudiant, per fer un parón, per replantejar-nos les coses. Tota conversa amb una persona ja et marca i fa que alguna cosa canviï i és inevitable.

Abordem la última qüestió, que és en la que es basa el treball, si creuen que es tracta d'un espai de construcció de saber col·lectiu. Com que aquesta pregunta sembla que genera una mica de confusió, explico el que jo entenc per construcció de saber col·lectiu: "el que jo entenc per bar col·lectiu és, que a través dels nostres sabers subjectius (tot, és a dir, història de vida, estudis, lectures, experiències, etc.) posats en comú i fluint d'alguna manera junts fins al punt de que es construeix una mena de saber col·lectiu; és a dir, que del meu saber, del teu i del teu, la Cristina pot treure alguna cosa que a ella la complementa. És un saber que no s'escriu, sinó més aviat a títol personal, quina es la influencia que es crea, si realment en traiem alguna cosa de tot això. I si realment, donant la veu als altres ens ajuda a nosaltres, ja sigui perquè hi estiguem d'acord o no, perquè jo puc venir aquí explicar-vos alguna cosa que us pot esgarrifar, però perquè? Doncs perquè faig trontollar la vostra escala de valors i potser

us resitueu i comenceu a pensar en coses que no us pesaven pel cap, és un exercici constant de resituar-se". La Marta diu que és molt fàcil posar el "pilot automàtic" i arriba un punt en el que no et qüestionen les coses i que aquest espai es com una pausa, i et fa interrogar sobre la pràctica que t'obliga a no adormir-te i hi ha molts educadors així". Continuo dient: Quan parlo del saber col·lectiu em refereixo a si, sense voler, cadascú s'apropia d'un saber que al final, és col·lectiu, perquè és una barreja de tots els sabers i s'incorpora d'alguna manera i tot això arriba a construir alguna cosa". La Cristina diu que posarà un exemple respecte a això: "... al seminari, amb xerrades que he tingut amb la Raquel o inclús amb en Jordi sobre el cos, i jo, quan treballo amb la gent, el fet de tocar a una persona, agafar-la abraçar-la, posar-li la mà a l'esquena, m'ho replantejo molt i és un canvi que jo he fet a través del seminari, perquè hi ha gent que necessita que l'abracis que l'agafis del braç, però hi ha gent que no li agrada que el toquin... jo he reflexionat molt sobre això a la meua feina, inclús detectar quan una persona necessita una abraçada, per exemple quan mor algú o a una persona sense llar que la Raquel deia, es que no els toquen mai i ara m'assento amb ells, els porto un cafè calentó, però primer els hi pregunto i tot per converses que he tingut amb la Raquel. Són cosetes que abans no feia i que he canviat a la meua feina i es gràcies als sabers col·lectius de tots. He fet moltes reflexions que ni se m'haguessin passat pel cap, sobretot amb el cos". Apunto que aquest espai m'aporta reflexió i jo no em preguntaria coses ni em qüestionaria coses si altres no se les haguessin preguntat abans que jo i la gent m'acaba sacsejant amb les experiències. I segurament aquest saber col·lectiu del que jo parlo no es tant una posada en comú de coneixement sinó que és un saber personal que es crea en comú. Allà es posen coses sobre la taula i tu t'apropies del que vols. I a banda d'això, s'ha parlat d'autors, de llibres, de documental o pel·lícules i moltes coses les he buscat. Que després no hi ha temps per a llegir tantes coses, però tinc la meua llibreta amb tot apuntat. La Cristina i la Montse també diuen que no hi ha temps per llegir després. La Marta diu que després de la meua explicació i vist així es podria dir que sí que es dona la construcció de saber col·lectiva.

Per acabar, exposo que crec que fem servir el model de participació comunitària, perquè tot i que hem sorgit d'uns estudis concrets d'una determinada universitat, estem oberts, fem servir equipaments municipals, etc. i al final, el model aquest comunitari mou coses, i potser ara no estem creant, però estem posant el sediment per a que pugui passar alguna cosa.

Resum de la transcripció de la conversa entre Jordi Planella i Raquel Rico

Girona, 10 de juny de 2019

Explico a en Jordi, que durant els grups de discussió preguntava als participants com havien arribat al seminari i molts no ho recordaven. En Jordi es sorprèn i diu que nosaltres si ho sabem en molts casos. Recordem que el primer any vam fer una cosa que ens va anar molt bé, quan ens van fer arribar un arxiu on sortien els alumnes d'educació social i fent una recerca per comarques vam enviar la informació a tots els alumnes de la província de Girona i al Maresme, a més, des d'Alumni també van col·laborar enviant la informació i des de els estudis també en feien difusió. I en Jordi explica que quan es feien les PS i els exàmens a Salt ell aprofitava per a parlar-los del seminari i que segurament en devia enganxar molt pocs, però algun sí. Li explico que l'Anna és una d'aquestes alumnes i que a la seva reflexió explica quan ell li va parlar de l'espai i que li va semblar molt interessant i que va decidir apuntar-se i que ho va rebre com a quelcom molt proper.

Li pregunto per què va pensar quan va rebre el mail que li vaig enviar proposant fer alguna cosa al territori, perquè segurament ni em recordava. I em diu que no recorda gaire la conversa que vam tenir la primera vegada que ens vam trobar i em pregunta si va ser abans de que li enviés el mail i li dic que sí, que de fet va ser un any abans. Recordem que la primera reunió "seria" que van fer per a pensar sobre el seminari la vam fer a la mateixa cafeteria en la que estem ara i que va ser al 2016. Recordem que va ser al setembre i que vam trigar un parell de mesos en convocar la primera sessió. En Jordi comenta que no recorda d'on va sortir el nom i li recordo que la segona o tercera trobada que vam fer ell i jo, com que el primer dia dèiem que havíem de buscar-li un nom xulo, li vaig portar una llista de propostes i que entre elles hi havia algunes de la Mayte, perquè aquell estiu havia quedat varies vegades amb ella i li havia estat explicant la proposta que li havia fet i que d'aquella llista, el nom que més ens agradava era l'Educació Social Sobre la Taula i aquella l'havia dit la Mayte.

En Jordi em diu que si explico al treball que la idea que ell tenia del seminari neix a Colòmbia i li dic que això no em sona que m'ho hagués explicat abans... "... jo havia tingut sempre experiència d'estudiant en format seminari i de fer de professor en format de seminari. A dos nivells: una quan jo feia pedagogia i feia 4t i 5è. A mida que anaves passant cursos cada cop i havia menys gent i a partir de 4t hi havia quart especialitats: pedagogia terapèutica, orientació escolar, direcció de centres i

pedagogia sistemàtica. Jo feia pedagogia sistemàtica que eren temes de pedagogia de l'educació i pedagogia social. Al torn de tarda hi havia molta gent perquè hi anaven tot de mestres i gent que ja treballava i al meu torn de matí érem 7 o 8 només durant tot el curs, llavors allò era un seminari, ho fèiem en una sala amb una taula gran i llavors llegíem, per exemple durant un semestre sobre Freud "Malestar en la cultura" i estàvem allà parlant sobre això. Llavors, jo havia experimentat molt aquesta idea de seminari i llavors, quan vaig entrar a la Ramon Llull del 96 al 2005, fent, entre d'altres coses, una assignatura de seminari que era pràctiques de 3r i on els alumnes anaven a fer pràctiques tres dies a la setmana i els dijous venien allà i fèiem una sessió de dues hores i jo no parlava durant les dues hores, sinó que era un espai on s'anava construint. I en els viatges a Colòmbia vaig descobrir que era la mina dels seminaris allò, els semilleros de investigacions i de fet, allà és on vaig descobrir, a la universitat de Los Llanos a Villavicencio, que va ser on vaig descobrir el model de seminari que quan acabaves el seminari te n'anaves a sopar i a fer unes birres, així que el model que tenim aquí ve d'allà (riures) i que, de fet al teu treball ho dius, però crec que una de les claus de l'èxit és aquesta." Li explico que ja ho veurà en l'entrega final del TFM però que per a la gent el seminari no és les dues hores que anem a treballar a l'aula, sinó tot i recordem varis dels sopars que hem fet i dels dies que hem anat fins i tot a fer una cosa després de sopar.

Li explico que durant els grups de discussió els preguntava si creien que era un espai i lliure i democràtic, és a dir, que no hi ha algú que fa la gran xerrada. I que possiblement el primer any era ell qui estirava més de nosaltres, perquè no havíem anat mai a un seminari ni sabíem el que era, però que la Cristina i en Marc deien que no creuen que en Jordi tirés massa de nosaltres i que possiblement sigui una sensació que jo tinc, possiblement perquè quan llegíem, era ell qui aportava el saber més gran, però que s'entén que fos així perquè és el bagatge que té. En Jordi diu que no te molt clara aquesta sensació del primer any i insisteixo en que és la meva sensació, però es clar, del primer any a aquest jo he fet un canvi i el primer any no obria la boca, tenia vergonya. En Jordi comenta que el primer any vam repartir més l'exposició de la gent. Fent memòria recordem que el primer curs ens vam basar en lectures de texts i que va ser el segon any on sí es va repartir més la dinamització de la sessió i fem una mica de memòria. I li explico que tots coincidim en que el segon any va ser el millor, que el primer ens va agradar molt, que el segon encara va ser millor i que el tercer hem caigut. Però que ho he parlat amb la gent i en general estem d'acord en que la gent va dir que s'implicaria, que al final no ho ha fet, jo tenia molta feina, a més no coneixia el

tema massa i ja vaig perdre hores buscant material però m'ha costat molt i coincidim en que tampoc era un tema que ens tirés especialment.

En Jordi comenta que, d'aquesta experiència, i en perspectiva d'aquests tres anys és com fer-ho per buscar un tema i coincidim en que ha de ser alguna cosa molt àmplia que ens permeti fer moltes coses. Comento que algunes persones creuen que tampoc caldria buscar un tema, que ens hem d'obrir al que surti, tot i que jo crec que està bé buscar un tema perquè sinó no tindrà un sentit específic. En Jordi: ... de la mateixa manera que vam parlar de posicions de l'educador i vam parlar de corpografies, potser ara podríem parlar de, per exemple el que dèiem l'altre dia de vulnerabilitats i llavors, permet analitzar, igual que amb corpografies tots els subjectes de l'educació social i el propi professional des del punt de vista de què vol dir ser vulnerable. I aquí pots entrar en mil coses, en veure un documental, anar a fer una visita..."

Hi ha una cosa que no hem fet mai que és anar a Cotlliure i al museu de l'exili a la platja a Portbou... ha quedat mort sempre això, diu en Jordi. Però son idees que van sortint, també l'altre dia dèiem que perquè no fèiem un tancament anant a una casa de colònies, de marxar un divendres i tornar un dissabte i de fer una nit allà i de fer el que ens vingués de gust. En Jordi creu que és una bona idea, però que potser de cares al curs que bé. I continua "...el que ens interessa molt ara és, dues persones que s'involucrin més, nosaltres dos i dues persones més. O una persona més." Parlem d'algunes persones que potser podrien estar interessades i comentem què s'està preparant per a la última sessió del seminari.

Li explico que quan vaig parlar amb els grups de discussió sobre si creien que la participació al seminari influïa a la feina o els estudis, que la resposta unànime va ser que sí. I comentem algunes de les experiències personals que van explicar els participants i com tot això va vinculat a la creació de vincles i xarxes. O que també ha servit per a conèixer conceptes i mirades noves, com per exemple amb el tema de les corpografies, que per a alguns era molt desconegut però ens ha fet reflexionar molt i també ho hem acabat incorporant als estudis o a la feina. En Jordi continua: "Si ens posem a definir el seminari, jo el definiria com una comunitat de pràctica, en el sentit de que és un grup de gent vinculats a una professió, o en procés, encara que no estiguis treballant però t'estàs formant o fent practiques i ja hi ha aquesta vinculació i la idea de comunitat en el sentit de que es té un sentiment fort de pertinença en aquest grup encara que t'impliquis poc, però saps que les sessions que vas allà, és un espai en que, hi haurà gent que aportarà coneixement de la seva pràctica, de les seves problemàtiques, tu pots fer preguntes i saps que en algun moment pots tenir una

resposta i a més a més saps que no és només el divendres al mes, sinó que des de que tenim el grup de whatsApp, que hi ha tot tipus de gent, però que està bé. Per això, per mi la definició és comunitat de pràctica, tens un grup de referència on et sents bé i a més a més és la part corporificada de la UOC” i afegeixo que la gent li dona molta importància a això, i en Jordi diu que per a ell també, perquè segurament si això es fes on-line no ho faria. Comento que ell en diu comunitat de pràctica i que jo al treball ho enfoco com a exposició de sabers subjectius, però on hi entra tot, el bagatge personal, les experiències, el que has estudiat, o no... Continua “... també, jo crec que hi ha una cosa, encara que difuminada, que té a veure amb la identificació d’un territori, encara que hi hagi gent de diverses ciutats i poblacions, és el territori Girona, que no és Girona, sinó que és Salt, però ho identifiquem com a Girona, però que el fet és que no és Barcelona. I dona punts això de, ho han muntat fora de Barcelona i això genera enveges positives”. Li explico que el primer any a unes jornades a Barcelona algú em va dir “ a Girona ho peteu molt, no?, feu coses molt guais allà” i en Jordi afegeix que algú va dir que podrien fer una rèplica a Barcelona però creu que allà no funcionaria i que és una cosa de territori, i de fet, un professor ho ha intentat, però no ha acabat de funcionar, possiblement perquè es partia d’un llibre i es centrava sobre allò. “A nosaltres no ens ha interessat això, es caracteritza també per la vagància de la lectura. Hem llegit poc.” Li dono la raó i continua “...jo crec que ara sí que estaríem en disposició de fer-ho”. Hi estic d’acord i li comento que de fet ho farem. “I si fem això de la vulnerabilitat, estava pensant que seria interessant. Podríem començar la primera sessió amb presentació del llibre de l’Asun, que ens faci una xerrada sobre vulnerabilitat, però que ho pugui entendre jo, fins i tot.” I li plantejo que el format col·loqui, a la gent no li agrada tant. La gent hi va perquè li encanta veure i escoltar a l’Asun, però diuen, allò no és el seminari. I en Jordi diu que no, que fem seminari, que vingui ella i després ens la emportem a sopar i ja està”.

Seguim parlant de com encarar el seminari el curs que ve: “podríem fer 6 sessions i planificar-les ja i donar un PDF amb les sessions i amb les dates ja, amb els temes fins i tot. Si això ho fas, jo crec que és molt més fàcil de que després la gent s’hi enganxi. El segon any, vam anar bastant així”. Li dic que d’acord, però que després quan surten idees és complicat encabir-ho. I creu que es podria per una primera part amb el seminari i una segona part al post seminari però jo no ho acabo de veure molt clar, perquè és la part més distesa i llavors estaríem dirigint les converses que es tenen tot sopant. Retornem a la idea de posar dates ja i subtemes i en Jordi diu: “...per exemple el primer podria ser, què vol dir ser vulnerables? Som vulnerables? El professional és vulnerable?, coses així i anunciar que ens acompanya Asun Pié. Aquesta és la que

haurem de pactar més la data. I la resta... podem recuperar coses: vulnerabilitats al carrer i recuperes un altre cop aquesta història però des d'un altre punt de vista" i continuo "... i agafar la vulnerabilitat i polititzar-la, en el sentit de donar-los la veu, som vulnerables, doncs perfecte, fotem canya a partir d'això, donar-los la veu". I en Jordi continua: "...potser el seminari es podria anomenar la potència de ser vulnerable". M'agrada, seria com reconvertir-ho... ja ho tenim!

Continuem parlant sobre el grau de compromís que s'adquireix i li explico que la gent reconeixia que no es compromet massa i que els vaig haver d'explicar que em referia a fidelitzar-se. I sí que és veritat que hi ha un grup fidelitzat, que hi ha gent que pot venir i gent que no, però estan connectats. En Jordi diu: "jo voldria que fos més la gent que estès així, és a dir, que el nucli que saps que sempre vindrà de manera incondicional fossin 10 persones, això donaria molta tranquil·litat, perquè a l'hora de repartir, encarregar coses..." Jo no veig gaire clar això de que a gent s'encarregui i en Jordi creu que si a la darrera sessió ve la majoria de la gent que sol venir els podríem demanar com fer-ho per a que s'impliquin. I li explico que amb la Cristina ja va sortir una idea de parlar sobre com ella vincula l'educació social amb la seva feina de policia, i tots dos pensem que s'hi podria encabir perfectament al tema de la vulnerabilitat. També li comento que en algun moment l'Asun em va parlar del llibre que coordina en Jordi Solé on ella escriu sobre la seva experiència coma a família d'acollida i que també es podria treballar des de la vulnerabilitat de les famílies d'acollida en el sentit de com et poden desmuntar, sense donar-te explicacions, tot el que has construït.

En Jordi diu que amb el seminari hem arribat a un nivell i que podríem haver intentat elevar el nivell, i haver produït textos, vídeos, àudios i no ho hem fet, perquè potser també forma part de la nostra intimitat com a seminari i li explico les converses sobre aquest tema que vam tenir durant el primer grup de discussió en el que saber que es guarda la sessió i que es penjarà talla la llibertat d'expressar-se amb comoditat. Que la idea d'escriure resums hi és, però que cal que hi hagi algú que tingui ganes de fer-ho. Parlem de que en realitat és com si no existíssim, no formem part de res, que podem reunir-nos a una sala de la Coma Cros perquè ens la demanen a través de la seu de la UOC, i torna a sortir la idea de constituir-nos com a associació, però que això generaria un volum de feina que no ens compensa i que potser ens va millor sent un Anarkoseminari... riem, però és cert.

Continuem parlant de si és un espai adient per fer una posada en comú de malestars i ho veiem, no només de les feines, si no també de les teories i que al final ens agrada

força qüestionar les coses: qüestionar la pràctica, qüestionar l'encàrrec, les teories i segurament el seminari serveix bàsicament per a això, per a qüestionar-ho tot, fins i tot a tu mateix. En Jordi diu en aquest sentit: "...jo veig una evolució, el primer any hi va haver tot un tema de buidar un cert neguit, malestar per coses pròpies de la universitat que el primer any apareixia i molt i cada vegada s'ha anat depurant més això. Potser perquè la majoria de gent ja l'ha acabat el grau." Comento que "...quan arriba algú nou que està estudiant, és el primer que fa i que la primera trobada del seminari que era de dues hores ens vam passar una hora sencera parlar de tot això: de professors, d'assignatures, d'exàmens..." i en Jordi comenta que potser feia falta fer això i si ho vam fer era perquè ho necessitàveu i contesto que el fet de que ell estigués allà que expliqués el motiu de certes coses ens donava respostes també.

Continuem sobre la pregunta de si el seminari propicia la creació de vincles i xarxes i creiem que ha quedat més que demostrat que és així i per exemples que comentem sabem que va més enllà del seminari i de Girona. En Jordi creu que la xarxa existeix i que des que existeix el grup de WhatsApp és més efectiva i el correu és molt més impersonal.

I arribem a la gran pregunta del TFM i el seminari és un espai de construcció de sabers col·lectius i li comento que això ho vaig haver d'explicar perquè no ho veien clar, alguns deien que no "els vaig haver de dir que no estic parlant de que entre tots construïm un sol saber col·lectiu, sinó de que amb el treball que fem col·lectiu, construïm sabers que al final per a tu és un, per mi és un altre, i que es posen sobre la taula moltes coses, moltes experiències molts temes, i parlem de llibres... i al final cadascú va prenen el que vol i ho va incorporant a la seva manera. I llavors, vist així, em deien que així sí." En Jordi diu: "jo també ho tinc clar. Són sabers que queden allà, a les ments de la gent, amb l'experiència que s'emporta que no els hem sistematitzat, no els hem fet públics, ni els hem sistematitzat i els hem fet circular entre nosaltres tampoc, i aquesta és una cosa que no se si es podria millora, fent un resum de cada sessió del seminari de una pàgina o dues, que hi puguin haver informacions dels llibres que s'han comentat o de lectures o d'idees que han sortit d'allà..." Li dic que "...encara que es faci això, tampoc és una construcció de saber, sinó que és un resum d'una sessió i no se si cal tampoc, perquè no som unes eminències els que estem allà, som gent molt de carrer, que estem a primera línia i expliquem el que vivim. Jo arribava allà explicant tot de coses de la gent de carrer i arribava algú i em feia una pregunta i no sabia... "ostres, se m'ha desmuntat tot ara!" diu en Jordi. I sí, aquestes coses ens passen.